

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

**Raport privind analiza distribuției și implementării anuale a
finanțării instituționale - componenta Finanțarea Suplimentară:
*dimensiunea privind internaționalizarea sistemului universitar
românesc*
- perioada 2022-2023 -**

**Raport privind analiza distribuției și implementării anuale a
finanțării instituționale - componenta Finanțarea Suplimentară:
dimensiunea privind internaționalizarea sistemului universitar românesc
*-perioada 2022-2023-***

Autoare:

Andreea GHEBA – expert - A4.4

Ioana VĂDĂȘAN – expert - A4.4

1	Dimensiunea internaționalizării universităților românești.....	3
1.1	Scurt istoric național privind rolul internaționalizării în finanțarea învățământului universitar românesc:.....	4
2	Mobilitățile internaționale: Programul Erasmus+	7
2.1	Mobilitățile Erasmus+ Outgoing pentru studenți	9
2.1.1	Mobilități de studii Erasmus+ Outgoing de lungă durată	9
2.1.2	Mobilități de studii Erasmus+ Outgoing de scurtă durată.....	12
2.1.3	Mobilitățile de practică Erasmus+ Outgoing pentru studenți.....	15
2.1.4	Experiența studenților români în programele Erasmus+ - studiul EUROSTUDENT.....	17
2.2	Mobilitățile Erasmus+ Incoming pentru studenți.....	25
2.2.1	Mobilitățile Erasmus+ Incoming de studii de lungă durată	25
2.2.2	Mobilitățile de studii Erasmus+ Incoming de scurtă durată.....	29
3	Studenții străini: strategii și practici instituționale de promovarea a programelor	32
3.1	Modalități de promovarea a ofertei educaționale pentru candidații din străinătate.....	32
3.1.1	Modalități generale de promovare a ofertei educaționale, pentru orice categorie de candidați din străinătate.....	32
3.1.2	Modalități de promovare a ofertei educaționale pentru a atrage candidați „Români de pretutindeni”.....	33
3.1.3	Modalități de promovare a ofertei educaționale pentru a atrage candidați din țări din afara Uniunii Europene (candidați non-UE).....	35
3.1.4	Modalități de promovare a ofertei educaționale pentru a atrage candidați din țări ale Uniunii Europene, din Spațiul Economic European și din Confederația Elvețiană.....	36
3.2	Procesul de admitere pentru candidații străini	37
4.1.1	Etapile procesului de admitere pentru candidații „Români de pretutindeni”	37
4.1.2	Etapile procesului de admitere pentru candidații din țări din afara Uniunii Europene (candidați non-UE)	39
4.1.3	Etapile procesului de admitere pentru candidații din țări ale Uniunii Europene, din Spațiul Economic European și din Confederația Elvețiană	40
3.3	Evoluția numărului de studenți și absolvenți străini	43
3.3.1	Evoluția numărului de studenți străini	43
3.3.2	Evoluția numărului de absolvenți străini:	50
4	Resursa umană universitară și dimensiunea internaționalizării	57
4.1	Activitatea de cercetare	57
4.1.1	Criteriile CNATDCU privind dimensiunea internaționalizării	58
4.1.2	Producția de articole științifice în jurnale indexate Web of Science.....	60
4.2	Mobilități Erasmus+ pentru cadre didactice și personalul administrativ	67
4.2.1	Mobilitățile Erasmus+ Outgoing pentru cadre didactice.....	67
	Mobilitățile de predare	67
	Mobilitățile de formare.....	69
4.2.2	Mobilitățile Erasmus+ Incoming pentru cadre didactice	70
	Mobilitățile de predare	70
	Mobilitățile de formare.....	72
4.2.3	Mobilitățile Erasmus+ pentru personalul administrativ	74
	Mobilitățile Erasmus+ Outgoing pentru personalul administrativ	74
	Mobilitățile Erasmus+ Incoming pentru personalul administrativ	76
5	Analiza distribuției și implementării anuale a finanțării instituționale - indicatorilor de calitate privind internaționalizarea sistemului de învățământ universitar.....	78
5.1	IC3.1 Ponderea mobilităților studențești	78
5.2	IC3.2 Ponderea studenților străini înscriși în programe de studii.....	87
	Discuții.....	96

1 Dimensiunea internaționalizării universităților românești

În condițiile unei lumi din ce în ce mai globalizate, internaționalizarea universităților este esențială deoarece permite acestora să aibă acces la cunoaștere și talente la nivel global, pregătind studenți competitivi și adaptabili pentru o piață a muncii fără frontiere. Pentru sistemul de învățământ superior din România, internaționalizarea este obligatorie pentru a defini poziția țării noastre pe harta globală a educației și cercetării.

Iată, în continuare, principalele argumente pentru prezentul demers:

1. *Relevanța în contextul Spațiului European al Învățământului Superior (European Higher Education Area – EHEA)*

România face parte din Spațiul European al Învățământului Superior, ceea ce înseamnă o aliniere constantă la standardele de calitate, dar și promovarea mobilităților, în cadrul procesului Bologna. În acest context, sunt importante atât abordarea cantitativă a internaționalizării (numărul de acorduri semnate, numărul de mobilități efectuate) cât și abordarea calitativă (impactul internaționalizării asupra programelor de studii sau asupra cercetării).

2. *Atractivitatea și competitivitatea internațională*

Pe o piață globală a educației, atragerea de studenți internaționali indică prestigiul unei universități. Este important, în aceste condiții, pentru universități, să fie conștiente de următoarele aspecte:

- Capacitatea lor de atracție și retenție a studenților internaționali,
- Necesitatea diversificării ofertei lor educaționale, prin introducerea de programe de studii universitare în limbi străine, a programelor cu diplomă dublă sau chiar a programelor cu diplomă comună (*joint degree*),
- Vizibilitatea în clasamentele (*ranking-urile*) internaționale.

3. *Internaționalizarea acasă*

Deoarece nu toți studenții români beneficiază de mobilități de studii de tip Erasmus+, universitățile pot face efortul de a integra dimensiunea internațională la nivel local, prin invitarea cadrelor didactice din străinătate, prin integrarea studenților străini (fie aflați în mobilități de studiu – Erasmus, fie înmatriculați la un program complet de studii), prin implementarea de proiecte de cercetare internațională, prin încurajarea unui mediu academic multicultural. În acest mod, și studenții care rămân țară pot beneficia de pe urma deschiderii universităților.

4. *Impactul economic*

Pe fondul declinului demografic din România, internaționalizarea devine o soluție pentru susținerea financiară și academică a universităților.

5. *Digitalizarea și noile forme de cooperare*

După transformările impuse de pandemie, formele de cooperare internațională s-au diversificat. Putem da ca exemple mobilitățile mixte de studii de scurtă durată (*Blended Intensive Programs*), mobilitățile virtuale, alianțele europene de universități, dezvoltarea cursurilor de tip COIL (*Collaborative Online International Learning*), micro-certificările (*micro-credentials*, obținute în urma frecventării unor cursuri, de regulă online, de scurtă durată și foarte specifice).

Putem afirma că internaționalizarea reprezintă motorul prin care universitățile românești pot livra absolvenți pregătiți pentru piața globală, asigurând vizibilitatea academică a țării. Iar susținerea financiară a internaționalizării de către autoritățile publice este importantă deoarece asigură resursele necesare pentru atragerea de talente, pentru formarea de noi generații de tineri, cu un orizont de gândire mai larg.

1.1 Scurt istoric național privind rolul internaționalizării în finanțarea învățământului universitar românesc¹:

În ceea ce privește încurajarea dezvoltării procesului de internaționalizare în rândul universităților românești prin alocarea de fonduri dedicate rezultatelor obținute pe această dimensiune, din 2016 sunt implementați doi indicatorii de calitate din *Clasa C3. Orientare Internațională*. Aceștia evaluează capacitatea universităților din România de a susține mobilitatea studențească și de a atrage studenți străini, reprezentând 10% din finanțarea suplimentară (FS) în perioada 2016–2022, crescând la 12% din 2023. Clasa cuprinde doi indicatori: IC3.1 – Ponderea mobilităților studențești și IC3.2 – Ponderea studenților străini înscriși în programe de studii. Ambii se calculează ca medie a ultimilor patru ani universitari finalizați și vizează exclusiv studenții, primul indicator fiind măsurat la nivel de universitate, iar al doilea la nivel de ramură de știință.

Impactul acestor indicator asupra internaționalizării a fost analizat într-o primă etapă în „*Raportului privind analiza distribuției și implementării anuale a finanțării instituționale, componenta Finanțarea Suplimentară - FS, pentru perioada 2016-2021*”. În completarea analizei datelor utilizate în finanțare, a fost administrat un sondaj în rândul reprezentanților universitari, vizând percepția instituțională asupra acestor indicatori și principalele dificultăți întâmpinate în îmbunătățirea performanțelor aferente. Printre rezultate principale ale studiilor concretizate în raportul menționat menționăm:

Indicatorul IC3.1 – Ponderea mobilităților studențești măsoară contribuția universităților la diversificarea ofertei educaționale prin raportarea numărului de studenți implicați în mobilități (outgoing și incoming, cu un coeficient de multiplicare de 1,5 pentru incoming) la numărul total de studenți înmatriculați. Ponderea acordată unei mobilități variază în funcție de durata acesteia: 0,2 pentru mobilități foarte scurte (sub o lună), 0,6 pentru mobilități scurte (între o lună și un semestru), respectiv 1 pentru mobilități medii și lungi (peste un semestru). La nivel național, valoarea medie a indicatorului a evoluat pozitiv, de la 1,76% în 2016 la 2,92% în 2019, reflectând

¹ Sursa text și informații din această subsecțiune: „*Raportului privind analiza distribuției și implementării anuale a finanțării instituționale, componenta Finanțarea Suplimentară - FS, pentru perioada 2016-2021*”.

implementarea de măsuri eficiente de promovare a mobilităților. Pandemia COVID-19 a determinat o ușoară scădere, până la 2,55% în 2020 și 2,57% în 2021. În perioada analizată, 39 din cele 46 de universități au înregistrat creșteri ale valorii indicatorului, iar 18 universități au menținut în mod constant valori supraunitare ale indicatorului de calitate relativ (ICR), constituind potențiale modele de bune practici în domeniul internaționalizării.

Experții au identificat mai multe aspecte care necesită revizuire: clarificarea formulei de calcul pentru a include și studenții străini la mobilitățile outgoing; unificarea categoriilor de mobilități medii și lungi; includerea mobiliturilor virtuale și mixte definite în Ghidul ERASMUS+ 2022; precum și adăugarea unui indicator dedicat mobilităților personalului didactic și administrativ.

Indicatorul IC3.2 reflectă gradul de internaționalizare a ofertei educaționale proprii a universităților, calculat la nivel de ramură de știință. Ponderea acordată studenților străini diferențiază între studenți de altă cetățenie decât română (coeficient 1), studenți de etnie română cu taxă (coeficient 1) și studenți de etnie română la buget (coeficient 0,5). La nivel național, valoarea medie a crescut de la 3,68% în 2016 la 4,43% în 2020, înregistrând o scădere în 2021 (3,32%), asociată efectelor pandemiei. Din cele 39 de ramuri de știință analizate, 30 au înregistrat creșteri ale ponderii studenților străini în perioada 2016–2020. Ramurile cu valori constant superioare mediei naționale sunt Medicina dentară, Medicina, Farmacia, Medicina veterinară, Științele politice, Teatrul și artele spectacolului, Științele comunicării și Istoria. Singura excepție la tendința de scădere din 2021 a fost Medicina veterinară.

Percepția universităților privind Clasa 3:

Rezultatele chestionarului aplicat reprezentanților universitari indică o evaluare pozitivă a impactului indicatorilor din Clasa 3. IC3.1 a obținut o medie de 4,42/5 în ceea ce privește relevanța pentru calitatea procesului de internaționalizare, iar IC3.2 o medie de 4,26/5. Referitor la ponderea alocată fiecărui indicator, mediile sunt de 4,19, respectiv 4,03, semnalând un consens larg privind adecvarea ponderilor actuale.

Toate universitățile chestionate (100%) susțin că au implementat măsuri pentru creșterea numărului de mobilități incoming, 97% au vizat mobilitățile outgoing, iar 90% au acționat pentru atragerea studenților internaționali. Principalele facilități oferite de către universități se numără: cazarea gratuită sau reducerile de tarife de cazare, atât pentru studenții români de pretutindeni, cât și pentru cei străini sau burse oferite din fonduri proprii. Universitățile utilizează, de asemenea, campanii de promovare a programelor de studii în limbi străine, atât online, cât și în cadrul târgurilor internaționale de educație.

În ansamblu, raportul indică faptul că indicatorii din Clasa 3 au contribuit la stimularea procesului de internaționalizare al universităților românești, măsurat prin creșteri ale mobilităților studențești și ale atractivității pentru studenții străini în perioada 2016–2019. Distribuția finanțării suplimentare aferente acestei clase avantajează universitățile de artă, iar 21 de universități au beneficiat de câștiguri financiare suplimentare în cel puțin cinci din cei șase ani analizați. Impactul negativ al pandemiei COVID-19 în 2020–2021 rămâne o variabilă externă semnificativă în

interpretarea tendințelor recente. Experții recomandă extinderea sistemului de indicatori pentru a include mobilitățile personalului, mobilitățile virtuale/mixte și o mai bună delimitare a categoriilor de studenți eligibili.

Raportul de față își propune să ofere o analiză multidimensională și comprehensivă a elementelor specifice sistemului universitar, atribuite procesului de internaționalizare. Dimensiunile pe care le-am avut în vedere în analiză constau în cea privind studenții (date utilizate de indicatorii de calitate din Clasa 3. Orientare Internațională), dar și activitatea cadrelor didactice.

Astfel, se va avea în vedere analiza programului de mobilități ERASMUS la nivel de practici instituționale, dar și în ceea ce privește evoluția numărului de studenți incoming și outgoing. Acest program este extrem de relevant pentru că sprijină universitățile în a deveni vizibile la nivel internațional prin parteneriate și schimburi de experiență între studenți, cadre didactice, dar și personalul administrativ. Capacitatea universităților de a atrage studenți străini la programele în limbi străine reprezintă indicatorul cel mai evident privind nivelul de internaționalizare al universităților. Alegerea de către studenții străini a programul de studii oferite de universitățile românești reprezintă o dovadă a atractivității și relevanței studiilor pe care le oferă instituțiile de învățământ universitar românești.

Internaționalizarea activității de cercetare a cadrelor didactice și de cercetare din universitățile românești va fi analizată pe de o parte prin producția de articole publicate în jurnale indexate în Web of Science (în jurnale din afara țării sau în colaborare cu autori care au afilierea instituțională în străinătate), dar și prin analiza criteriilor CNATDCU prin cheia indicatorilor care ar încuraja cadrele didactice să adopte practici care să încurajeze internaționalizarea.

2 Mobilitățile internaționale: Programul Erasmus+

Programul Erasmus+ al Uniunii Europene sprijină educația, formarea, tineretul și sportul, în Europa. Programul de mobilități Erasmus al Uniunii Europene a fost lansat în anul 1987, iar programul Erasmus+ a fost lansat oficial în anul 2014. Se estimează că din 1987 și până la finalul anului 2023, peste 15 milioane de persoane au beneficiat de oportunități de studiu, de formare, de muncă sau de voluntariat în străinătate, prin intermediul programelor Erasmus și Erasmus+, conform Directoratului General pentru Comunicare al Comisiei Europene.

România participă la programele comunitare de educație, formare profesională și tineret începând cu anul 1997, înainte de aderarea la Uniunea Europeană, conform Agenției Naționale pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale. În prezent, 72 de instituții de învățământ superior din România implementează proiecte pentru care primesc finanțare din fonduri Erasmus+, conform Agenției Naționale pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale.

În momentul de față, trei tipuri de acțiuni cheie (proiecte) sunt finanțate prin programul Erasmus+:

- Prin acțiunea cheie 1 (KA1): mobilitatea persoanelor în scopul învățării (mobilități de studiu sau practică pentru studenți, mobilități pentru personalul didactic și nedidactic, schimburi de tineret, voluntariat),
- Prin acțiunea cheie 2 (KA2): cooperarea între organizații și instituții (parteneriate de cooperare, parteneriate la scară mică, menite să dezvolte organizațiile și să permită schimbul de bune practici),
- Prin acțiunea cheie 3 (KA3): sprijin pentru elaborarea de politici și cooperare la nivelul UE.

Din aceste trei tipuri de acțiuni cheie, o vom prezenta în continuare pe prima (KA1), care este, de altfel, cea mai importantă componentă a programului Erasmus+.

Acțiunea cheie 1 sprijină mobilitatea persoanelor în scopul învățării. Astfel, prin această acțiune cheie, beneficiarii pot petrece o perioadă de studiu, de formare, de predare sau de practică în străinătate, dezvoltându-și competențele individuale, contribuind la creșterea calității actului educațional și la întărirea cooperării interinstituționale. În ceea ce privește instituțiile de învățământ superior, acestea pot implementa următoarele tipuri de mobilități:

Tabel 1. Tipuri de mobilități Erasmus+ finanțate prin acțiunea cheie 1 (sinteză)

Beneficiari	Mobilități Outgoing	Mobilități Incoming
Studenți	Studii de lungă durată	Studii de lungă durată
	Studii de scurtă durată	Studii de scurtă durată
	Practică	
Cadre didactice	Predare	Predare
	Formare	Formare
Personal nedidactic	Formare	Formare

Sursa: realizat de autoare

Universitățile românești reprezintă principalii beneficiari ai programului Erasmus+ la nivel național, reușind să atragă cele mai mari valori ale granturilor dintre toate categoriile de instituții participante. Analiza perioadei 2019-2022 conturează modul în care pandemia de COVID-19 și contextul post-pandemic au influențat activitatea de mobilitate academică. Așadar, impactul pandemiei este vizibil în anul 2021, când numărul proiectelor a scăzut la 73 de proiecte (cu 41% față de 2020), iar finanțarea s-a redus la 29,4 milioane euro - cele mai scăzute valori din perioada analizată. Această reducere reflectă dificultățile cu care s-au confruntat atât instituțiile, cât și participanții potențiali la mobilități.

Tabel 2. Număr de proiecte de mobilitate și valoarea granturilor atrase de universitățile românești

An	Nr. proiecte de mobilitate	Valori grant proiecte (euro)
2022	116	47.523.782
2021	73	29.366.269
2020	124	45.314.606
2019	123	42.389.880

Sursa: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/>

De departe, cei mai importanți beneficiari ai acțiunii cheie 1 sunt studenții.

În continuare, vom prezenta fiecare tip de mobilitate Erasmus+, împreună cu o serie de sugestii pentru îmbunătățirea implementării. Totodată, informațiile sunt însoțite de date statistice raportate de universitățile finanțate de Ministerul Educației. Aceste informații fac parte din setul de date care se iau în calcul pentru indicatorul de calitate IC3.1.

2.1 Mobilitățile Erasmus+ Outgoing pentru studenți

În primul rând, trebuie menționat faptul că durata cumulată a mobilităților Erasmus+ Outgoing pentru studii este de maximum 12 luni, pentru fiecare ciclu de studii (licență, masterat, doctorat). În cadrul fiecărui ciclu de studii, studentul poate decide ce tip / tipuri de mobilitate efectuează (studii de lungă durată, studii de scurtă durată, practică), dar, cumulativ, aceste mobilități nu pot depăși 12 luni.

2.1.1 Mobilități de studii Erasmus+ Outgoing de lungă durată

Mobilitățile de studii Erasmus+ Outgoing de lungă durată reprezintă o foarte bună posibilitate pentru studenții de la o universitate din România de a petrece un semestru (aproximativ 5 luni) sau două semestre (aproximativ 10 luni), pe fiecare ciclu de studii, la o universitate parteneră din străinătate.

Condițiile care trebuie îndeplinite pentru ca o astfel de mobilitate să poată fi efectuată sunt următoarele:

- Ambele universități să fi semnat Carta Universitară Erasmus,
- Să existe un acord bilateral interinstituțional între cele două universități,
- Studentul să fie înscris la universitatea de origine la un program de studii universitare, în vederea obținerii unei diplome,
- Înainte de începerea mobilității, să fie semnat contractul de studii (Learning Agreement) de către student, universitatea de origine și universitatea de destinație,
- Înainte de începerea mobilității, să fie semnat contractul financiar între student și universitatea de origine.

Prin realizarea unei astfel de mobilități de studiu de lungă durată:

- studentul obține beneficii educaționale (cunoașterea unui alt sistem educațional, cu metode de predare și de evaluare diferite), beneficii lingvistice (studierea într-o altă limbă) și beneficii culturale (înțelegerea diversității, adaptarea la medii noi, dezvoltarea perspectivei internaționale, îmbogățirea personală),
- studentul își îmbunătățește abilitățile lingvistice, interculturale și de comunicare,
- studentul dobândește competențe non-tehnice (soft skills) valoroase pe piața muncii,
- studentul își asigură recunoașterea academică a studiilor făcute în străinătate.

Pentru o mobilitate de studii de lungă durată, studenții primesc un grant Erasmus+ (bursă), pentru a acoperi, cel puțin parțial, costurile de călătorie și trai, în funcție de țara gazdă. După finalizarea mobilității, universitatea de destinație eliberează foaia matricolă (Transcript of Records), iar universitatea de origine are obligația de a recunoaște integral rezultatele academice, conform contractului de studii (Learning Agreement). De asemenea, în suplimentul la diplomă este menționată perioada de mobilitate de studii.

Selecția studenților pentru obținerea unei finanțări pentru o mobilitate de studii Erasmus+ Outgoing se realizează la nivelul universității / facultății de origine, pe baza rezultatelor academice, a cunoașterii limbii de studiu, precum și a altor criterii, stabilite la nivelul fiecărei universități.

Așa cum menționam anterior, studenții reprezintă, de departe, cei mai importanți beneficiari ai programului Erasmus+. Mobilitatea de studii de lungă durată, care permite studenților să petreacă unul sau două semestre la o universitate parteneră, constituie componenta tradițională și cea mai populară a programului din perspectiva formării academice.

Analizând distribuția pe cicluri de studii², observăm că studenții de licență reprezintă segmentul dominant, concentrând între 69% și 74% din totalul mobilităților de studii de lungă durată. În 2019, un total de 2.514 studenți au beneficiat de astfel de mobilități, din care 1.735 erau la nivel de licență. Anul 2020 a înregistrat o ușoară scădere la 2.410 participanți, urmată de o revenire în 2021, când 2.642 de studenți au reușit să efectueze mobilități de studii, în pofida restricțiilor încă active.

De asemenea, datele indică o participare extrem de redusă a doctoranzilor la mobilitățile de studii de lungă durată. De la 67 de doctoranzi în 2019, numărul a scăzut constant la doar 29 în 2022, reprezentând sub 2% din totalul mobilităților. Această situație indică probabil dificultăți în integrarea mobilităților în cadrul programelor de cercetare doctorală sau bariere financiare și administrative care îi determină pe studenții doctoranzi să participe la astfel de programe.

Tabel 3. Nr. studenți outgoing, participanți Erasmus+ studiu (lungă durată) pe cicluri de studii în perioada 2019-2022

Ciclu	2019	2020	2021	2022
Licență	1.735	1.815	1.971	1.277
Master	712	554	631	413
Doctorat	67	41	40	29
Total	2.514	2.410	2.642	1.719

Sursa: *date ANS, rapoarte de universități*

Distribuția pe domenii fundamentale de studiu indică o preferință a studenților din domeniul științele sociale să participe la astfel de mobilități: în 2021, 1.051 de studenți din științe sociale au participat la astfel de mobilități. Aceste date pot fi explicate prin natura mai flexibilă a curriculumelor din științele sociale, precum și prin cerințe lingvistice adesea mai accesibile comparativ cu domeniile tehnice. Acestea din urmă înregistrează rezultatele mai slabe, numărul studenților ajungând la o valoare foarte mică în 2022. Acest aspect sugerează existența unor bariere specifice domeniului care pot fi legate de programe de studii mai rigide sau chiar o percepție a studenților că mobilitatea ar putea îngreuna finalizarea studiilor sau chiar obținerea de note mai mici care le-ar scădea șansele să fie eligibili pentru burse de studii în anul universitar următor.

² O mențiune privind datele referitoare la mobilități: cele mai recente date disponibile pentru calcul indicatorilor de calitate pentru anul 2023 sunt datele raportate cu data de referință 1 ianuarie 2022 (pentru anul universitar anterior)

Tabel 4. Nr. studenți outgoing, participanți Erasmus+ studiu (lungă durată), pe domenii fundamentale în perioada 2019-2022

Domenii fundamentale	2019	2020	2021	2022
Matematică și științe ale naturii	175	157	162	115
Știința sportului și educației fizice	65	32	43	30
Științe biologice și biomedicale	327	405	508	372
Științe ingineresti	450	371	334	176
Științe sociale	956	947	1.051	734
Științe umaniste și arte	541	498	544	292
Total	2.514	2.410	2.642	1.719

Sursa: date ANS, rapoarte de universități

Prezentăm, în continuare, câteva sugestii care ar permite universităților să încurajeze mai mulți studenți Erasmus+ Outgoing, pentru mobilități de lungă durată (un semestru sau două semestre):

- *Evenimente de informare:*
 - Târguri Erasmus (unul pe semestru, de exemplu),
 - În perioada premergătoare selecției, prezentări ale programului Erasmus+, adaptate specificului fiecărei facultăți din cadrul unei universități,
 - În perioada premergătoare selecției, organizarea de standuri de informare în fiecare facultate din cadrul unei universități,
 - Erasmus+ Days: o zi dedicată exclusiv prezentărilor și discuțiilor pe tema mobilităților, organizării de work-shop-uri, de concursuri etc.
 - Promovarea experiențelor reale (ambasadori Erasmus):
 - Sesiuni de Questions & Answers, cu studenți care s-au întors recent din mobilitate, și care povestesc, sincer, despre experiențele lor (succese, provocări, beneficii),
 - Conținut Foto / Video: galerii foto sau videoclipuri scurte, partajate pe rețele sociale, pe Youtube, cu destinații, cu cursurile interesante și cu viața socială pe parcursul mobilității,
- *Transparență și simplificarea procesului administrativ:*
 - Oferirea unui ghid complet și simplu de aplicare,
 - Oferirea de suport în alegerea disciplinelor la universitatea de destinație, astfel încât, la întoarcerea din mobilitate, acestea să fie recunoscute și echivalate, fără probleme,
 - Persoană de contact dedicată, care să răspundă rapid la întrebările specifice (aspecte administrative, respectiv aspecte academice),
 - Posibilitatea realizării interviului online, dacă studentul este într-o altă mobilitate chiar în acel moment.
 - Accent pe beneficiile concrete (profesionale, academice și personale):
- *Beneficii profesionale:* accent pe modul în care experiența internațională și dobândirea de competențe non-tehnice (soft skills) îmbunătățesc CV-ul și șansele de angajare,

- *Beneficii academice:* oportunitatea de a studia cursuri care nu sunt disponibile la universitatea de origine, oportunitatea de a cunoaște un alt sistem de învățământ, menționarea perioadei de mobilitate în suplimentul la diplomă,
- *Beneficii personale:* importanța ieșirii din zona de confort, independența, dezvoltarea lingvistică, construirea unei rețele internaționale de prieteni,
- *Informații financiare realiste, dar și atractive:*
 - Simulări de costuri, pe diferite țări (menționarea faptului că bursa nu acoperă tot costul vieții),
 - Suplimente la grant (valoarea grantului poate fi suplimentată, de regulă din bugetul programului Erasmus+, dar și din alte proiecte europene):
 - pentru studenții cu oportunități reduse (bursă socială Erasmus),
 - pentru transport verde,
 - pentru primul student din familie,
 - pentru studenți care au și statutul de refugiat / migrant etc.

2.1.2 Mobilități de studii Erasmus+ Outgoing de scurtă durată

Mobilitățile de scurtă durată (o săptămână) reprezintă o opțiune relativ nouă în cadrul programului, și sunt integrate, de fapt, în așa-numitele mobilități mixte (Blended mobility), care combină componenta virtuală cu componenta fizică. Aceste mobilități se adresează studenților care nu pot participa la mobilități de lungă durată, oferindu-le acestora, totuși, o oportunitate internațională în formarea lor. Componenta virtuală (online) este obligatorie, se realizează, de regulă, înainte de mobilitatea fizică, dar se poate realiza și ulterior, facilitând învățarea și colaborarea online. Prin participarea la o astfel de mobilitate, studentul obține minim 3 credite ECTS. Scopul unei mobilități mixte (Blended Intensive Programme – BIP) este de a permite studenților să dobândească experiență internațională, de a-și îmbunătăți competențele digitale și interculturale.

Evoluția acestui tip de mobilitate prezintă o situație îngrijorătoare. Dacă în anul 2020 au fost raportați 1.264 de studenți participanți, anul 2021 a adus o primă scădere semnificativă la 751 de studenți, iar în 2022 până la doar 507 participanți, reprezentând o reducere cu 60% față de peak-ul din 2020 și o scădere de 54% chiar față de nivelul din 2019. Acest lucru se explică prin contextul pandemic care a avut un impact dramatic asupra mobilităților.

Cu toate acestea, așteptarea ar fi fost ca în această perioadă marcată de incertitudine și constrângeri financiare, mobilitățile scurte ar fi trebuit să câștige teren, oferind o experiență internațională mai puțin costisitoare și mai ușor de integrat în programul academic. O posibilă explicație ar fi legată de faptul că studenții au preferat să investească resursele pe mobilitățile tradiționale de lungă durată.

Tabel 5. Nr. studenți outgoing, participanți Erasmus+ studiu (scurtă durată), pe cicluri de studii, în perioada 2019-2022

Ciclu	2019	2020	2021	2022
Licență	819	876	587	355
Master	265	344	147	133
Doctorat	26	44	17	19
Total	1.110	1.264	751	507

Sursa: date ANS, rapoarte de universități

Analizând distribuția pe domenii, se poate observa similitudini în ceea ce privește numărul de participanți în mobilități de scurtă durată cu cele de lungă durată: cei mai mulți participanți sunt în domeniul științelor sociale. Nici acest tip de mobilități nu sunt atractive pentru studenții înscriși la programe din domeniul științelor ingineresti.

Tabel 6. Nr. studenți outgoing, participanți Erasmus+ studiu (scurtă durată), pe domenii fundamentale în perioada 2019-2022

Domenii fundamentale	2019	2020	2021	2022
Matematică și științe ale naturii	46	90	60	24
Știința sportului și educației fizice	15	22	5	2
Științe biologice și biomedicale	144	106	79	68
Științe ingineresti	188	236	127	92
Științe sociale	437	409	235	143
Științe umaniste și arte	280	401	245	178
Total	1110	1264	751	507

Sursa: date ANS, rapoarte de universități

Prezentăm, în continuare, câteva sugestii care ar permite universităților să încurajeze cât mai mulți studenți să aleagă mobilități de scurtă durată (între 5 zile și maxim 30 de zile) (Erasmus+ Outgoing):

Comunicare și promovare eficientă

- Evidențierea perioadei scurte de mobilitate (între 5 și 30 de zile), ceea ce reprezintă o bună oportunitate pentru studenții care nu pot pleca un semestru întreg, din diferite motive (personale, financiare etc.),
- Realizarea de testimoniale (video sau scrise) de la studenți care au participat deja la BIP-uri, sau chiar organizarea de sesiuni de informare peer-to-peer, unde foști participanți povestesc colegilor despre experiența lor,
- Comunicarea pe toate canalele posibile:
 - Trimiterea de informații pe email, către grupurile de studenți relevante pentru tema BIP-ului,
 - Promovarea pe rețelele de socializare, publicarea de imagini sau de videoclipuri scurte de la componenta fizică a BIP-ului,

- Organizarea de sesiuni de informare, prezentarea oportunităților în cadrul cursurilor sau seminariilor.

Prezentarea clară a beneficiilor, atât academice cât și financiare:

- Recunoaștere academică: BIP-ul poate fi echivalat cu o disciplină din planul de învățământ, sau poate fi considerat o disciplină facultativă, care va apare în suplimentul la diplomă (cu condiția ca studentul participant la BIP să primească o foaie matricola – Transcript of Records – cu o notă sau un calificativ),

Sprijin financiar concret: menționarea cuantumului grantului Erasmus+ pe zi, precum și a alocației pentru transport,

Avantajele formatului mixt: explicarea faptului că, prin componenta virtuală:

- se reduc costurile totale, dar totuși această componentă le permite să aibă o interacțiune extinsă cu studenți și profesori de la universități din străinătate,
- dobândesc competențe digitale, prin lucrul în echipă la distanță sau prin utilizarea de platforme noi,

Simplificarea procesului administrativ:

- Dosar de candidatură simplificat,
- Termene limită rezonabile și clare,
- Existența unor criterii de selecție clare (de exemplu: media ponderată a anilor de studiu, cunoașterea limbii în care se va derula BIP-ul, compatibilitatea între domeniul de studiu al studentului și tematica BIP-ului),
- Persoană de contact dedicată, care să răspundă rapid la întrebările specifice.

Centrarea pe experiență și dezvoltare profesională:

- Evidențierea tematicii BIP-ului (“Învață despre inteligența artificială”, sau „Explorează soluții de energie regenerabilă”), precum și relevanța tematicii pentru piața muncii,
- Evidențierea oportunității de lucru în echipe multiculturale, de îmbunătățire a cunoștințelor de limba engleză (sau o altă limbă străină), de dezvoltare a soft skills (comunicare, adaptabilitate, rezolvarea problemelor),
- Evidențierea oportunității de construire a unei rețele de contacte profesionale și academice în Europa,
- Prezentarea BIP-ului ca un prim pas către o mobilitate ulterioară de lungă durată sau către un stagiu de practică internațional.

2.1.3 Mobilitățile de practică Erasmus+ Outgoing pentru studenți

Mobilitățile Erasmus+ de practică (numite, de asemenea, plasament sau stagii), oferă studenților (de la licență, masterat, doctorat, și în anumite condiții, proaspeților absolvenți) oportunitatea de a efectua un stagiu de formare profesională în străinătate, într-o organizație din țările participante la programul Erasmus+ sau din țări terțe asociate. Prin efectuarea unei mobilități de practică, studenții sau proaspeții absolvenți obțin o experiență practică relevantă pentru domeniul de studii, beneficiază de dezvoltarea competențelor profesionale, lingvistice, interpersonale și interculturale.

Pentru ca un student să poată beneficia de o astfel de mobilitate, este necesar să fie înmatriculat la un program de studii (licență, masterat sau doctorat), și să îndeplinească cerințele impuse de universitate (media minimă și nivelul de cunoaștere a limbii în care se va desfășura mobilitatea). În cazul proaspeților absolvenți, aceștia trebuie să aplice și să fie selectați când sunt încă studenți (în ultimul an de studii), și să deruleze mobilitatea în cel mult 12 luni de la absolvire.

O mobilitate de practică poate fi efectuată la o companie privată, la un centru sau institut de cercetare, la o universitate, la o organizație non-guvernamentală, la orice altă organizație publică sau privată (cu excepția instituțiilor europene). Durata unei mobilități de practică este între minimum 2 luni și maximum 12 luni pe fiecare ciclu de studii (licență, masterat, doctorat). Pentru doctoranzi există și mobilități de o durată mai scurtă (între 5 și 30 de zile). Grantul Erasmus+ pentru stagiile de practică este mai mare decât pentru mobilitățile de studii. Studentul își caută singur organizația gazdă, sau poate aplica una din organizațiile care se regăsesc în oferta pusă la dispoziție de universitatea de origine. Nu este necesar să existe un acord bilateral prealabil între universitatea de origine și organizația gazdă (cum este cazul mobilităților de studiu). Documentele principale necesare pentru derularea unei mobilități de practică sunt contractul de practică (Learning Agreement for Traineeship) și contractul financiar. În contractul de practică sunt stabilite obiectivele și programul de lucru, și trebuie semnat de student, universitatea de origine și organizația gazdă.

Acest tip de mobilitate este extrem de valoros pentru a facilita tranziția de la mediul academic la piața muncii, lucru care se reflectă și în datele raporte de către universități. Spre deosebire de evoluția mobilităților de studii, stagiile de practică Erasmus+ indică o creștere și o aplicare a studenților spre acest tip de practică. După scăderea din 2021, când doar 1.927 de studenți au efectuat stagii de practică, în anul 2022 au fost 2.977 de participanți la mobilități de practică, reprezentând o creștere de 54% și o revenire aproape completă la nivelurile pre-pandemice. Acest aspect poate fi explicat prin faptul că studenții percep stagiile de practică ca o investiție directă în cariera profesională, cu beneficii pe piața muncii (experiența internațională într-un mediu poate reprezenta un atu competitiv în CV) În al doilea rând, stagiile oferă o flexibilitate superioară mobilităților de studiu, putând fi programate în perioadele de vară, fără a interfera cu programul academic normal și fără să fie necesar un acord prealabil pe care universitățile să îl semneze cu instituția gazdă.

Tabel 7. Nr. studenți outgoing, participanți Erasmus+ practică pe cicluri de studii, în perioada 2019-2022

Ciclu	2019	2020	2021	2022
Licență	2639	2590	1373	2375
Master	560	690	441	522
Doctorat	165	211	113	80
Total	3.364	3.491	1.927	2.977

Sursa: date ANS, rapoarte de universități

Distribuția pe domenii fundamentale indică o situație surprinzătoare. Cei mai mulți dintre studenții participanți sunt din domeniul Științele biologice și biomedicale: 1.366 de studenți în 2022, Motivele ar fi legate de faptul că acest tip de mobilitate poate fi realizată în timpul vacanței de vară, dar și că aceștia pot face stagiile în spitale, laboratoare și centre medicale din străinătate, fără să existe un acord în prealabil între instituția gazdă și universitate.

Tabel 8. Nr. studenți outgoing, participanți Erasmus+ practică pe domenii fundamentale, în perioada 2019-2022

Domenii fundamentale	2019	2020	2021	2022
Matematică și științe ale naturii	320	369	123	199
Știința sportului și educației fizice	102	105	106	81
Științe biologice și biomedicale	920	1003	675	1366
Științe ingineresti	826	751	406	576
Științe sociale	699	735	309	451
Științe umaniste și arte	497	528	308	304
Total	3364	3491	1927	2977

Sursa: date ANS, rapoarte de universități

Prezentăm, în continuare, câteva sugestii care ar permite universităților să încurajeze cât mai mulți studenți să aleagă mobilități de practică (Erasmus+ Outgoing):

Comunicare și promovare eficientă:

- Evidențierea beneficiilor legate de angajabilitate, dobândirea de competențe practice, posibilitatea derulării mobilității de practică pe parcursul verii, fără afectarea studiilor,
- Organizarea de sesiuni de informare, dedicate mobilităților de practică, explicând pas cu pas procesul de căutare a organizației gazdă,
- Testimoniale de succes, video sau scrise, ale studenților care au beneficiat de astfel de mobilități și care ulterior au obținut locuri de muncă, mulțumită inclusiv experienței astfel dobândite,
- Asistență în găsirea mobilității de practică:
- Afișarea pe propriul site a listei cu organizații, ONG-uri, instituții care au acceptat studenți în trecut,
- Afișarea pe propriul site a oportunităților de practică primite de la diverse organizații, ONG-uri, instituții,

- Oferirea de sesiuni de pregătire pentru redactarea unui CV, a unei scrisori de intenție, simularea interviurilor de angajare,
- Încurajarea căutării proactive: încurajarea studentului să caute și să găsească prin proprii forțe a locului de practică,
- Promovarea pe propriul site a unor platforme precum ErasmusIntern.org, prin intermediul cărora stagii de practică pot fi găsite,
- Colaborarea cu asociații studențești, în special ESN (Erasmus Student Network) care organizează sesiuni de informare și campanii de promovare a mobilităților,

Simplificarea procesului administrativ:

- Dosar de candidatură simplificat,
- Termene limită rezonabile și clare,
- Instrucțiuni clare privind completarea Learning Agreement for Traineeship, și acordarea de asistență în acest sens,
- Persoană de contact dedicată, care să răspundă rapid la întrebările specifice,

Suport financiar:

- Informarea studenților cu privire la faptul că grantul pentru o mobilitate de practică este mai mare decât grantul pentru o mobilitate de studii,
- Informarea studenților cu privire la faptul că pentru diverse categorii de studenți, există un supliment la grantul Erasmus+,
- Integrarea în curriculum: recunoașterea mobilității de practică, prin acordarea de credite ECTS, prin menționarea perioadei de practică în suplimentul la diplomă; pentru aceasta, este nevoie de o strânsă colaborare cu tutorii de practică din diversele facultăți.

2.1.4 Experiența studenților români în programele Erasmus+ - studiul EUROSTUDENT

EUROSTUDENT este o cercetare internațională care își propune să urmărească și să înțeleagă experiențele studenților europeni, printr-un set de indicatori axați pe dimensiunea socială a învățământului universitar. Prin colectarea de date pe bază de sondaj de opinie din rândul studenților din peste 25 de țări, studiul reușește să construiască o imagine a condițiilor de studiu și de viață ale tinerilor, permițând comparații, atât între țări, dar și la nivel național în timp.

Un obiectiv asumat a studiului vizează și susținerea dezvoltării unor sisteme educaționale mai adaptate nevoilor studenților. Acest aspect este justificat prin faptul că datele statistice care conturează imaginea sistemului de învățământ și care sunt utilizate pentru a lua decizii privind funcționarea acestuia, ar trebui coroborate cu date „subiective”, colectate de la studenți.

EUROSTUDENT oferă o imagine de ansamblu asupra diversității experiențelor studențești pe mai multe dimensiuni, cum ar fi: „1) caracteristici demografice și mediu social); 2) condițiile și experiențele de studiu (accesul la învățământul superior și tranziția în cadrul acestuia, condițiile și

calitatea studiilor, bugetul de timp și mobilitatea) și 3) condițiile lor de viață (ocuparea forței de muncă, resurse, cheltuieli și situația locuinței).”³

O dimensiune importantă pe care o atinge cercetarea vizează mobilitatea internațională a studenților. Astfel, EUROSTUDENT se axează atât pe colectarea de date privind activitățile studenților în străinătate, dar și o temă care nu ar putea să fie atinsă altfel decât prin intermediul unei cercetări empirice și anume obstacolele care îi împiedică sau le îngreunează studenților activitatea de mobilitate (atât pentru cei care au optat pentru un astfel de program, cât și pentru cei care nu au participat). Astfel, această cercetare este relevantă deoarece, prin colectarea de date direct de la principalii beneficiari ai sistemului de învățământ, studiul furnizează informații importante pentru factorii de decizie, universități sau chiar studenți.

În această secțiune sunt prezentate și analizate datele colectate în cadrul studiului EUROSTUDENT, dimensiunea „Internaționalizare”, pe parcursul a patru valuri: 5 (2014-2015), 6 (2016-2018), 7 (2018-2021), 8 (2021-2024).

Datele analizate vizează o componentă privind gradul de participare la mobilități de studiu ponderea studenților care au experiență unei mobilități de studiu în afara țării (date defalcate la nivel de cicluri și domenii de studii – prezentate în anexa raportului), dar și ponderea studenților care au participat la mobilități de studiu prin intermediul programului european Erasmus+ (pe țări).

Totodată, așa cum este menționat anterior, o parte importantă pe care studiul reușește să o acopere este legată de principalele obstacole (considerate majore) pe care studenții le-au întâmpinat atunci când au fost plecați în mobilitate sau care îi determină să nu apeleze la acest tip de programe. Din lista acestor obstacole, important de menționat ar fi: competențe insuficiente în domeniul limbilor străine; lipsa informațiilor furnizate de instituția mea de învățământ superior, povară financiară suplimentară sau separarea de partener, copil(i), prieteni. Identificarea provocărilor care le limitează accesul la o experiență în afara țării reprezintă un prim pas pentru a înțelege gradul de mobilitate internațională al studenților din România și de a crește internaționalizarea învățământului universitar. Totodată, înțelegerea acestor probleme este relevantă mai ales în contextul discuției privind îmbunătățirea rezultatelor obținute de universități la indicatorului de performanță în baza cărora se repartizează Finanțarea Suplimentară (FS) - (IC3.1) Ponderea mobilităților studențești (outgoing și incoming), din Clasa 3: Orientare Internațională. Astfel, informații relevante legate de obstacolele și provocările privind mobilitățile de studii, invocate atât de studenții implicați în astfel de programe, cât și cei care nu au fost în astfel de mobilități ar putea echipa factorii de decizie și universitățile cu instrumentele necesare pentru a crește rezultatele pe care le obțin în vederea „câștigării” unei ponderi cât mai mari din FS.

³ https://www.eurostudent.eu/download_files/documents/EUROSTUDENT_8_Synopsis_of_Indicators.pdf

Datele din studiul EUROSTUDENT, colectate pe parcursul a patru⁴ valuri succesive arată o imagine îngrijorătoare a participării studenților români la programe de mobilitate internațională, mai ales în raport cu statele membre UE, participante la studiu. România se poziționează constant în zona inferioară a clasamentului european în ceea ce privește experiența mobilităților de studiu în străinătate.

În valul 5, doar 7,2% dintre studenții români aveau experiență de mobilitate internațională, plasând țara pe ultimele poziții din întreaga Europa, alături de Slovacia (7,7%) și semnificativ sub media europeană. Deși valul 6 a adus o îmbunătățire notabilă, cu o creștere la 16,4%, aceasta s-a dovedit a fi afectată de pandemia cu virusul SARS-CoV-2, deoarece valurile ulterioare au arătat o scădere importantă: 8,4% în valul 7 și 6,8% în valul 8. Această evoluție contrastează puternic cu țări precum Norvegia, care a menținut rate constant ridicate (între 11,4% și 34,5%), sau Austria, care, deși a înregistrat și ea fluctuații, a rămas mereu peste 8%.

Tabel 9. Ponderea studenților care au experiența mobilităților de studiu în străinătate - (pe țări)

Țări/Val	5	6	7	8
Austria	26,6	24,2	25	8,0
Azerbaidjan	0	0	0	1,4
Croația	11,3	13,3	13,2	2,6
Danemarca	38,5	32,2	20,8	8,8
Elveția	100	0	24,9	8,5
Estonia	22,7	22,6	18,5	6,3
Finlanda	32,5	25,6	19	7,3
Franța	20,2	28,6	22,7	7,5
Georgia	9,3	10,4	18,4	11,8
Germania	14,9	19,8	0	
Irlanda	14,9	19,1	13,7	4,3
Islanda	0	21,6	19	8,2
Letonia	12,2	21,4	0	7,0
Lituania	8,6	21,7	16,1	4,9
Malta	20,1	24,7	20,4	9,2
Norvegia	26,9	34,5	23,8	11,4
Polonia	12,2	23,5	16,3	9,9
România	7,2	16,4	8,4	6,8
Republica Cehă	27,4	15,9	0	6,8
Slovacia	7,7	14,3	0	5,2
Spania	0	0	0	10,3
Suedia	16,6	23,1	15,2	5,3
Țările de Jos	20,9	26	26,1	6,9
Ungaria	10,9	13,1	9,1	4,5

⁴ Date mai detaliate privind mobilitățile studenților au început să fie colectate la un nivel de detaliere mai mare. În valul 5 există doar informații privind participarea la mobilități, de aceea în continuare, cu excepția tabelului următor, datele sunt prezentat pentru trei valuri.

La nivelul studiilor de licență, participarea românilor la mobilități a variat de la 13,9% în valul 6, la 6% în valul 7, ajungând la 5,4% în valul 8. La nivel de masterat, România prezintă o situație și mai contrastantă. Deși rata de 25% din valul 6 părea promițătoare, aceasta a scăzut dramatic la 13% în valul 7 și doar 9% în valul 8, în contextul restricțiilor impuse de pandemie. Însă, în același val 8, Danemarca înregistra 19%, Norvegia 22%, iar Polonia 21%. Practic, masteranzii români au devenit aproape la fel de puțin implicați în programe de mobilitate internațională precum cei de la licență. Această situație merită o atenție sporită din partea universităților și în contextul indicatorului IC3.1 utilizat de CNFIS pentru finanțarea suplimentară, unde în funcție de mobilități sunt evaluate performanțele universităților.

Tabel 10. Ponderea studenților care au experiența mobilităților de studiu în străinătate (ciclul licență și master, pe țări)

Țări / Val	Licența			Master		
	6	7	8	6	7	8
Austria	17,7	18,7	5,3	38	38	14
Azerbaidjan	0	0	0,8	0	0	7
Croația	9,6	8,8	1,6	23	20	6
Danemarca	26,4	16	4,9	44	35	19
Elveția	0	19,6	5,7	0	38	16
Estonia	18,5	14,1	5	35	29	11
Finlanda	20,2	14,6	4,8	37	32	15
Franța	19,2	15,1	3,1	38	34	14
Georgia	9,5	17,2	12,1	18	20	12
Germania	16	0		26	0	
Irlanda	17,2	12,5	2,9	31	21	10
Islanda	18	14,5	5,1	32	28	15
Letonia	19,1	0	4,4	32	0	22
Lituania	19,7	12,9	3,5	30	31	12
Malta	20,1	20,2	8,3	36	23	12
Norvegia	28,2	16,7	5,6	43	35	22
Polonia	17,8	10,6	6,3	33	33	21
Republica Cehă	11,4	0	4,1	25	0	15
Slovacia	10,7	0	3,3	21	0	10
Spania	0	0	8,1	0	0	20
Suedia	20	12,6	3,9	34	36	12
Țările de Jos	22,9	22,7	4,6	44	44	15
Ungaria	10,6	6,8	3,4	24	15	10
România	13,9	6	5,4	25	13	9

Analiza pe domenii de studii pentru România evidențiază variații importante. În valul 8, cele mai ridicate rate de mobilitate s-au înregistrat în domeniile Artelor și științelor umaniste (21,2%) și

Ingineriei (20,2%), urmate de Științele sociale (16,7%) și Afaceri, administrație și drept (13%). În schimb, domeniile cu cele mai scăzute rate sunt Sănătatea și asistența socială (doar 3,1%), TIC (4,5%), Agricultură (5,3%) și Științele naturale (6,4%).

Tabel 11. Ponderea studenților din România care au experiența mobilităților de studiu în străinătate (pe domenii de studii)

România	6	7	8
Afaceri, administrație și drept	12,4	7,5	13,0
Agricultură, silvicultură, pescuit și medicină veterinară	18,4	9,3	5,3
Arte și științe umaniste	18,5	10,2	21,2
Educație	9,9	6,3	8,3
Inginerie, producție și construcții	19,8	7,5	20,2
Sănătate și asistență socială	14	9,4	3,1
Științe naturale, matematică și statistică	22,8	8,7	6,4
Științe sociale, jurnalism și informare	14,9	10,0	16,7
TIC	13,3	7,4	4,5

Analiza obstacolelor invocate de studenții români care au participat la mobilități oferă informații importante pentru a înțelege experiența lor.

Povara financiară suplimentară reprezintă obstacolul major constant, crescând de la 30,6% în valul 5 la 40% în valul 8. Această tendință ascendentă sugerează că, paradoxal, pe măsură ce programele de mobilitate s-au dezvoltat, presiunea financiară resimțită de participanți s-a intensificat. De la 30,6% în valul 5, procentul a urcat la 32% în valul 6, apoi la 38% în valul 7, atingând 40% în cel mai recent val. Principalele explicații ar fi legate de costul vieții în destinațiile de mobilitate (ex. Germania, Franța, țările nordice) care a crescut semnificativ, în timp ce granturile nu au fost ajustate corespunzător.

Al doilea mare obstacol menționat de studenții români este lipsa informațiilor furnizate de instituția de învățământ superior. Evoluția acestui indicator prezintă însă o dinamică diferită de cea a poverii financiare: de la 31,4% în valul 5, a crescut dramatic la 47% în valul 6 – cel mai ridicat nivel înregistrat – pentru ca apoi să scadă semnificativ la 20% în valurile 7 și 8. Cu toate acestea, un procent de 20% rămâne semnificativ: unul din cinci studenți care participă la mobilități consideră că informațiile primite de la propria universitate au fost insuficiente.

Un obstacol care merită atenție specială este separarea de partener, copii sau prieteni, care a cunoscut o creștere constantă și substanțială: de la 15,5% în valul 5, la 20% în valul 6, 21% în valul 7 și 30% în valul 8. Practic, acest obstacol s-a dublat pe parcursul celor patru valuri analizate.

Competențele insuficiente în domeniul limbilor străine au reprezentat un obstacol menționat de 21,3% dintre studenții români mobili în valul 5, dar procentul a scăzut la 12% în valurile 6 și 7, urcând ușor la 14% în valul 8. Această tendință generală descendentă este încurajatoare, însă este posibil să existe și o autoselecție – studenții cu competențe lingvistice mai slabe să evite, probabil, să aplice la programe de mobilitate din acest motiv.

Pierderea locului de muncă remunerat a fost menționată ca obstacol major de 8,9% dintre studenții români mobili în valul 5, crescând la 20% în valul 6 și stabilizându-se la 13% în valurile 7 și 8. Aceste cifre reflectă o realitate importantă: mulți studenți români lucrează în paralel cu studiile, fie din necesitate economică, fie pentru a câștiga experiență profesională. Mobilitatea de câteva luni presupune întreruperea sau renunțarea la acest loc de muncă, cu consecințe financiare și profesionale.

Integrarea dificilă a înscrierii în străinătate în structura programului de studii de acasă reprezintă un obstacol menționat constant de circa 16-25% dintre studenții români mobili. După un vârf de 25% în valul 6, procentul s-a stabilizat la 16% în valurile 7 și 8.

Această problemă are implicații directe asupra calității experienței de mobilitate și asupra ratei de participare. Când studenții percep că mobilitatea le perturbă parcursul academic, fie prin prelungirea duratei studiilor, fie prin dificultăți în echivalarea creditelor, motivația de a participa scade.

Tabel 12. Ponderele studenților din ROMÂNIA care au experiența mobilităților de studiu în străinătate și obstacolele majore pe care le-au întâmpinat

Obstacole	5	6	7	8
Admitere limitată la programele de mobilitate	10,2	15	11	7
Beneficii reduse pentru studiile mele de acasă	19,2	16	12	16
Competențe insuficiente în domeniul limbilor străine	21,3	12	12	14
Integrarea dificilă a înscrierii în străinătate în structura programului meu de studii de acasă	19,5	25	16	16
Lipsă de motivație	0	12	10	10
Lipsa informațiilor furnizate de instituția mea de învățământ superior	31,4	47	20	20
Pierderea locului de muncă remunerat	8,9	20	13	13
Povară financiară suplimentară	30,6	32	38	40
Probleme cu normele de acces în țara preferată (viză, permis de ședere)	8,2	18	10	8
Probleme cu recunoașterea rezultatelor obținute în străinătate	20,8	22	15	12
Punctaj insuficient pentru studii în străinătate	5,1			
Restricții de călătorie				12
Separarea de partener, copil(i), prieteni	15,5	20	21	30
Starea mea de sănătate/dizabilități		0	9	4

Următorul tabelul prezintă o dimensiune foarte importantă pentru înțelegerea fenomenului mobilității academice: perspectiva studenților care nu au participat niciodată la programe de mobilitate internațională. Dacă tabelul anterior ne arăta obstacolele pe care le-au resimțit cei care au fost în mobilitate, datele următoare indică barierele anticipate, percepute sau reale pe care studenții români le invocă ca să argumenteze de ce nu accesează astfel de oportunități. Înțelegerea motivelor lor de non-participare este crucială pentru formularea unor politici eficiente de creștere

a internaționalizării și, implicit, pentru îmbunătățirea performanței universitare la indicatorii CNFIS.

Povara financiară se detașează ca principal obstacol invocat de studenții români care nu au participat la mobilități, cu valori care au fluctuat semnificativ, dar au rămas constant ridicate: 58,5% în valul 5, 61,9% în valul 6, o scădere la 56,62% în valul 7, urmată de o creștere la 68,17% în valul 8. Creșterea cu aproape 12 puncte procentuale între valurile 7 și 8 (perioada 2018-2024) poate fi interpretată în contextul mai larg al crizelor economice succesive: efectele pandemiei SARS-CoV-2 asupra veniturilor familiilor, inflația accelerată din perioada 2022-2023 și creșterea generală a costului vieții în întreaga Europă. Astfel, aproape 7 din 10 studenți care nu participă la mobilități invocă motive financiare. Orice strategie de creștere a ratei de mobilitate trebuie să adreseze direct această barieră, fie prin granturi mai generoase, fie prin mecanisme de co-finanțare.

Separarea de partener, copii sau prieteni reprezintă al doilea mare obstacol invocat de studenții români și prezintă cea mai dramatică evoluție dintre toate barierele analizate: de la 40,4% în valul 6, la 34,32% în valul 7, apoi o explozie la 70,69% în valul 8. Această creștere de peste 36 de puncte procentuale între valurile 7 și 8 merită menționată.

Pierderea locului de muncă remunerat a cunoscut o creștere constantă și semnificativă ca obstacol pentru studenții români care nu au participat la programe de mobilitate internațională: de la 21,9% în valul 5, la 25,6% în valul 6, 32,31% în valul 7 și 34,16% în valul 8. Această tendință ascendentă, susținută și de rezultatele obținute de la studenții care au experiența mobilității, subliniază realitatea socio-economică a învățământului superior românesc: tot mai mulți studenți lucrează în paralel cu studiile. Motivele pot fi diverse – necesitatea de a-și susține financiar studiile, dorința de a câștiga experiență profesională, contribuția la bugetul familiei sau pur și simplu integrarea pe piața muncii încă din perioada studiilor. Pentru acești studenți, o mobilitate de un semestru sau un an academic presupune renunțarea la venitul din muncă și, potențial, pierderea locului de muncă. Într-un context în care găsirea unui loc de muncă potrivit poate fi dificilă, această perspectivă este descurajantă.

Lipsa informațiilor furnizate de instituția de învățământ superior rămâne un obstacol stabil și semnificativ pentru studenții români care nu au participat la programe de mobilitate internațională: 25,3% în valul 5, 25,4% în valul 6, 22,31% în valul 7 și 26,27% în valul 8. Faptul că aproximativ un sfert dintre studenții care nu participă la mobilități invocă lipsa informațiilor ca barieră majoră este problematic. Spre deosebire de obstacole precum povara financiară sau separarea de familie, care implică factori externi dificil de controlat de către universități, informarea este o responsabilitate directă a universităților și poate fi îmbunătățită. Este interesant de comparat această cifră cu cea raportată de studenții care au participat efectiv la mobilități (20% în valurile recente). Diferența sugerează că lipsa informațiilor funcționează ca o barieră de selecție: studenții care reușesc să obțină informațiile necesare participă, în timp ce cei care nu reușesc rămân în afara sistemului. Aceasta implică o posibilă inechitate în accesul la mobilitate, favorizând studenții mai implicați sau cei cu rețele sociale mai bune.

Competențele insuficiente în domeniul limbilor străine au fost menționate de 26,3% dintre studenții români care nu au participat la programe de mobilitate în valul 5, scăzând la 22,4% în valul 6, 22,44% în valul 7 și 20,78% în valul 8. Cu toate acestea, faptul că peste o cincime dintre studenții care nu au participat la programe de mobilitate invocă acest obstacol indică faptul că bariera lingvistică rămâne semnificativă.

Tabel 13. Ponderea studenților din ROMÂNIA care NU au experiența mobilităților de studiu în străinătate și obstacolele majore pe care le invocă

Obstacole	5	6	7	8
Admitere limitată la programele de mobilitate	25,00	19,80	16,41	19,25
Beneficii reduse pentru studiile mele de acasă	24,70	18,20	20,29	23,32
Competențe insuficiente în domeniul limbilor străine	26,30	22,40	22,44	20,78
Integrarea dificilă a înscrierii în străinătate în structura programului meu de studii de acasă	27,60	25,90	25,87	29,47
Lipsă de motivație	0,00	23,20	25,01	29,35
Lipsa informațiilor furnizate de instituția mea de învățământ superior	25,30	25,40	22,31	26,27
Pierderea locului de muncă remunerat	21,90	25,60	32,31	34,16
Povară financiară suplimentară	58,50	61,90	56,62	68,17
Probleme cu normele de acces în țara preferată (viză, permis deședere)	22,20	19,30	18,03	18,15
Probleme cu recunoașterea rezultatelor obținute în străinătate	22,30	23,10	21,28	23,98
Punctaj insuficient pentru studii în străinătate	22,90			
Restricții de călătorie				8,61
Separarea de partener, copil(i), prieteni		40,40	34,32	70,69
Starea mea de sănătate/dizabilități		0,00	5,10	6,27

2.2 Mobilitățile Erasmus+ Incoming pentru studenți

2.2.1 Mobilitățile Erasmus+ Incoming de studii de lungă durată

Aceste mobilități se adresează studenților înscriși la o universitate din străinătate (universitatea de origine), care petrec un semestru sau două semestre (pe fiecare ciclu de studii) la o universitate din România (universitatea de destinație). Durata unei astfel de mobilități este fie de 5 luni (un semestru), fie de 10 luni (2 semestre).

Condițiile care trebuie îndeplinite pentru ca o astfel de mobilitate să poată fi efectuată sunt următoarele:

- Ambele universități să fi semnat Carta Universitară Erasmus,
- Să existe un acord bilateral interinstituțional între cele două universități,
- Studentul să fie înscris la universitatea de origine la un program de studii universitare, în vederea obținerii unei diplome,
- Înainte de începerea mobilității, să fie semnat contractul de studii (Learning Agreement) de către student, universitatea de origine și universitatea de destinație.
- Pentru un student Erasmus+ Incoming, realizarea unei astfel de mobilități de studiu are următoarele avantaje:
- Acces la cursurile de la universitatea de destinație, stabilite în contractul de studii,
- Recunoașterea perioadei de studiu la universitatea de origine, pe baza foii matricole eliberate de universitatea de destinație la finalul mobilității,
- Scutirea de taxe la universitatea de destinație (taxe de școlarizare, de înscriere, de examinare sau re-examinare, de acces la laboratoare, de acces la bibliotecă),
- Dezvoltare personală: îmbunătățirea competențelor lingvistice, adaptabilitate, autonomie, experiență interculturală, responsabilizare.
- Grantul Erasmus+ este acordat de universitatea de origine, în cazul țărilor din categoria Programme Countries, respectiv de universitatea de destinație, în cazul țărilor din categoria Partner Countries (adică țări din afara Uniunii Europene).

Capacitatea universităților românești de a atrage studenți din străinătate pentru perioade lungi de studiu constituie un indicator esențial al competitivității și atractivității sistemului nostru de învățământ superior în spațiul european al educației. După ce în 2020 România a reușit să atragă un număr de 2.303 studenți incoming pentru studii de lungă durată, în 2021, numărul a scăzut la 2.121, iar în 2022 scăderea a continuat până la 1.573 de studenți. Această evoluție sugerează că România nu reprezintă neapărat o „atracție” academică pentru studenții Erasmus+. La fel ca și în cazul studenților outgoing, studenții de licență reprezintă și în cazul mobilităților incoming segmentul dominant. Totodată, merită subliniată situația doctoranzilor incoming - doar 4 în 2022, față de 31 în 2019, fapt care indică dificultăți importante în atragerea tinerilor cercetători străini.

O posibilă explicație ar fi legată de oferta limitată de cursuri predate în limbi de circulație internațională, în special engleza. Deși multe universități au făcut progrese în acest sens, proporția

cursurilor disponibile în limbi străine este încă semnificativ inferioară față de universitățile din Europa de Vest sau chiar față de competitori din regiune.

Tabel 14. Nr. studenți incoming, participanți Erasmus+ studiu (lungă durată) pe ciclu de studiu, în perioada 2019-2022

Ciclu	2019	2020	2021	2022
Licență	1.483	1.918	1.741	1.322
Master	334	371	364	247
Doctorat	31	14	16	4
Total	1.848	2.303	2.121	1.573

Analizând preferințele studenților incoming pe domenii fundamentale, observăm că științele sociale rămân cele mai atractive, cu 592 de studenți în 2022. Este interesant de notat că științele ingineresti atrag un procent semnificativ mai mare de studenți incoming (25%) decât procentul de studenți români din inginerie care pleacă în mobilități de studiu (circa 10%), sugerând un dezechilibru care ar putea fi valorificat mai bine prin parteneriate strategice.

Tabel 15. Nr. studenți incoming, participanți Erasmus+ studiu (lungă durată) pe domenii fundamentale de studiu, în perioada 2019-2022

Domenii fundamentale	2019	2020	2021	2022
Matematică și științe ale naturii	126	141	151	98
Știința sportului și educației fizice	37	47	63	51
Științe biologice și biomedicale	306	315	330	245
Științe ingineresti	572	677	641	386
Științe sociale	501	743	668	592
Științe umaniste și arte	306	380	268	201
Total	1.848	2.303	2.121	1.573

Prezentăm, în continuare, câteva sugestii care ar permite universităților să atragă mai mulți studenți Erasmus+ Incoming, pentru mobilități de lungă durată (un semestru sau două semestre):

Îmbunătățirea vizibilității și promovarea ofertei educaționale:

- Pagina de internet dedicată programului Erasmus+ din fiecare universitate să fie atractivă și clară, cu informații complete, clare și ușor de găsit, în limba engleză;
- Proceduri de aplicare,
- Termene limită,
- Catalog (actualizat în permanență) cu cursurile oferite studenților Erasmus+ Incoming;
- Denumirea cursului în limba română și în limba engleză,
- Facultatea în cadrul căreia cursul este predat,
- Limba în care este predat cursul,
- Semestrul în care este predat cursul,
- Codul disciplinei,

- Numărul de credite ECTS,
- Detalii despre cazare,
- Costul vieții (estimări realiste privind cheltuielile lunare – cazare, transport, masă),
- Servicii de suport,
- Materiale promoționale digitale: videoclipuri, tururi virtuale ale campusului și orașului, broșuri digitale care evidențiază atât beneficiile academice cât și experiența socială ale unei mobilități de studiu,
- Prezență activă a universității pe rețele sociale, utilizând hashtag-uri relevante,
- Testimoniale de succes, video sau scrise, ale foștilor studenți Erasmus+ Incoming,

Optimizarea continuă a ofertei educaționale și acordarea de asistență pentru acomodare rapidă:

- Ofertă bogată de cursuri în limbi străine (engleză, franceză), aliniate la cererea studenților internaționali,
- Posibilitatea ca, pentru unele cursuri predate exclusiv în limba română, cadrele didactice să aibă disponibilitatea de a lucra separat cu studenții Erasmus+,
- Încurajarea cadrelor didactice de la universitatea de destinație să accepte studenți Erasmus+ Incoming la cursuri (stimulente financiare, includerea acestui aspect în evaluarea performanței individuale, oferirea de cursuri de limbi străine, alocarea de fonduri pentru achiziționarea de cărți de specialitate în limba engleză etc.),
- Suport lingvistic: oferirea de cursuri intensive de limba română, la începutul fiecărui semestru, cursuri concepute special pentru studenții Erasmus+,
- Existența, la nivelul fiecărei facultăți a unui coordonator Erasmus+ din rândul cadrelor didactice, care să cunoască limba engleză și care să îi îndrume pe studenții Incoming, punându-le la dispoziție orarul disciplinelor alese, numele profesorilor și adresele lor de email, programarea examenelor și a restanțelor, precum și diverse alte informații,
- Coordonatorul Erasmus+ pe facultate este de asemenea responsabil cu informarea cadrelor didactice cu privire la studenții Erasmus+ Incoming care și-au ales discipline predate de ei,
- Coordonatorul Erasmus+ pe facultate colaborează de asemenea cu secretariatul, în vederea întocmirii cataloagelor de examen pentru studenții Erasmus+ Incoming,

Aspecte administrative:

- Proces de înscriere simplificat, reducerea birocrăției (folosirea unei singure platforme online),
- Suport pentru obținerea vizei de studii, pentru studenții din afara UE, și a asigurării medicale,
- Proces rapid de acceptare a Contractului de studii (Learning Agreement), și procesarea rapidă a eventualelor modificări ale acestuia (Changes to the Learning Agreement),
- Emitere rapidă a foii matricole (Transcript of Records) după finalizarea sesiunilor de examene, și transmiterea rapidă a acesteia către studenții Erasmus+ Incoming,

Integrare socială:

- Program de mentori / Buddy System: colaborare cu rețeaua locală Erasmus Student Network (ESN), sau crearea unei rețele proprii de buddies (studenți locali care îi ajută pe noii sosiți cu adaptarea, orientarea, activitățile sociale),
- Evenimente de orientare (Orientation week): organizarea unei săptămâni de orientare, bine structurată, care să includă întâlniri cu personalul administrativ, cu coordonatorul Erasmus+ pe facultate, tur al campusului, tur al orașului, evenimente sociale etc.,
- Viață socială și culturală: evidențierea bogăției vieții culturale și sociale a orașului (obiective turistice, evenimente sociale, evenimente culturale, posibilitatea derulării de diverse activități extra-curriculare),
- Cazare garantată sau accesibilă: facilitarea sau garantarea unui loc de cazare în cămin, sau oferirea de asistență pentru găsirea unei chirii private, la prețuri rezonabile,
- Infrastructura academică:
- Infrastructură modernă: săli de curs, laboratoare, biblioteci, spații de relaxare dotate cu aparatură modernă, care facilitează învățarea, respectiv relaxarea,
- Facilități sportive și de agrement.

2.2.2 Mobilitățile de studii Erasmus+ Incoming de scurtă durată

Mobilitățile de scurtă durată (o săptămână) reprezintă o opțiune relativ nouă în cadrul programului, și sunt integrate, de fapt, în așa-numitele mobilități mixte (Blended mobility), care combină componenta virtuală cu componenta fizică. Aceste mobilități se adresează studenților care nu pot participa la mobilități de lungă durată, oferindu-le acestora, totuși, o experiență internațională în formarea lor. Componenta virtuală (online) este obligatorie, se realizează, de regulă, înainte de mobilitatea fizică, dar se poate realiza și ulterior, facilitând învățarea și colaborarea online. Prin participarea la o astfel de mobilitate, studentul obține minim 3 credite ECTS. Scopul unei mobilități mixte (Blended Intensive Programme – BIP) este de a permite studenților să dobândească experiență internațională, de a-și îmbunătăți competențele digitale și interculturale.

Programele intensive mixte organizate de universitățile românești pentru atragerea studenților din străinătate prezintă o evoluție și mai alarmantă decât mobilităților de lungă durată. De la 1.061 de studenți incoming în 2019, numărul a scăzut constant până la doar 328 în 2022. Multe universități românești par să nu fie în această perioadă interesate de dezvoltarea acestui tip de ofertă de mobilitate, poate și pentru că acestea, deși sunt de scurtă durată, implică resurse substanțiale pentru organizare cum ar fi coordonare inter-instituțională, dezvoltarea unei componente virtuale pedagogice consistente, logistică pentru componenta fizică.

Tabel 16. Nr. studenți incoming, participanți Erasmus+ studiu (scurtă durată) pe ciclu de studiu, în perioada 2019-2022

Ciclu	2019	2020	2021	2022
Licență	857	671	455	228
Master	182	142	103	91
Doctorat	22	32	8	9
Total	1.061	845	566	328

Distribuția pe domenii reflectă aceste dificultăți. Științele sociale, care în 2019 atrăseseră 528 de studenți în BIP-uri, au scăzut la doar 94 în 2022. Științele ingineresti au demonstrat o rezistență relativă, menținându-se la 125 de studenți în 2022 față de 153 în 2019, posibil datorită temelor tehnice precum - inteligență artificială, energie regenerabilă, robotică etc.

Tabel 17. Nr. studenți incoming, participanți Erasmus+ studiu (scurtă durată) pe domenii fundamentale de studiu, în perioada 2019-2022

Domenii fundamentale	2019	2020	2021	2022
Matematică și științe ale naturii	86	85	21	21
Știința sportului și educației fizice	28	21	6	4
Științe biologice și biomedicale	73	76	77	25
Științe ingineresti	153	268	142	125
Științe sociale	528	259	205	94
Științe umaniste și arte	193	136	115	59
Total	1.061	845	566	328

Prezentăm, în continuare, câteva sugestii care ar permite universităților să atragă mai mulți studenți Erasmus+ Incoming, pentru mobilități de scurtă durată (cu durată între 5 și 30 de zile):

Promovare eficientă și clară:

- Informații clare și detaliate pe site-urile universităților partenere din străinătate (tema BIP-ului organizat la universitatea din România, structura, durata, limba de comunicare, număr de credite ECTS etc.),
- Materiale atractive: postări pe rețelele sociale, flyere, care să evidențieze beneficiile unice (subiect inovator, metode de predare, aspectele interculturale, activitățile sociale),
- Persoană de contact dedicată, care să răspundă rapid la întrebările specifice ale studenților din universitățile partenere,
- Testimoniale de succes, video sau scrise, ale foștilor participanți la diverse BIP-uri la universitățile din România,

Beneficii și recunoaștere academică:

- Recunoașterea celor minim 3 credite ECTS la universitatea de origine,
- Subiecte inovatoare, teme de actualitate, interdisciplinaritate, pentru creșterea atractivității,
- Facilități logistice și diverse forme de sprijin:
- Oferirea de sprijin în găsirea unei cazări accesibile pentru studenți, sau chiar oferirea de cazare gratuită în căminele studențești ale universității gazdă,
- Oferirea la preț accesibil sau chiar gratuit a unei mese principale pe zi studenților participanți la BIP, precum și cadrelor didactice participante la BIP,
- Oferirea de informații clare privind rutele de transport de la locul de cazare la universitate, facilitățile de transport local,
- Oferirea de sprijin lingvistic și cultural: cursuri introductive gratuite de limba română, diverse activități culturale,

Integrare socială:

- Program de mentori / Buddy System: colaborare cu rețeaua locală Erasmus Student Network (ESN), sau crearea unei rețele proprii de buddies (studenți locali care îi ajută pe noii sosiți cu adaptarea, orientarea, activitățile sociale),
- Activități extra-curriculare: organizarea de evenimente sociale, excursii de o zi, vizite culturale, seri tematice (filme românești, muzică românească, mâncare românească).

Pe ansamblu, putem constata o creștere constantă a numărului total de mobilități, în perioada pre-pandemică. Perioada pandemiei a marcat un declin abrupt din cauza restricțiilor globale, atingându-se un minim în anul 2021. Începând cu anul 2022, se observă o revenire.

Există o concentrare semnificativă a schimburilor internaționale în marile centre universitare. Studenții de la ciclul de studii universitare de licență sunt cei mai mobili. Se observă, de asemenea, o asimetrie a fluxurilor, existând mai mulți studenți care pleacă în mobilitate (outgoing) decât

studenți care vin în mobilitate (incoming). Universitățile românești sunt active în trimiterea de studenți în străinătate, trebuie însă să își îmbunătățească capacitatea de a atrage studenți internaționali. O ultimă observație face referire la faptul că universitățile de dimensiuni reduse au o rată de participare limitată la programul Erasmus+.

3 Studenții străini: strategii și practici instituționale de promovarea a programelor

Atragerea studenților străini reprezintă una dintre dimensiunile centrale ale procesului de internaționalizare a universităților, cu implicații directe asupra indicatorilor de calitate utilizați în distribuirea finanțării suplimentare. În acest context, secțiunea de față oferă o imagine de ansamblu asupra cadrului instituțional și a procedurilor adoptate de către universitățile românești pentru a-și desfășura activități de promovare a ofertei educaționale în străinătate, precum și etapele procesului de admitere pe care candidații străini trebuie să le parcurgă.

3.1 Modalități de promovarea a ofertei educaționale pentru candidații din străinătate

3.1.1 Modalități generale de promovare a ofertei educaționale, pentru orice categorie de candidați din străinătate

1. Prezența online și digitalizare

- Platforma StudyinRomania este punctul central de informare, promovând oferta educațională a universităților românești, oportunitățile și viața de student.
- Propriile site-uri internet ale universităților: crearea de secțiuni dedicate, clare și detaliate, în limbi de circulație internațională (engleză, franceză etc.), cu informații despre programe, taxe, proceduri de admitere, pentru toate categoriile de studenți internaționali („Românii de pretutindeni”, cetățenii non-UE și cetățenii UE).
- Digitalizarea admiterii: dezvoltarea de platforme online de admitere și înscriere (ex. platforme de admitere, sisteme proprii ale universităților).
- Marketing digital și social media:
 - Utilizarea platformelor ca Instagram, YouTube, Facebook, TikTok, Snapchat, X (cu testimoniale audio-video, conținut atractiv).
 - Campanii de promovare targetate pe regiuni geografice și pe domenii de studiu strategice.
 - Instrumente multimedia pentru marketing (clipuri video, tururi virtuale).

2. Cooperare și Parteneriate

- Târguri educaționale internaționale: participarea activă la târguri studențești și conferințe internaționale (EAIE, NAFSA, etc.) pentru promovarea directă.
- Colaborarea cu agențiile de recrutare: lucrul cu agenții specializate pentru a facilita procesul de aplicare, obținerea vizei și promovarea ofertei în anumite țări (sunt extrem de importante verificarea și acreditarea riguroasă a acestor agenți).
- Programe de ambadori: motivarea studenților internaționali actuali sau a celor care pleacă în mobilități să devină ambadori ai instituției.
- Parteneriate strategice:

- Promovarea în rețele universitare internaționale (ex. Consorțiile de Universități Europene).
- Îmbunătățirea colaborării cu Diaspora Academică Românească.

3. *Ofertă educațională și suport*

- Programe de studiu în limbi străine: creșterea și promovarea numărului de programe oferite integral în limbi de circulație internațională (engleză, franceză, germană).
- Burse și facilități financiare:
 - Oferirea de burse dedicate studenților internaționali (din fondurile universităților).
 - Scutirea de la plata taxei de studii pentru studenții cu rezultate excepționale.
- An pregătitor de limba română: pentru cetățenii străini care sunt interesați de programe de studii oferite exclusiv în limba română.
- Testimoniale și povești de succes: punerea în valoare a experiențelor pozitive ale absolvenților și studenților străini.

4. *Pe plan administrativ*

- Simplificarea procesului: asistență pentru demersurile de recunoaștere și echivalare a diplomelor, suport pentru procesul de acordare a vizelor, suport pentru obținerea permisului de ședere.
- Strategii instituționale de internaționalizare: dezvoltarea și implementarea unor strategii clare de marketing și internaționalizare la nivelul fiecărei universități, cu obiective și bugete dedicate.
- Promovarea clasificărilor: comunicarea rezultatelor clasificărilor naționale și internaționale ale universității.

3.1.2 *Modalități de promovare a ofertei educaționale pentru a atrage candidați „Români de pretutindeni”:*

1. *Promovarea instituțională și diplomatică:*

Statutul de „Român de pretutindeni” și locurile speciale

- Locuri la buget (fără taxă): acesta este cel mai puternic instrument de promovare. Existența unui număr mare de locuri subvenționate de la bugetul de stat, inclusiv cu bursă, dedicate exclusiv candidaților „Români de pretutindeni”, va atrage această categorie de candidați.
- Proceduri simplificate: este foarte importantă comunicarea clară a faptului că românii de pretutindeni au un proces de admitere separat și mai simplificat (fără taxă de înscriere la unele programe, fără taxă de confirmare a locului la unele programe, doar pe baza mediei de bacalaureat și a unei probe lăsate la latitudinea universităților).

Prezență directă și parteneriate

- Extensiunile universitare: promovarea intensivă a programelor oferite de extensiunile universităților din România deschise în Chișinău, Cahul și Bălți. Acestea oferă proximitate

și stabilitate, iar studenții acestor extensii beneficiază de burse lunare și primesc diplome recunoscute internațional, identice cu cele emise în România.

- Ambasada/Consulatele: colaborarea strânsă cu Ambasada României la Chișinău și cu Ambasadele României din alte țări în care locuiesc etnici români, precum și cu consulatele, pentru diseminarea informațiilor oficiale și organizarea de evenimente de promovare.
- Târguri educaționale în Republica Moldova și în alte țări în care locuiesc etnici români: participarea fizică sau online la târgurile de specialitate din Chișinău și alte orașe importante din Republica Moldova, precum și orașe / regiuni din alte țări în care locuiesc etnici români.
- Zilele porților deschise (online/hibrid): organizarea de sesiuni informative (webinarii) dedicate exclusiv candidaților „Români de pretutindeni”, unde sunt explicate etapele admiterii și avantajele de a fi student în România.

2. Promovarea digitală și online

Campanii online targetate

- Social media: derularea de campanii publicitare plătite (Facebook, Instagram, TikTok) targetate geografic pe Republica Moldova și pe alte țări cu minoritate etnică românească.
- Conținut video: utilizarea YouTube și TikTok pentru a crea:
 - Testimoniale de succes: interviuri cu studenți „Români de pretutindeni” din Republica Moldova sau din alte țări, deja înscriși, care povestesc despre experiența lor.
 - Ghiduri „pas cu pas”: tutoriale video care explică procesul de admitere și documentele necesare.
- Platforme guvernamentale: promovarea continuă pe site-ul Ministerului Educației și Cercetării (MEC), în secțiunea dedicată Românilor de Pretutindeni.

Conținut informativ specific

- Site-uri personalizate: crearea pe site-ul fiecărei universități a unei secțiuni dedicate, cu titlul clar: „Candidați Români de Pretutindeni”.
- Clarificarea documentelor: punere la dispoziție a modelelor de documente (ex: Declarația de asumare a identității culturale române - care pentru cetățenii Republicii Moldova are un regim special, nefiind necesar avizul misiunilor diplomatice).
- Contact rapid (Help Desk): alocarea unei adrese de email și/sau a unui număr de telefon special pentru întrebările candidaților „Români de pretutindeni”.

3. Colaborarea cu instituțiile din R. Moldova

Parteneriate cu liceele:

- Sesiuni de informare în licee: organizarea de vizite sau sesiuni video (online) în liceele din Republica Moldova și din alte țări cu minoritate etnică românească, pentru a prezenta direct oferta elevilor din clasele a XI-a și a XII-a.

- Concursuri și olimpiade: promovarea participării elevilor din Republica Moldova și din alte țări cu minoritate etnică românească la olimpiade și concursuri școlare organizate de universitățile românești, care pot oferi admitere fără concurs sau punctaj suplimentar la admitere.

3.1.3 Modalități de promovare a ofertei educaționale pentru a atrage candidați din țări din afara Uniunii Europene (candidați non-UE)

1. Strategii de marketing direct și targetare

Targetare geografică

- Identificarea țărilor cu tradiție în trimiterea studenților în România (ex: Maroc, Tunisia, Algeria, Iordania, India, Sri Lanka, Turcia, Pakistan, alte țări din Africa sau Asia).
- Țări emergente: explorarea noilor piețe cu creștere rapidă, unde România este percepută ca o poartă de intrare în UE, oferind un foarte bun raport cost-beneficiu.

Prezența la târguri și misiuni economice

- Târguri internaționale de educație: participarea constantă la târguri majore (de ex., în Orientul Mijlociu, Asia de Sud, Africa de Nord, America de Sud).
- Misiuni de recrutare: organizarea de vizite în parteneriat cu Ambasadele României și consulatele din țările țintă pentru a desfășura sesiuni de informare directe.
- Webinarii internaționale: organizarea de sesiuni de întrebări și răspunsuri online, programate în fuzurile orare ale piețelor vizate.

Parteneriate cu agenții de recrutare: colaborarea cu agenții de recrutare educațională din țările non-UE. Acestea au expertiză locală și pot facilita procesul de aplicare, de obținere a scrisorii de acceptare la studii și de obținere a vizei (sunt extrem de importante verificarea și acreditarea riguroasă a acestor agenți).

2. Promovare digitală și conținut

Conținut digital în limbi de circulație internațională

- Pe site-ul fiecărei universități să existe o secțiune dedicată candidaților Non-UE, 100% în engleză/franceză, cu un limbaj simplu și un ghid pas cu pas pentru aplicare (inclusiv cerințele de viză).
- SEO (Search Engine Optimization) internațional: optimizarea conținutului web pentru căutărilor internaționale (ex: „Study Medicine in Romania for international students”).
- Marketing prin videoclipuri: crearea de conținut video care să prezinte:
 - Calitatea studiilor: facilități de cercetare, laboratoare, acreditări internaționale.
 - Viața studentască: costul redus al vieții, siguranța și mediul multicultural.

Publicitate plătită:

- Social Media Ads: campanii pe Facebook, Instagram, TikTok, Snapchat, filtrate pe interese, vârstă și locația candidaților din afara UE.
- Google Ads: utilizarea Google Search Ads și Display Ads pentru a capta utilizatorii care caută activ destinații de studiu internaționale.

3. Programe, avantaje și suport

Evidențierea punctelor forte competitive

- Programele de medicină, inginerie, arhitectură și IT: acestea sunt adesea cele mai căutate. Promovarea acreditărilor europene și a diplomei recunoscute la nivel internațional.
- Taxe de școlarizare competitive: poziționarea României ca o alternativă de înaltă calitate, dar cu costuri totale (taxă + trai) semnificativ mai mici decât în Europa de Vest sau America de Nord.
- Programe în limbi străine: promovarea intensivă a programelor integral în engleză, franceză sau germană.

Simplificarea administrativă și suport

- Proces rapid și transparent de obținere a scrisorii de acceptare la studii.
- Suport vize și cazare: oferirea de asistență dedicată pentru procesul de obținere a vizei de lungă ședere pentru studii și pentru găsirea cazării la sosire.
- Mentorat și integrare: Implementarea unui program de *buddy system* sau mentorat, unde studenții actuali non-UE ajută la integrarea noilor veniți.

3.1.4 Modalități de promovare a ofertei educaționale pentru a atrage candidați din țări ale Uniunii Europene, din Spațiul Economic European și din Confederația Elvețiană

Candidații UE beneficiază de aceleași drepturi și proceduri de admitere ca și cetățenii români (incluzând, de obicei, accesul la locurile finanțate de la buget și la burse).

Iată principalele modalități de promovare a ofertei educaționale către candidații din statele membre UE:

1. Avantaje competitive și poziționare

Accentul pe calitate și acreditare europeană

- Diplomă recunoscută: evidențierea faptului că diploma obținută în România este o diplomă UE, recunoscută automat în toate statele membre.
- Acreditări de specialitate: promovarea acreditărilor internaționale sau europene ale programelor, în special pentru domenii ca medicină, inginerie, arhitectură și IT, unde România are o tradiție puternică.
- Raport cost-beneficiu: poziționarea României ca o destinație de studiu de înaltă calitate, dar cu costuri de trai și, uneori, taxe de școlarizare, mult mai mici decât în Europa de Vest.

Programe de studiu în limbi străine

- Oferta în engleză/franceză/germană: promovarea intensivă a programelor de studii universitare de licență și masterat oferite integral în limbi de circulație internațională. Acesta este cel mai mare factor de atracție pentru candidații UE care nu vorbesc limba română.
- Plan de învățământ aliniat: asigurarea și comunicarea faptului că structura și conținutul planurilor de învățământ sunt aliniate la standardele și cerințele pieței muncii din UE.

2. Colaborare europeană și mobilitate

Utilizarea rețelelor europene

- Programe Erasmus+:
 - Promovarea universității ca o destinație excelentă pentru mobilități de studiu Erasmus+ (studenți *incoming*). Mulți studenți care vin inițial cu o mobilitate de studii Erasmus+ decid ulterior să revină pentru studii complete.
 - Evidențierea parteneriatelor Erasmus+ extinse cu universități de prestigiu din UE.
- Alianțe de universități europene: promovarea activă a universităților care fac parte din aceste alianțe europene de elită (CIVIS, EC2U, EUTOPIA, UNITA etc.).

Parteneriate cu liceele : organizarea de vizite sau webinarii în liceele din țările țintă (ex. Italia, Spania, Grecia, Germania, unde există deja fluxuri de candidați).

3. Canale de promovare specifice

Marketing digital targetat

- Campanii targetate geografic: utilizarea platformelor de social media (Facebook, Instagram, TikTok, Snapchat) pentru a rula reclame targetate pe cetățenii UE care au ca interese studiile universitare.
- Testimoniale în mai multe limbi străine: crearea de conținut video și scris cu studenți din alte țări ale UE, care să descrie experiența lor (inclusiv dificultățile inițiale și cum le-au depășit).

4. Simplificarea procesului de admitere

- Admitere online: oferirea posibilității de a parcurge online etapele administrative ale procesului de admitere.
- Transparență totală: publicarea regulamentelor de admitere (care sunt aceleași ca pentru români) în limbi de circulație internațională (sau cel puțin în limba engleză).
- Acordarea de asistență pentru echivalarea diplomelor obținute în străinătate (posibilitatea de a realiza aceste demersuri la CNRED prin intermediul Direcției/Biroului de Relații Internaționale din cadrul universității).

3.2 Procesul de admitere pentru candidații străini

4.1.1 Etapele procesului de admitere pentru candidații „Români de pretutindeni”

1. Înscrierea candidaților

- Depunerea dosarului: candidații încarcă dosarul de candidatură pe platforma online de admitere a universității, în perioada stabilită în calendarul de admitere.
- Documente necesare:
 - Formular de aplicare (al universității),

- Actul de identitate/pașaport,
 - Certificatul de naștere,
 - Acte de studii (diplomă de bacalaureat/echivalent și foaia matricolă),
 - Adeverință medicală, din care să rezulte că candidatul este clinic sănătos, sau apt pentru studii; adeverința medicală trebuie să fie valabilă în momentul aplicării,
 - O declarație privind apartenența la identitatea culturală românească.
- Selecția se face, în general, pe bază de concurs de dosare, media de admitere fiind de cele mai multe ori media examenului de bacalaureat (sau echivalent). Criteriile de departajare (în caz de medii egale) pot include media anilor de liceu. Unele programe (ex. Medicină) pot avea criterii specifice suplimentare.
 - Competența lingvistică: candidații trebuie să facă dovada competenței lingvistice în limba română (ex. diplomă românească, atestat, certificat de competență lingvistică). Cei care nu au această dovadă pot fi înscriși la Anul Pregătitor de Limba Română.

2. *Selecția și afișarea rezultatelor*

- Evaluarea dosarelor: Comisia de admitere a universității evaluează dosarele conform metodologiei proprii.
- Publicarea listelor provizorii: Universitățile publică listele provizorii cu candidații declarați admiși, în așteptare și respinși.

3. *Confirmarea locului*

- Termen de confirmare: Candidații admiși trebuie să confirme locul de studiu în termenul stabilit de universitate. Această confirmare se face, de obicei, prin transmiterea unui formular/declarație pe e-mail sau încărcarea acesteia în platforma de admitere.
- Depunerea actelor în original: ulterior confirmării, candidații sunt obligați să depună dosarul de candidatură în original (diplome, certificate etc.) la secretariatul universității, conform calendarului stabilit. Nerespectarea termenului duce la pierderea locului.

4. *Înmatricularea și scrisoarea de acceptare la studii*

- Transmiterea listelor: universitățile transmit Ministerului Educației și Cercetării listele finale cu candidații admiși.
- Scrisoarea de acceptare la studii: Ministerul Educației și Cercetării emite Scrisoarea de acceptare la studii. Acest act este esențial, mai ales pentru candidații care au nevoie de viză de studii (acolo unde este cazul).
- Înmatricularea finală: candidatul se prezintă la biroul de relații internaționale / secretariatul facultății pentru înmatricularea finală.

Este **important de reținut** faptul că Ministerul Educației și Cercetării emite o singură scrisoare de acceptare la studii pentru un candidat „Român de pretutindeni”.

4.1.2 Etapele procesului de admitere pentru candidații din țări din afara Uniunii Europene (candidați non-UE)

1. Depunerea dosarului de candidatură

- Dosarul se depune online, direct la Universitatea aleasă (de obicei, la Biroul/Direcția de Relații Internaționale).
- Documente necesare:
 - Formular de aplicare (al universității),
 - Copie a pașaportului valabil,
 - Copie a certificatului de naștere (și traducere în engleză/franceză/română),
 - Diploma de bacalaureat sau echivalentul acesteia (supralegalizată sau apostilată, după caz, și tradusă în engleză/franceză/română),
 - Diploma de licență, pentru candidații la masterat, sau echivalentul acesteia (supralegalizată sau apostilată, după caz, și tradusă în engleză/franceză/română),
 - Foaia matricolă din liceu și/sau facultate, după caz (supralegalizată/apostilată și tradusă în engleză/franceză/română),
 - Adeverință medicală, din care să rezulte că candidatul este clinic sănătos, sau apt pentru studii; adeverința medicală trebuie să fie valabilă în momentul aplicării,
 - Dovada cunoașterii limbii de predare,
 - Dovada plății taxei de procesare a dosarului (nerambursabilă).

2. Evaluarea dosarului și emiterea propunerii de acceptare

- Evaluare la nivel de universitate: comisia de admitere constituită la nivel de facultate/universitate analizează dosarul de concurs; de regulă, sunt luate în considerare mediile de la bacalaureat / notele din liceu, respectiv media de la examenul de licență / notele din facultate.
- Dacă dosarul este acceptat, universitatea întocmește o listă cu candidații admiși și transmite propunerea (macheta cu datele candidaților) către Ministerul Educației și Cercetării (MEC).

3. Obținerea scrisorii de acceptare la studii

- Ministerul Educației și Cercetării (prin direcția de specialitate, DGRIAE) verifică propunerea și, dacă totul este în regulă, emite documentul oficial: Scrisoarea de Acceptare la Studii.
- MEC trimite scrisoarea de acceptare la studii către universitate, care, la rândul ei, o transmite candidatului.

4. Aplicarea pentru viza de studii (Tip D/AS)

- Acesta este un pas esențial. Candidații non-UE trebuie să aplice la Misiunea Diplomatică a României din țara lor de reședință pentru o viză de lungă ședere pentru studii, folosind ca document justificativ principal scrisoarea de acceptare la studii emisă de MEC.
- De regulă, pentru a obține viza de lungă ședere pentru studii, candidații trebuie să plătească integral taxa de școlarizare aferentă primului an de studii.

5. *Anul Pregătitor (Dacă este cazul)*

- Pentru limba română: cei care nu cunosc limba română dar doresc să urmeze un program de studii universitare în limba română, vor urma Anul Pregătitor de Limba Română, care durează de obicei 1 an universitar.
- Excepție fac candidații cu acte de studii românești sau care au promovat un test de competență lingvistică la limba română.

6. *Înmatricularea finală*

- La sosirea în România și, cel târziu, la termenul limită stabilit de universitate (de obicei, finalul semestrului 1), candidatul trebuie să se prezinte la secretariatul universității pentru înmatriculare.
- Documente originale: candidatul trebuie să prezinte toate documentele din dosar în original (apostilate sau supralegalizate, după caz) și scrisoarea de acceptare la studii.

Important de reținut:

- Fiecare universitate are propriul său calendar de admitere și își stabilește propriile taxe, dar toate respectă metodologia generală a Ministerului Educației și Cercetării.
- În general, admiterea pentru candidații non-UE se finalizează mai devreme decât cea pentru cetățenii români (adesea la final de august, pentru a permite timp pentru obținerea vizei). În schimb, înmatricularea se poate face pe tot parcursul semestrului 1 al anului universitar, conform Legii învățământului superior nr. 199/2023, art. 30, alin. (11).
- Ministerul Educației și Cercetării emite o singură scrisoare de acceptare la studii pentru un candidat non-UE.

În cazul în care, pe parcursul școlarizării, un student non-UE dorește să își schimbe statutul (obținând aceleași drepturi ca un cetățean român – prin căsătorie sau prin obținere de protecție subsidiară din partea statului român), este obligatoriu ca studentul să obțină atestatul de recunoaștere/echivalare a studiilor anterioare de la CNRED.

4.1.3 Etapele procesului de admitere pentru candidații din țări ale Uniunii Europene, din Spațiul Economic European și din Confederația Elvețiană

Procesul de admitere pentru candidații cetățeni din țări ale Uniunii Europene (UE), țări ale Spațiului Economic European (SEE) și din Confederația Elvețiană este, în general, identic cu cel aplicat cetățenilor români, dar poate exista cerințe suplimentare legate de recunoașterea studiilor.

1. Verificarea Recunoașterii Studiilor și Echivalarea

Înainte de a aplica, este esențial pentru un candidat să obțină:

- Recunoașterea diplomei: diploma de bacalaureat/licență sau echivalentul acesteia obținută în străinătate trebuie recunoscută de către Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor (CNRED), o structură din subordinea Ministerului Educației și Cercetării.
- Atestatul CNRED de recunoaștere/echivalare a studiilor, pentru a putea participa la concursul de admitere. Unele universități se ocupă de transmiterea dosarului către CNRED, dar, de multe ori, este responsabilitatea candidatului.

2. Depunerea Dosarului de Candidatură

- Similar cu cetățenii români: Candidații UE/SEE/Confederația Elvețiană concurează pe aceleași locuri și în aceleași condiții (cu taxă sau la buget, dacă metodologia universității o permite) ca și cetățenii români.
- Dosarul se depune direct la Universitatea aleasă (de regulă online, prin încărcare în platforma de admitere), în perioada stabilită în calendarul de admitere.
- Documente necesare:
 - Formular de aplicare (al universității),
 - Atestatul de recunoaștere CNRED (sau dovada depunerii cererii),
 - Diploma de bacalaureat/licență și foaia matricolă (traduse și legalizate, dacă nu sunt în română, engleză sau franceză),
 - Certificat de naștere,
 - Act de identitate/pașaport (valabile),
 - Adeverință medicală, din care să rezulte că candidatul este clinic sănătos, sau apt pentru studii; adeverința medicală trebuie să fie valabilă în momentul aplicării,
 - Dovada cunoașterii limbii române, dacă studiile anterioare nu au fost în română, sau a cunoașterii limbii de predare de la programul de studii universitare ales.

3. Susținerea concursului de admitere

- Modalitatea de admitere (concurs de dosare, examen scris, test de aptitudini) este stabilită de fiecare universitate și facultate în parte și este aceeași ca pentru candidații români.
- Pentru programele de studii în limbi străine, probele de admitere se derulează în limbile respective.
- Candidații sunt ierarhizați pe baza rezultatelor obținute la concurs, în funcție de numărul de locuri (la buget și cu taxă) scoase la concurs.

4. Confirmarea locului și înmatricularea

- Afișarea rezultatelor: după afișarea rezultatelor, candidații admiși au un termen limită (de regulă, 2-3 zile) pentru a confirma locul.

- Confirmare: confirmarea se face prin depunerea diplomei de bacalaureat/licență în original (dacă nu a fost depusă deja) și/sau prin plata taxei de confirmare și eventual a taxei de școlarizare (sau a primei rate, pentru locurile cu taxă).
- Înmatricularea: după confirmare și finalizarea tuturor procedurilor administrative, universitatea emite decizia de înmatriculare.

Important de reținut:

- Dacă un candidat cu diplomă obținută în străinătate nu aduce atestatul de recunoaștere/echivalare a studiilor anterioare, emis de CNRED, în termenul stabilit de universitate, el își pierde statutul de student.

3.3 Evoluția numărului de studenți și absolvenți străini

În această secțiune, sunt prezentate, într-o manieră evolutivă, datele la nivel național și pentru fiecare universitate în parte referitoare la studenții și absolvenții străini. Sunt incluse atât persoanele cu cetățenie din afara UE și SEE, cât și cele cu cetățenie din UE și SEE.

Această analiză contribuie la înțelegerea contextului național în ceea ce privește capacitatea universităților finanțate de la bugetul de stat de a atrage studenți internaționali, precum și rata de absolvire a acestora. Totodată, analiza este importantă pentru că urmărește să identifice tendințe pentru a se evalua capacitatea de atragere și retenție a studenților internaționali, precum și să ofere o bază solidă pentru formularea de recomandări de politici.

3.3.1 Evoluția numărului de studenți străini

Datele prezentate în tabelul 1 arată o tendință constantă de creștere a ponderii studenților străini în cadrul sistemului de învățământ superior românesc. Rata medie anuală de creștere este de aproximativ 0,16 puncte procentuale, sugerând o evoluție stabilă și predictibilă, fără fluctuații majore care ar putea indica schimbări abrupte în politicile de recrutare în perioada analizată. Această evoluție pozitivă se manifestă diferențiat pentru cele două categorii de studenți.

Deși ponderea absolută a studenților UE/SEE este mai redusă comparativ cu cea a studenților non-UE, rata de creștere este semnificativ mai mare. Acest lucru poate fi explicat fie prin recunoașterea automată a diplomelor în cadrul spațiului european, costuri de trai competitive comparativ cu vestul Europei sau chiar dezvoltarea programelor de studii în limbi străine, în special limba engleză, cum ar fi cele medicale. Această tendință este extrem de importantă și reprezintă un indicator important pentru potențialul pe care îl au universitățile românești.

Tabel 18 Ponderea studenților străini (cu altă cetățenie decât Română, UE și SEE și cu cetățenie UE și SEE) din total studenți (licență, master și doctorat), la nivel național (2018-2023)

Ani	Altă cetățenie decât Română, UE și SEE	Cetățenie UE și SEE
2018	4,17%	1,56%
2019	4,46%	1,63%
2020	4,55%	1,70%
2021	4,62%	1,75%
2022	4,69%	1,87%
2023	4,97%	2,03%

Datele prezentate în tabelul de mai sus indică existența unor diferențe semnificative între universitățile românești în ceea ce privește capacitatea de a atrage studenți non-UE. Universitatea U21 prezintă un caz important cu aproape 28% din studenți fiind cetățeni UE/SEE. Acest lucru sugerează o specializare foarte puternică pe segmentul medical internațional și o reputație consolidată în spațiul european. Creșterea constantă de-a lungul perioadei analizate (de la 24,62% în 2018 la 27,57% în 2023) demonstrează nu doar capacitatea de atragere, ci și sustenabilitatea acestui model.

În contrast, majoritatea universităților (33 din 49) prezintă ponderi sub 1% pentru studenții UE/SEE, ceea ce indică fie lipsa programelor atractive pentru această categorie, fie bariere lingvistice (lipsa programelor în limbi străine).

În anul 2023, universitățile cu cele mai mari ponderi de studenți non-UE sunt: U28 (20,27%), U32 (14,36%), U40 (14,36%), U25 (13,00%), U06 (12,44%) și U49 (10,55%). Aceste șase universități concentrează o proporție disproporționată a studenților non-UE, în timp ce majoritatea instituțiilor (peste 30 de universități) înregistrează ponderi sub 5%.

Cazuri de creștere importantă: U25 prezintă o traiectorie de creștere de la 7,22% în 2018 la 13,00% în 2023, aproape dublându-și ponderea de studenți non-UE. Această creștere accelerată, în special între 2022 (9,88%) și 2023 (13,00%), sugerează implementarea unor strategii de recrutare care au avut efect sau dezvoltarea unor programe deosebit de atractive pentru candidați internaționali. Similar, U40 a crescut de la 7,46% la 14,36%, iar U13 de la 3,24% la 7,50%.

Tabel 19. Ponderea studenților cu altă cetățenie decât Română, UE și SEE din total studenți (licență, master și doctorat), pe universități (2018-2023)

Cod univ	Altă cetățenie decât Română, UE și SEE					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
U01	2,26%	2,43%	2,72%	3,21%	3,17%	3,42%
U02	6,55%	6,23%	6,97%	8,57%	4,57%	4,93%
U03	3,81%	4,03%	4,14%	3,92%	3,83%	3,36%
U04	0,69%	0,58%	0,64%	0,66%	0,72%	0,81%
U05	1,24%	1,32%	1,53%	1,37%	1,25%	1,26%
U06	12,78%	12,99%	11,87%	12,09%	12,02%	12,44%
U07	2,40%	2,72%	2,83%	2,92%	3,07%	3,64%
U08	4,75%	5,26%	5,60%	5,80%	5,97%	6,16%
U09	2,27%	1,98%	1,87%	2,45%	2,60%	3,20%
U10	2,46%	2,19%	2,83%	3,17%	3,33%	2,75%
U11	5,93%	4,27%	3,72%	3,00%	2,41%	2,83%
U12	2,23%	2,92%	3,33%	3,24%	3,92%	3,27%
U13	3,24%	3,88%	4,74%	5,12%	6,12%	7,50%
U14	1,26%	1,60%	1,88%	2,07%	1,88%	2,00%
U15	6,26%	5,77%	5,42%	5,19%	4,86%	4,55%
U17	1,50%	1,46%	1,44%	1,47%	1,56%	1,93%
U18	1,37%	1,23%	1,12%	1,11%	1,31%	1,46%
U19	1,99%	2,40%	2,44%	2,30%	2,13%	2,25%
U20	1,65%	1,84%	1,98%	2,19%	2,16%	2,25%
U21	8,74%	8,72%	9,17%	9,47%	9,01%	9,22%
U22	2,21%	3,43%	4,22%	4,50%	4,75%	5,05%
U23	2,02%	1,83%	2,38%	3,15%	4,03%	3,93%
U24	6,03%	5,96%	5,26%	5,21%	4,70%	4,69%
U25	7,22%	7,20%	8,35%	7,74%	9,88%	13,00%

U26	2,05%	2,58%	3,37%	3,57%	3,65%	3,03%
U27	11,08%	11,13%	10,20%	9,43%	9,21%	9,25%
U28	17,77%	19,70%	20,00%	18,99%	18,52%	20,27%
U29	4,70%	5,88%	6,73%	7,52%	9,04%	8,60%
U30	3,33%	3,53%	3,68%	3,21%	3,35%	3,77%
U31	5,83%	6,48%	6,54%	6,93%	7,49%	8,12%
U32	15,12%	15,37%	14,11%	13,64%	14,02%	14,36%
U33	7,42%	8,45%	9,10%	9,31%	8,14%	8,49%
U34	3,72%	4,29%	4,51%	4,69%	4,77%	5,06%
U35	8,27%	9,20%	8,45%	7,61%	7,14%	6,74%
U36	1,38%	1,18%	1,10%	1,00%	0,86%	0,80%
U37	3,74%	3,79%	3,62%	3,04%	2,77%	2,52%
U38	4,33%	2,79%	2,20%	0,00%	0,00%	0,00%
U39	1,70%	1,70%	1,61%	1,53%	1,45%	1,49%
U40	7,46%	11,38%	13,44%	13,55%	13,18%	14,36%
U41	0,87%	1,02%	0,92%	0,84%	1,00%	0,96%
U42	2,45%	2,32%	1,91%	1,41%	0,81%	0,58%
U43	3,17%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
U44	3,21%	3,15%	3,23%	3,19%	3,19%	3,52%
U45	0,00%	0,00%	0,47%	0,44%	0,44%	0,46%
U46	1,25%	1,48%	1,80%	2,29%	2,97%	3,13%
U47	1,71%	1,92%	2,01%	2,07%	2,03%	1,96%
U48	4,35%	4,92%	5,09%	5,51%	5,45%	5,71%
U49	15,62%	13,53%	11,31%	10,68%	10,87%	10,55%
Național	4,17%	4,46%	4,55%	4,62%	4,69%	4,97%

Tabel 20.. Ponderea studenților cu cetățenie UE și SEE din total studenți (licență, master și doctorat), pe universități (2018-2023)

Cod. univ	Cetățenie UE și SEE					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
U01	0,13%	0,12%	0,12%	0,09%	0,10%	0,10%
U02	0,44%	0,37%	0,33%	0,25%	0,20%	0,16%
U03	0,46%	0,61%	0,45%	0,35%	0,21%	0,24%
U04	0,56%	1,01%	1,55%	1,84%	2,33%	2,89%
U05	0,31%	0,32%	0,38%	0,41%	0,37%	0,38%
U06	3,19%	3,68%	4,06%	4,08%	3,99%	4,12%
U07	0,31%	0,24%	0,21%	0,15%	0,13%	0,14%
U08	0,55%	0,75%	0,42%	0,32%	0,98%	0,76%
U09	0,34%	0,21%	0,20%	0,21%	0,29%	0,45%
U10	0,23%	0,23%	0,11%	0,11%	0,11%	0,11%
U11	0,27%	0,13%	0,06%	0,00%	0,05%	0,10%

U12	0,03%	0,03%	0,11%	0,10%	0,06%	0,06%
U13	0,19%	0,21%	0,16%	0,19%	0,15%	0,13%
U14	0,50%	0,36%	0,37%	0,23%	0,32%	0,35%
U15	0,14%	0,16%	0,20%	0,21%	0,16%	0,13%
U17	0,16%	0,16%	0,09%	0,09%	0,09%	0,12%
U18	0,13%	0,15%	0,12%	0,14%	0,10%	0,16%
U19	6,26%	7,37%	8,61%	8,94%	9,88%	10,42%
U20	1,15%	1,15%	1,07%	1,02%	1,02%	0,91%
U21	24,62%	25,06%	25,10%	25,75%	26,53%	27,57%
U22	0,18%	0,26%	0,42%	0,25%	0,35%	0,37%
U23	0,10%	0,18%	0,44%	0,54%	0,48%	0,21%
U24	1,77%	1,72%	2,03%	1,79%	2,14%	2,50%
U25	0,07%	0,17%	0,05%	0,11%	0,17%	0,22%
U26	0,18%	0,13%	0,12%	0,10%	0,13%	0,14%
U27	4,46%	4,33%	4,26%	4,67%	4,63%	4,97%
U28	1,35%	1,74%	2,11%	2,54%	3,02%	3,21%
U29	0,06%	0,07%	0,07%	0,08%	0,07%	0,09%
U30	0,86%	1,37%	2,12%	2,58%	3,68%	4,51%
U31	0,10%	0,08%	0,12%	0,13%	0,11%	0,10%
U32	12,29%	11,67%	11,84%	12,05%	12,25%	13,18%
U33	0,07%	0,07%	0,13%	0,13%	0,25%	0,19%
U34	2,31%	2,28%	2,03%	1,70%	1,55%	1,38%
U35	0,03%	0,12%	0,11%	0,16%	0,21%	0,18%
U36	0,08%	0,07%	0,12%	0,08%	0,05%	0,03%
U37	0,06%	0,10%	0,09%	0,11%	0,09%	0,06%
U38	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
U39	0,18%	0,18%	0,19%	0,19%	0,19%	0,28%
U40	0,04%	0,11%	0,07%	0,09%	0,08%	0,08%
U41	0,08%	0,17%	0,14%	0,09%	0,09%	0,08%
U42	0,04%	0,03%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
U43	0,04%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
U44	8,86%	6,27%	8,10%	9,50%	10,63%	11,01%
U45	16,11%	12,82%	11,53%	12,28%	17,47%	18,58%
U46	0,15%	0,08%	0,08%	0,11%	0,09%	0,09%
U47	1,87%	2,29%	2,78%	3,32%	4,13%	4,82%
U48	0,24%	0,31%	0,29%	0,26%	0,22%	0,25%
U49	7,90%	7,60%	7,79%	7,51%	7,23%	7,46%
Național	1,56%	1,63%	1,70%	1,75%	1,87%	2,03%

Analiza distribuției studenților străini pe cicluri de studii din tabelul 4 oferă o perspectivă importantă asupra internaționalizării și asupra preferințelor diferitelor categorii de studenți internaționali

Ciclul licență reprezintă segmentul dominant pentru studenții non-UE, cu o creștere constantă de la 4,43% în 2018 la 5,14% în 2023. Această tendință poate indica faptul că există o atractivitate față de programele de licență pentru studenții internaționali. La nivel de master s-a înregistrat cea mai dinamică creștere, de la 3,21% în 2018 la 4,73% în 2023. Această evoluție indică o posibilă strategie de atragere a absolvenților de licență din alte țări. În ceea ce privește ciclul doctorat, se înregistrează o tendință semnificativă de scădere, de la 3,97% în 2018 la 3,31% în 2023. Această evoluție negativă poate fi explicată prin finanțarea mai atractivă a programelor doctorale în alte țări, comparativ cu programele de cercetare și bursele doctorale oferite de către universitățile românești.

În ceea ce privește studenții UE/SEE de la nivel de licență, la fel ca și în cazul studenților non-UE, se observă o creștere importantă: de la 1,93% în 2018 la 2,56% în 2023. Aceasta concentrează la nivel de licență reflectă mai ales faptul că există un interes ridicat față de programele de lungă durată în medicină. O posibilă explicație ar fi legată de costurile totale (taxe de studii plus costuri de trai) care totuși rămân mai mici comparativ cu alte universități din Europa. La nivel de master evoluția rămâne constantă la un nivel foarte scăzut (0,22-0,23%), ceea ce poate fi un semnal de alarmă faptul că se înregistrează un interes scăzut din partea studenților UE/SEE pentru masteratele oferite de universitățile românești. Această situație poate indica fie lipsa programelor de masterat în limbi străine sau preferința absolvenților de licență din UE de a continua studiile în țările de origine. Evoluția studenților înmatriculați la ciclul doctorat a înregistrat o scădere de la 1,26% în 2018 la 1,02% în 2023, având aceeași tendință observată și în cazul studenților non-UE. Aceste tendințe negative la nivel doctoral pentru ambele categorii de studenți străini indică probleme în atractivitatea și competitivitatea programelor doctorale românești.

Tabel 21. Ponderea studenților străini (cu altă cetățenie decât Română) din total studenți, la nivel național, pe cicluri de studii (licență, master și doctorat) (2018-2023)

Ani	Altă cetățenie decât Română, UE și SEE			Cetățenie UE și SEE		
	Licență	Master	Doctorat	Licență	Master	Doctorat
2018	4,43%	3,21%	3,97%	1,93%	0,23%	1,26%
2019	4,69%	3,75%	3,83%	2,04%	0,22%	1,14%
2020	4,74%	4,03%	3,82%	2,16%	0,23%	1,08%
2021	4,86%	4,01%	3,50%	2,23%	0,22%	1,01%
2022	4,93%	4,13%	3,32%	2,39%	0,23%	0,92%
2023	5,14%	4,73%	3,31%	2,56%	0,23%	1,02%

Tabelele 22-27 oferă o imagine detaliată a distribuției studenților străini pe domenii fundamentale, putându-se observa tipare distincte pentru domenii, dar și cicluri de studii. Distribuția pe domenii pentru studenții non-UE la licență (tabelul 5) arată o concentrare semnificativă în două domenii

principale: științele biologice și biomedicale (39,16% în 2023, în scădere de la 46,17% în 2018) și științele sociale (27,49% în 2023, în creștere de la 21,05% în 2018). Științele ingineresti mențin o pondere relativ stabilă (între 19-20%), în timp ce domeniul matematică și științe ale naturii înregistrează o creștere modestă (de la 3,05% la 4,32%). Științele umaniste și arte, precum și știința sportului, rămân relativ constante ca pondere.

Distribuția studenților UE/SEE la licență prezintă o concentrare extremă în domeniul științelor biologice și biomedicale: 93,23% în 2023, în creștere de la 90,24% în 2018. Aceasta concentrare reflectă atractivitatea deosebită a programelor medicale românești (medicina, medicina dentară, farmacie) pentru candidații din UE, atrași de calitatea recunoscută a formării, costurile reduse față de alte universități similare din UE, dar și recunoașterea automată a diplomelor în spațiul european. Însă, diversificarea ofertei pentru studenții UE/SEE și în alte domenii ar trebui să constituie o prioritate. La nivelul masteratului, atât pentru studenții non-UE, cât și pentru cei UE/SEE, domeniul care reușește să atragă cei mai mulți studenți străini este cel al științelor sociale, cu aproximativ 49-51% din total. Această concentrare reflectă oferta mai dezvoltată de programe de masterat în limbi străine în domeniile sociale, economice și juridice. În ceea ce privește doctoratul, distribuția este mai echilibrată, științele sociale reprezentând aproximativ 36-38%, urmate de științele ingineresti (în creștere la 32-34% în 2023) și științele umaniste și arte.

Tabel 22. Ponderea studenților cu altă cetățenie decât Română, UE sau SEE din total studenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul licență

	Matematică și științe ale naturii	Științe biologice și biomedicale	Științe umaniste și arte	Științe sociale	Științe ingineresti	Știința sportului și educației fizice
2018	3,05%	46,17%	6,46%	21,05%	20,42%	2,85%
2019	3,15%	44,04%	6,95%	23,36%	19,59%	2,91%
2020	3,45%	40,56%	6,92%	26,16%	20,02%	2,89%
2021	3,68%	38,85%	6,72%	27,65%	20,40%	2,71%
2022	3,89%	38,84%	6,66%	27,92%	19,80%	2,90%
2023	4,32%	39,16%	6,49%	27,49%	19,50%	3,03%

Tabel 23. Ponderea studenților cu altă cetățenie decât Română, UE sau SEE din total studenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul master

	Matematică și științe ale naturii	Științe biologice și biomedicale	Științe umaniste și arte	Științe sociale	Științe ingineresti	Știința sportului și educației fizice
2018	5,49%	1,20%	15,62%	44,28%	24,06%	9,34%
2019	5,37%	0,80%	13,39%	45,94%	25,14%	9,37%
2020	4,92%	0,90%	13,44%	46,65%	25,15%	8,93%
2021	4,52%	0,79%	12,18%	47,96%	26,48%	8,08%

2022	4,98%	0,85%	11,96%	48,89%	24,67%	8,65%
2023	4,79%	0,87%	10,97%	49,08%	24,84%	9,45%

Tabel 24. Ponderea studenților cu altă cetățenie decât Română, UE sau SEE din total studenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul doctorat

	Matematică și științe ale naturii	Științe biologice și biomedicale	Științe umaniste și arte	Științe sociale	Științe ingineresti	Știința sportului și educației fizice
2018	6,02%	9,37%	19,95%	38,42%	24,23%	2,01%
2019	5,80%	9,09%	20,55%	38,60%	24,24%	1,71%
2020	5,07%	6,84%	20,28%	40,68%	25,48%	1,65%
2021	5,23%	5,90%	18,77%	39,68%	28,95%	1,47%
2022	6,77%	5,78%	20,17%	36,11%	30,04%	1,13%
2023	6,00%	6,83%	17,29%	36,54%	32,08%	1,26%

Tabel 25.. Ponderea studenților cu cetățenie UE sau SEE din total studenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul licență

	Matematică și științe ale naturii	Științe biologice și biomedicale	Științe umaniste și arte	Științe sociale	Științe ingineresti	Știința sportului și educației fizice
2018	0,35%	90,24%	2,01%	5,74%	1,00%	0,65%
2019	0,38%	90,49%	2,33%	5,35%	0,89%	0,57%
2020	0,52%	91,45%	2,53%	4,46%	0,60%	0,45%
2021	0,31%	91,85%	2,72%	4,15%	0,57%	0,40%
2022	0,24%	92,27%	2,43%	4,17%	0,58%	0,31%
2023	0,19%	93,23%	2,25%	3,40%	0,66%	0,27%

Tabel 26. Ponderea studenților cu cetățenie UE sau SEE din total studenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul master

	Matematică și științe ale naturii	Științe biologice și biomedicale	Științe umaniste și arte	Științe sociale	Științe ingineresti	Știința sportului și educației fizice
2018	0,22%	1,27%	16,49%	46,76%	25,41%	9,86%
2019	0,21%	0,85%	14,12%	48,44%	26,51%	9,88%
2020	0,08%	0,95%	14,12%	49,03%	26,43%	9,39%
2021	0,21%	0,83%	12,73%	50,13%	27,67%	8,44%
2022	0,24%	0,89%	12,56%	51,33%	25,90%	9,08%
2023	0,22%	0,91%	11,50%	51,44%	26,03%	9,90%

Tabel 27. Ponderea studenților cu cetățenie UE sau SEE din total studenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul doctorat

	Matematică și științe ale naturii	Științe biologice și biomedicale	Științe umaniste și arte	Științe sociale	Științe ingineresti	Știința sportului și educației fizice
2018	1,68%	9,80%	20,87%	40,20%	25,35%	2,10%
2019	1,11%	9,54%	21,58%	40,53%	25,45%	1,80%
2020	1,83%	7,08%	20,97%	42,07%	26,34%	1,70%
2021	1,81%	6,11%	19,44%	41,11%	30,00%	1,53%
2022	1,64%	6,10%	21,28%	38,10%	31,70%	1,19%
2023	1,46%	7,16%	18,13%	38,30%	33,63%	1,32%

În perioada analizată, a existat o tendință generală de creștere a numărului de studenți (atât etnici români, cât și studenți străini). Se remarcă o concentrare a studenților în jurul marilor centre universitare din București, Iași, Cluj-Napoca și Timișoara.

Universitățile comprehensive și cele de medicină atrag mai mulți studenți străini (UE și non-UE), în timp ce universitățile tehnice și cele artistice atrag mai mulți etnici români.

3.3.2 Evoluția numărului de absolvenți străini:

Analiza datelor privind absolvenții străini oferă perspective esențiale asupra capacității sistemului de învățământ universitar românesc de a reține și de a duce la finalizare studenții internaționali înmatriculați.

Tabelul de mai jos prezintă evoluția ponderii absolvenților străini din totalul absolvenților la nivel național. Ponderea absolvenților non-UE a crescut de la 3,38% în 2018 la 4,40% în 2023, cu un vârf de 4,53% în 2022. Pentru absolvenții UE/SEE, ponderea a crescut modest de la 0,85% în 2018 la 1,06% în 2023. Comparând ponderea studenților cu cea a absolvenților, putem estima indirect rata de finalizare a studiilor pentru fiecare categorie de studenți străini. Pentru studenții non-UE, ponderea absolvenților este apropiată de cea a studenților, sugerând o rată de finalizare relativ optimă. Aceasta indică faptul că sistemul reușește să rețină majoritatea studenților non-UE odată înmatriculați.

Tabel 28. Ponderea absolvenților cu altă cetățenie decât Română, UE și SEE din total absolvenți (licență, master și doctorat), la nivel național (2018-2023)

Total	Altă cetățenie decât Română, UE și SEE	Cetățenie UE și SEE
2018	3,38%	0,85%
2019	3,49%	0,86%
2020	3,62%	0,96%
2021	3,94%	0,96%
2022	4,53%	0,90%
2023	4,40%	1,06%
Medie	3,89%	0,93%

Tabelul de mai jos evidențiază diferențe importate între universități în ceea ce privește ponderea absolvenților non-UE. Universitățile cu cele mai mari ponderi de absolvenți non-UE în 2023 sunt: U28 (22,42%), U32 (10,24%), U49 (9,95%), U40 (8,91%), U33 (8,44%) și U25 (8,35%). Acesta demonstrează nu doar capacitatea de a atrage studenți internaționali, ci și de a-i sprijini în a finaliza studiile.

Pentru absolvenții UE/SEE concentrarea este și mai pronunțată: U21 domina cu 17,77% în 2023, urmat de U45 (13,99%), U32 (9,26%). Aceste universități au reușit să dezvolte mecanisme eficiente de suport pentru studenții europeni, pentru absolvire.

Tabel 29. Ponderea absolvenților cu altă cetățenie decât Română, UE și SEE din total absolvenți (licență, master și doctorat), pe universități (2018-2023)

Cod univ.	2018	2019	2020	2021	2022	2023
U01	3,41%	1,70%	1,80%	1,81%	1,95%	2,68%
U02	6,63%	5,60%	5,82%	7,56%	6,03%	5,42%
U03	2,79%	0,00%	2,81%	1,97%	2,17%	0,42%
U04	0,48%	0,66%	0,69%	0,31%	0,87%	0,59%
U05	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,53%	1,12%
U06	9,58%	7,71%	0,00%	11,41%	10,14%	13,75%
U07	2,38%	0,00%	1,98%	2,45%	2,49%	2,43%
U08	3,37%	3,63%	4,37%	6,09%	4,55%	4,57%
U09	2,09%	2,63%	2,00%	1,74%	1,84%	1,93%
U10	2,21%	4,04%	1,78%	1,74%	2,43%	3,31%
U11	5,13%	8,33%	3,25%	4,40%	3,21%	2,03%
U12	1,58%	1,99%	2,48%	3,07%	3,40%	2,86%
U13	3,23%	3,02%	2,99%	5,01%	5,06%	6,03%
U14	0,79%	1,18%	1,09%	1,20%	1,32%	2,21%
U15	7,51%	6,28%	6,17%	5,51%	4,93%	4,93%
U17	1,41%	1,61%	1,46%	1,29%	1,36%	1,46%
U18	0,87%	1,27%	0,99%	1,13%	0,99%	1,03%
U19	2,04%	1,39%	1,55%	2,06%	2,97%	2,59%
U20	1,63%	1,49%	1,28%	1,58%	2,26%	2,14%
U21	5,26%	5,11%	5,83%	7,53%	8,33%	7,00%
U22	1,23%	1,55%	1,51%	3,57%	3,30%	4,73%
U23	2,08%	2,85%	1,24%	0,81%	2,16%	2,62%
U24	3,17%	4,29%	4,43%	4,60%	5,48%	3,87%
U25	16,34%	15,88%	0,00%	4,81%	4,93%	8,35%
U26	1,29%	1,36%	1,65%	2,04%	3,22%	3,96%
U27	3,49%	7,67%	9,33%	10,84%	9,98%	8,28%
U28	16,80%	19,69%	20,51%	22,25%	26,33%	22,42%

U29	2,65%	3,48%	4,30%	4,82%	6,75%	7,56%
U30	1,67%	2,34%	2,54%	3,03%	2,97%	2,67%
U31	6,59%	6,18%	8,30%	6,57%	7,40%	8,10%
U32	11,86%	9,79%	15,15%	12,87%	11,28%	10,24%
U33	5,08%	5,08%	7,35%	8,29%	6,83%	8,44%
U34	2,21%	2,13%	2,65%	3,33%	3,90%	3,14%
U35	9,24%	8,13%	9,78%	10,43%	7,31%	7,04%
U36	1,39%	1,44%	1,56%	1,09%	0,82%	0,79%
U37	4,26%	2,95%	4,35%	2,92%	3,04%	2,82%
U39	1,15%	1,37%	1,75%	1,19%	1,26%	1,30%
U40	4,32%	4,51%	7,24%	12,31%	15,18%	8,91%
U40	4,32%	4,51%	7,24%	12,31%	15,18%	8,91%
U41	1,02%	1,25%	0,82%	1,12%	0,79%	0,58%
U42	0,96%	1,68%	2,82%	3,31%	2,50%	1,27%
U45	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
U46	0,91%	1,17%	1,18%	1,10%	1,47%	1,36%
U47	0,97%	1,70%	1,18%	1,11%	1,72%	1,77%
U48	3,55%	4,42%	4,47%	3,76%	5,29%	5,44%
U49	16,60%	19,44%	18,37%	12,15%	10,75%	9,95%
National	3,38%	3,49%	3,62%	3,94%	4,53%	4,40%

Tabel 30. Ponderea absolvenților cu Cetățenie UE și SEE din total absolvenți (licență, master și doctorat), pe universități (2018-2023)

Cod univ.	2018	2019	2020	2021	2022	2023
U01	0,05%	0,06%	0,14%	0,10%	0,12%	0,06%
U02	0,30%	0,12%	0,71%	0,37%	0,37%	0,00%
U03	0,43%	0,00%	0,86%	0,49%	0,96%	0,00%
U04	0,14%	0,03%	0,00%	0,42%	0,26%	0,39%
U05	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,38%	0,30%
U06	3,28%	2,09%	0%	3,77%	2,75%	2,18%
U07	0,07%	0%	0,24%	0,05%	0,10%	0,19%
U08	0,00%	0,00%	0,00%	1,74%	0,45%	1,37%
U09	0,42%	0,40%	0,22%	0,43%	0,00%	0,21%
U10	1,10%	0,00%	0,71%	0,00%	0,30%	0,00%
U11	0,00%	0,00%	0,25%	0,21%	0,00%	0,00%
U12	0,14%	0,00%	0,08%	0,00%	0,22%	0,00%
U13	0,00%	0,00%	0,16%	0,00%	0,00%	0,00%
U14	0,66%	0,26%	0,19%	0,82%	0,18%	0,24%
U15	0,00%	0,14%	0,20%	0,14%	0,27%	0,28%
U17	0,09%	0,18%	0,24%	0,04%	0,13%	0,15%
U18	0,05%	0,05%	0,00%	0,09%	0,12%	0,07%
U19	1,06%	1,91%	3,34%	4,75%	4,75%	6,65%
U20	0,44%	1,08%	1,16%	1,14%	1,03%	0,97%

U21	18,08%	17,38%	19,77%	18,97%	20,90%	17,77%
U22	0,00%	0,00%	0,38%	0,36%	0,00%	0,73%
U23	0,35%	0,00%	0,00%	0,27%	0,27%	0,79%
U24	2,44%	1,40%	1,39%	0,77%	0,28%	1,08%
U25	0,00%	0,11%	0,00%	0,00%	0,00%	0,16%
U26	0,20%	0,30%	0,18%	0,12%	0,12%	0,06%
U27	1,81%	2,91%	4,49%	2,63%	3,29%	3,64%
U28	0,23%	0,07%	0,27%	0,46%	0,57%	0,85%
U29	0,16%	0,03%	0,03%	0,03%	0,03%	0,14%
U30	0,21%	0,11%	0,00%	0,20%	0,00%	1,60%
U31	0,10%	0,11%	0,06%	0,02%	0,17%	0,11%
U32	11,86%	11,38%	12,26%	11,27%	9,18%	9,26%
U33	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
U34	1,32%	1,33%	1,75%	1,72%	0,90%	1,49%
U35	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
U36	0,04%	0,04%	0,04%	0,12%	0,16%	0,04%
U37	0,11%	0,06%	0,06%	0,00%	0,06%	0,13%
U39	0,16%	0,20%	0,16%	0,13%	0,18%	0,29%
U40	0,05%	0,05%	0,09%	0,08%	0,13%	2,07%
U40	0,05%	0,05%	0,09%	0,08%	0,13%	2,07%
U41	0,00%	0,00%	0,07%	0,07%	0,14%	0,15%
U42	0,12%	0,00%	0,12%	0,00%	0,00%	0,00%
U45	17,93%	19,17%	11,43%	12,86%	7,05%	13,99%
U46	0,11%	0,08%	0,03%	0,19%	0,10%	0,11%
U47	0,44%	0,68%	0,47%	1,19%	1,17%	1,38%
U48	0,23%	0,21%	0,26%	0,46%	0,19%	0,27%
U49	6,01%	4,75%	6,75%	7,37%	5,86%	5,94%
National	0,85%	0,86%	0,96%	0,96%	0,90%	1,06%

Tabelul de mai jos prezintă evoluția ponderii absolvenților pe cicluri de studii. Pentru absolvenții non-UE, se observa o creștere constantă la toate cele trei cicluri: licență (de la 3,71% la 4,45%), master (de la 2,57% la 3,77%) și doctorat (de la 4,46% la 4,81%). Pentru absolvenții UE/SEE, tendințele sunt mixte: creștere la licență (de la 1,22% la 1,46%), stagnare la master (constant la 0,22%) și volatilitate la doctorat (între 0,36% și 1,34%).

Tabel 31. Ponderea absolvenților cu altă cetățenie decât Română din total absolvenți, la nivel național, pe cicluri de studii (licență, master și doctorat) (2018-2023)

An	Licență		Master		Doctorat	
	Altă cetățenie decât Română, UE și SEE	Cetățenie UE și SEE	Altă cetățenie decât Română, UE și SEE	Cetățenie UE și SEE	Altă cetățenie decât Română, UE și SEE	Cetățenie UE și SEE
2018	3,71%	1,22%	2,57%	0,20%	4,46%	0,36%
2019	3,81%	1,23%	2,68%	0,22%	5,07%	0,78%
2020	3,66%	1,39%	3,22%	0,19%	4,17%	1,33%
2021	3,88%	1,41%	3,46%	0,22%	4,24%	1,29%
2022	4,48%	1,33%	3,90%	0,22%	4,71%	1,34%
2023	4,45%	1,46%	3,77%	0,22%	4,81%	0,79%

Distribuția pe domenii a absolvenților confirmă tendințele observate pentru studenți, cu științele biologice și biomedicale dominând segmentul UE/SEE la licență (84-93%) și științele sociale dominând programele de master pentru ambele categorii (aproximativ 50%).

Tabel 32. Ponderea absolvenților cu altă cetățenie decât Română, UE sau SEE din total absolvenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul licență

Ani	Matematică și științe ale naturii	Științe biologice și biomedicale	Științe sociale	Științe ingineresti	Științe umaniste și arte	Știința sportului și educației fizice
2018	3,99%	36,63%	25,64%	23,94%	6,28%	3,52%
2019	3,39%	37,48%	26,26%	22,87%	6,34%	3,66%
2020	4,13%	35,19%	27,79%	20,65%	7,72%	4,52%
2021	4,01%	37,71%	30,15%	16,82%	7,49%	3,83%
2022	4,16%	33,42%	33,84%	16,58%	8,41%	3,59%
2023	4,19%	32,26%	35,01%	16,93%	8,33%	3,27%

Tabel 33. Ponderea absolvenților cu altă cetățenie decât Română, UE sau SEE din total absolvenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul masterat

An	Matematică și științe ale naturii	Științe biologice și biomedicale	Științe sociale	Științe ingineresti	Științe umaniste și arte	Știința sportului și educației fizice
2018	5,59%	0,80%	43,90%	26,68%	13,68%	9,35%
2019	5,58%	1,14%	40,77%	20,62%	21,18%	10,71%
2020	4,49%	0,95%	46,16%	21,23%	14,67%	12,51%
2021	4,34%	0,97%	47,27%	23,41%	13,24%	10,77%
2022	3,64%	1,02%	49,04%	23,60%	12,50%	10,20%

2023	4,51%	1,01%	51,92%	23,70%	12,46%	6,40%
------	-------	-------	--------	--------	--------	-------

Tabel 34. Ponderea absolvenților cu altă cetățenie decât Română, UE sau SEE din total absolvenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul doctorat

An	Matematică și științe ale naturii	Științe biologice și biomedicale	Științe sociale	Științe ingineresti	Științe umaniste și arte	Știința sportului și educației fizice
2018	9,20%	11,49%	34,48%	25,29%	18,39%	1,15%
2019	9,52%	5,95%	28,57%	28,57%	23,81%	3,57%
2020	0,00%	1,18%	47,06%	23,53%	24,71%	3,53%
2021	5,62%	5,62%	40,45%	29,21%	15,73%	3,37%
2022	4,07%	6,50%	51,22%	17,89%	18,70%	1,63%
2023	4,55%	4,55%	48,18%	17,27%	24,55%	0,91%

Tabel 35. Ponderea absolvenților cu Cetățenie UE și SEE din total absolvenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul licență

An	Matematică și științe ale naturii	Științe biologice și biomedicale	Științe sociale	Științe ingineresti	Științe umaniste și arte	Știința sportului și educației fizice
2018	0,84%	90,48%	4,58%	1,08%	2,29%	0,72%
2019	0,73%	85,26%	9,01%	1,22%	2,19%	1,58%
2020	0,41%	85,52%	8,32%	1,13%	2,36%	2,26%
2021	1,14%	86,92%	8,06%	0,66%	2,37%	0,85%
2022	0,81%	84,86%	7,77%	0,71%	5,05%	0,81%
2023	2,25%	84,51%	8,17%	1,03%	3,00%	1,03%

Tabel 36. Ponderea absolvenților cu Cetățenie UE și SEE din total absolvenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul master

An	Matematică și științe ale naturii	Științe biologice și biomedicale	Științe sociale	Științe ingineresti	Științe umaniste și arte	Știința sportului și educației fizice
2018	0,00%	5,88%	29,41%	16,18%	41,18%	7,35%
2019	0,00%	4,17%	50,00%	12,50%	27,78%	5,56%
2020	2,94%	0,00%	66,18%	8,82%	19,12%	2,94%
2021	0,00%	4,65%	62,79%	10,47%	19,77%	2,33%
2022	1,12%	3,37%	61,80%	17,98%	11,24%	4,49%
2023	3,49%	10,47%	56,98%	9,30%	19,77%	0,00%

Tabel 37. Ponderea absolvenților cu Cetățenie UE și SEE din total absolvenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul doctorat

An	Matematică și științe ale naturii	Științe biologice și biomedicale	Științe sociale	Științe ingineresti	Științe umaniste și arte	Știința sportului și educației fizice
2018	0,00%	0,00%	57,14%	28,57%	14,29%	0,00%
2019	7,69%	7,69%	30,77%	23,08%	30,77%	0,00%
2020	3,70%	0,00%	40,74%	14,81%	40,74%	0,00%
2021	0,00%	7,41%	37,04%	25,93%	29,63%	0,00%
2022	8,57%	0,00%	25,71%	25,71%	40,00%	0,00%
2023	0,00%	11,11%	11,11%	33,33%	44,44%	0,00%

4 Resursa umană universitară și dimensiunea internaționalizării

Internaționalizarea resursei umane universitare este analizată în acest capitol pe două dimensiuni. Prima vizează activitatea de cercetare a cadrelor didactice, măsurată prin publicațiile indexate în WoS și prin indicatorii CNATDCU, ca indicator a vizibilității și colaborării științifice internaționale, inclusiv capacitatea instituțiilor de a construi rețele de colaborare cu parteneri din alte țări. A doua dimensiune privește mobilitățile Erasmus+ ale personalului didactic și administrativ, ca mecanism direct de integrare instituțională în spațiul academic european prin care se facilitează transferul de bune practici și dezvoltarea competențelor.

4.1 Activitatea de cercetare

Cercetarea științifică reprezintă una dintre funcțiile fundamentale ale universităților, iar capacitatea de a produce și disemina cunoaștere la nivel internațional este nu doar un indicator pentru gradul de internaționalizare a instituțiilor de învățământ superior, ci și pentru performanța academică. În prezent, mediul academic pune accent pe colaborări și vizibilitate internațională a rezultatelor cercetării, elemente care devin esențiale pentru recunoașterea universităților drept actori relevanți în procesul de inovare și de a produce cunoaștere. În acest context, analiza producției științifice oferă o imagine comprehensivă asupra interesului pe care îl au universitățile pentru această dimensiune. Cadrele didactice care publică în reviste internaționale, participă la conferințe în afara țării, atrag finanțări din proiecte internaționale sau colaborează cu cercetători din alte țări sunt indicatori pentru rolul producției de cercetare a universităților românești în spațiul academic internațional.

Dincolo de indicatorii dedicați explicit internaționalizării (*Clasa 3. Orientare internațională*), datele privind cercetarea științifică din *Clasa 2. Cercetare științifică/Creație artistică/ Performanță sportivă a metodologiei* CNFIS oferă o perspectivă importantă asupra gradului de internaționalizare a instituțiilor. Astfel, activitatea de cercetare a cadrelor didactice nu este doar o un mecanism prin care se măsoară performanța la nivel național, ci este și un indicator pentru tipul de identitate internațională a universităților românești. Datele privind activitatea de cercetare sunt colectate anual de CNFIS de la toate instituțiile de învățământ universitar din România. Așadar, prin faptul că CNFIS utilizează un set de date pentru alocarea finanțării suplimentare, recunoaște implicit că performanța în cercetare la standarde internaționale reprezintă un criteriu de ierarhizare între universități.

Analizele care vor fi prezentate în acest capitol acoperă indicatorii *IC2.1 Calitatea resursei umane și IC2.3 Performanța activității științifice/ creației artistice/performancei sportive*. Astfel, pentru calculul indicatorului IC2.1, CNFIS colectează punctajele CNATDCU ale cadrelor didactice, iar pentru IC2.2 se solicită raportarea numărului de articole, pe categorii, și a contribuției individuale pentru fiecare cadru didactic și de cercetare titular din universități.

În cazul primului indicator, au fost analizate standardele și criteriile de promovare și de abilitare – criteriile CNATDCU - din perspectiva internaționalizării. Această analiza ar permite

identificarea măsurii în care sistemul actual de evoluție în carieră stimulează sau, dimpotrivă, ignoră aceste comportamente la nivel individual.

Publicațiile indexate Web of Science presupun, prin natura lor, integrarea în circuitul științific internațional: articolele sunt evaluate de recenzenți din comunitatea academică internațională, sunt redactate predominant în limba engleză, ceea ce presupune că devin accesibile mai ușor cercetătorilor din afara României. Încadrarea revistelor pe zone de impact (roșu, galben, alb) reflectă pe de o parte calitatea, dar și vizibilitatea internațională a cercetării dacă am considera că revistele din zona roșie sunt cele mai vizibile în domeniile de referință.

Analiza activității de cercetare din prisma internaționalizării este susținută de câteva argumente importante. Dincolo de simpla raportare statistică, publicarea în jurnale cu vizibilitate globală atestă capacitatea cercetătorilor români de a produce un tip de cunoaștere relevantă în domeniile de referință și de a performa la standardele comunității științifice internaționale. Această prezență este extrem de relevantă pentru a fundamenta parteneriate internaționale, dar mobilitatea academică sau succesul în atragerea de granturi competitive.

În plus, o producție științifică solidă și vizibilă influențează direct capitalul de imagine al instituțiilor, fiind motorul care propulsează universitățile în clasamentele internaționale de prestigiu. Utilizarea indicatorilor colectați de CNFIS și maparea criteriilor CNATDCU oferă astfel o radiografie obiectivă a modului în care universitățile românești își definesc rolul în contextul internațional.

4.1.1 Criteriile CNATDCU privind dimensiunea internaționalizării

Criteriile CNATDCU reprezintă pe de o parte instrumente de evaluare standardizate la nivel de domenii a cadrelor didactice și de cercetare, cât și stimulente pentru cadrele didactice să adopte anumite direcții și obiective considerate relevante în procesul de transformare și evoluție a sistemului educațional românesc. Criteriile CNATDCU își propun să acopere cât mai multe din activitățile specifice cadrelor didactice atât la nivel de predare, cât și cele privind rezultatele cercetării.

Astfel, a fost necesară mai întâi identificarea indicatorilor de internaționalizare din standardele CNATDCU aflate în vigoare. Acești indicatori sunt esențiali deoarece influențează direct punctajele pe baza cărora se calculează finanțarea suplimentară. De asemenea, este important să înțelegem cum interpretează și aplică experții din diferite domenii științifice acești indicatori, pentru a reflecta corect particularitățile fiecărei discipline.

Au fost identificați trei tipuri de indicatori specifici internaționalizării: publicarea de articole în jurnale indexate Web of Science (WOS), indici Hirsch sau citări în jurnale WOS, cât și proiecte de cercetare internaționale. Cu o excepție în care nu se menționează clar – toate comisiile au stabilit criterii care conțin indicatori scientometrici bazați pe articole ISI indexate WOS, articole care au vizibilitate la nivel internațional. Diferența este ponderea pe care o au în punctajul total sau dacă reprezintă sau nu praguri obligatorii. Citările sau indicatorul Hirsch (H) reprezintă alt mecanism

de recunoaștere internațională, dar și de impact al cercetării și de recunoaștere în domeniu. Majoritatea comisiilor au adoptat criterii privind citările care se regăsesc în jurnale WOS, dar nu numai. Totodată, participarea în cadrul proiectelor internaționale indică o validare importantă la nivel internațional a cercetării, dar și colaborări cu alte instituții din afara țării.

O astfel de analiză trebuie realizată la nivelul comisiilor CNATDCU ținând cont de faptul că fiecare din indicatori țin cont de cerințe adaptate la specificul domeniului. Spre exemplu, științele exacte – Matematica, Fizica, Chimia – au comunități internaționale foarte dezvoltate și o tradiție lungă de publicare în reviste de prestigiu. Din acest motiv, CNATDCU impune standarde ridicate pentru aceste domenii care reflectă faptul că în aceste domenii competiția este intensă la nivel internațional. Totodată, științele sociale și umanistice funcționează diferit. Există mai puține reviste internaționale de top mai ales în domeniul umanist, iar multe cercetări sunt legate de contextul specific al unei țări sau regiuni și nu ajung să fie publicate neapărat în jurnale indexate WOS dacă sunt în limba română, ci mai degrabă în jurnale românești indexate în alte baze de date dedicate jurnalelor. Totuși, criterii care măsoară internaționalizarea se regăsesc și în aceste domenii, inclusiv cu ponderi mai scăzute, luându-se în calcul și alte rezultate ale cercetării. În cazul domeniilor artistice CNATDCU pune accent pe portofoliul artistic și pe participările la evenimente internaționale. Publicațiile rămân importante, dar nu sunt cerința principală.

Analiza indicatorilor de internaționalizare extrași din standardele CNATDCU indica o structură complexă de cuantificare și evaluare a performanței academice și didactice, bazată pe trei dimensiuni principale: publicațiile științifice de tip articole academice în jurnale indexate WOS, recunoașterea prin citări și capacitatea de atragere a fondurilor prin proiecte internaționale. Lista detaliată cu indicatorii și criteriile identificate, pe comisii CNATDCU se regăsesc în anexa raportului.

Ca principale concluzii rezultate din centralizarea datelor pe cele trei dimensiuni menționăm:

Referitor la publicatii în jurnale WOS, constatăm că majoritatea comisiilor CNATDCU au adoptat indicatori scientometrici bazați pe articole indexate în WOS, considerându-le un standard important pentru domeniu. Comisii precum *Informatică* sau *Calculatoarele* utilizează o clasificare riguroasă pe zone (Roșie, Galbenă, Albă), având praguri specifice. În domenii precum *Ingineria Chimică*, *Medicină* sau *Medicina Dentară*, se pune accent pe calitatea de autor principal în jurnale situate în top. Există domenii (Științe Juridice, Teologie, Arte) unde articolele WOS nu sunt menționate explicit sau nu reprezintă cerința principală, fiind mai degrabă specifică publicarea în limbi străine la edituri internaționale de prestigiu este considerată mai relevantă.

O a doua dimensiuni evidențiază modul în care impactul cercetării este monitorizat. În cazul științelor exacte avem un accent mai pronunțat pentru citări, operaționalizate prin indicatorul H. Domenii precum Fizica ($H \geq 5$ pentru Conferențiar, $H \geq 10$ pentru Profesor) și Chimia ($H \geq 9$, respectiv $H \geq 13$) au standarde de impact foarte stricte prin indicele Hirsch. Remarcăm și o absență pentru acest indicator în anumite domenii precum Filologie, Filosofie sau Arte, accentul fiind pus pe alte forme de recunoaștere academică.

Participarea în proiecte internaționale este văzută ca un indicator de colaborare internaționale. Pentru majoritatea domeniilor, participarea la proiecte internaționale nu este un criteriu obligatoriu, ci unul care contribuie la punctajul general. Anumite comisii, cum ar fi Psihologia sau Științele Economice, valorizează în mod specific rolul de director de proiect sau coordonator în cadrul granturilor obținute prin competiții internaționale. În domenii precum Fizica, ponderea acestor proiecte este semnificativă subliniind importanța integrării în consorții internaționale pentru cercetarea experimentală.

Datele reflectă o specializare a standardelor în funcție de domeniu: în timp ce științele exacte sunt evaluate aproape exclusiv prin prisma metricilor WOS, științele socio-umane și artele păstrează o flexibilitate mai mare, recunoscând și alte forme de internaționalizare care țin de contextul regional sau de performanța artistică.

4.1.2 Producția de articole științifice în jurnale indexate Web of Science

Prezentul capitol analizează activitatea de cercetare a cadrelor didactice din universitățile românești pe baza numărului de articole în jurnale indexate în Web of Science (WOS) publicate de cadrele didactice în perioada 2015–2022. Datele sunt structurate pe mai multe dimensiuni complementare: categoria de încadrare a publicațiilor (articole în zona roșie, galbenă, albă, Arts and Humanities Citation Index, Emerging Sources Citation Index și Conference Proceedings), tipul de universitate și domeniul științific al revistei cu cea mai bună încadrare. Această abordare multidimensională permite identificarea atât a volumului total al producției științifice, cât și a profilului calitativ al cercetării, oferind o imagine nuanțată asupra performanței diferitelor categorii de instituții și domenii academice.

Publicațiile indexate în bazele de date internaționale, în special cele incluse în Web of Science (WOS), reprezintă un standar relevant pentru evaluarea performanței în cercetare la nivel internațional. Relevanța acestor tipuri de publicații decurge din faptul că acestea parcurg un proces riguros de evaluare colegială (peer review) și asigură vizibilitatea rezultatelor cercetării pentru comunitatea academică internațională. Totodată, încadrarea revistelor în diferite categorii de impact (zona roșie, galbenă sau albă, conform clasificării UEFISCDI pentru perioada anterioară anului 2024, sau Q1, Q2, Q3 și Q4 precum și categoriile Arts and Humanities, Emerging Sources și Proceedings conform încadrărilor realizate de WOS) permite o diferențiere calitativă a producției științifice, oferind informații nu doar despre volumul, ci și despre relevanța și impactul cercetării realizate. Aceste argumente se regăsesc și în motivația CNFIS de a include informații ponderea contribuției pe care o au cadrele didactice titulare din universități în elaborarea acestor tipuri de lucrări academice.

Tabel 38. Număr articole în jurnale WOS publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești pe categorii de articole

Tip articol/ An publicare	ISI Roșu	ISI Galben	ISI Alb	ISI Arts& Humanities	ISI Esci	ISI Proceedings	Total
2015	1.019	1.103	4.306	97	1.122	5.173	12.824
2016	1.552	1.404	3.674	115	1.105	4.965	12.821

2017	2.128	1.704	4.513	135	1.845	6.226	16.559
2018	2.391	1.932	4.609	153	2.291	5.460	16.844
2019	2.498	2.129	4.234	152	2.672	5.815	17.521
2020	3.275	2.976	3.172	128	2.551	2.778	14.902
2021	3.604	3.556	3.067	110	2.090	1.247	13.691
2022	4.559	4.455	2.736	106	2.020	757	14.652
Total	21.026	19.259	30.311	996	15.696	32.421	119.814

În perioada 2015–2022, cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești au publicat un total de 119.814 articole indexate în Web of Science⁵. Aceste date sunt un indicator relevant pentru contribuția sistem universitar finanțat din bugetul de stat la producția științifică internațională și constituie o modalitate relevantă de evaluare a gradului de integrare a cercetării românești în comunitatea academică internațională.

Structura publicațiilor pe categorii de indexare relevă o distribuție diversificată. Lucrările publicate în volume Proceedings reprezintă cea mai mare pondere, cu 32.421 de articole (27% din total), urmate de publicațiile în reviste din zona albă – corespunzătoare quartilelor Q3 și Q4 – cu 30.311 articole (25,3%). Articolele publicate în reviste cu impact ridicat, din zonele roșie (Q1) și galbenă (Q2), totalizează 40.285 de lucrări, reprezentând împreună aproximativ o treime din producția totală (33,6%). Publicațiile în reviste din Emerging Sources Citation Index (ESCI) însumează 15.696 de articole (13,1%), în timp ce contribuțiile în domeniul Arts and Humanities rămân marginale numeric, cu doar 996 de articole pe întreaga perioadă (sub 1%).

Analiza evoluției în timp a publicațiilor evidențiază o tendință pozitivă în ceea ce privește calitatea cercetării. Numărul articolelor publicate în reviste din zona roșie (Q1) a crescut de la 1.019 în 2015 la 4.559 în 2022. O dinamică similară se observă și pentru articolele din zona galbenă (Q2), care au înregistrat o creștere de la 1.103 la 4.455 în aceeași perioadă. În contrast, publicațiile în categorii asociate cu un impact mai redus au înregistrat scăderi semnificative. Articolele din zona albă au scăzut de la 4.306 în 2015 la 2.736 în 2022.

Tabel 39. Număr articole ISI Roșu în jurnale WOS publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești pe clasificările în domeniu ale jurnalelor WOS

ISI Rosu	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Total
Agricultural sciences	21	42	56	82	104	83	115	121	624
Astronomy	4	35	44	99	52	42	26	40	342
Biological sciences	61	109	131	174	251	156	137	152	1.171
Chemistry	133	163	183	270	301	168	124	117	1.459
Computer sciences	20	73	58	83	87	94	41	49	505
Engineering	294	381	472	411	343	353	222	237	2.713

⁵ Datele au fost centralizate și prelucrate din Anexa 6, date care sunt raportate din doi în doi ani, pe patru ani, prin urmare un articol ar putea să fie raportat în două sesiuni diferite pentru că pentru două raportări consecutive se suprapun doi ani de raport. Astfel, au fost identificate și eliminate articolele dublate.

Geosciences	40	65	96	87	140	151	83	81	743
Humanities	1	6	5	5	15	13	15	10	70
Mathematical sciences	20	106	161	163	241	224	152	134	1.201
Medical sciences	264	345	549	626	537	481	419	487	3.708
MULTIDISCIPLINARY SCIENCES	60	53	95	100	56	84	14	13	475
Physics	77	107	198	216	287	281	168	101	1.435
Professional fields	7	23	25	15	21	28	31	42	192
Psychology	15	26	31	28	27	28	68	97	320
Social sciences	2	18	24	27	30	51	28	59	239
Neîncadrate				5	6	1038	1961	2819	5829
Total	1019	1552	2128	2391	2498	3275	3604	4559	21026

Distribuția pe domenii științifice a articolelor din zona roșie oferă o imagine a specializărilor în care cercetarea românească atinge cele mai înalte standarde de vizibilitate internațională. Științele medicale domină cu 3.708 articole în reviste Q1, urmate de inginerie (2.713 articole), chimie (1.459), fizică (1.435) și științe matematice (1.201). Științele biologice contribuie cu 1.171 de articole, iar geologia cu 743.

Domeniile cu prezență mai redusă în zona roșie includ științele sociale (239 articole), psihologia (320) și domeniile profesionale (192). Științele umaniste rămân semnificativ subreprezentate, cu doar 70 de articole în reviste Q1 pe întreaga perioadă, reflectând atât specificul disciplinar al publicării în aceste domenii, cât și o posibilă orientare predominant națională a cercetării umaniste românești.

Tabel 40. Număr articole ISI Galben în jurnale WOS publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești pe clasificările în domeniu ale jurnalelor WOS

ISI Galben	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Total
Agricultural sciences	35	32	32	37	15	25	37	33	246
Astronomy	3	4	2	3	1	1			14
Biological sciences	147	169	251	333	249	112	92	78	1431
Chemistry	216	172	189	190	227	160	71	65	1290
Computer sciences	38	29	41	26	40	31	82	54	341
Engineering	195	220	204	249	369	168	115	133	1653
Geosciences	53	91	139	241	315	50	53	67	1009
Humanities	3	6	2	4	7	6	10	17	55
Mathematical sciences	107	165	168	142	157	144	133	147	1163
Medical sciences	201	225	376	411	329	333	290	292	2457
MULTIDISCIPLINARY SCIENCES	6	28	60	44	108	51	109	109	515
Physics	62	206	110	111	91	114	147	120	961
Professional fields	11	10	18	65	24	50	59	58	295
Psychology	16	23	49	26	54	77	19	32	296

Social sciences	10	24	63	44	139	132	104	150	666
Neîncadrate				6	4	1522	2235	3100	6867
Total	1103	1404	1704	1932	2129	2976	3556	4455	19259

Zona galbenă (quartila Q2) reprezintă un nivel intermediar de vizibilitate internațională. Științele medicale conduc și în această categorie cu 2.457 articole, confirmând orientarea internațională a cercetării medicale românești. Spre deosebire de zona roșie, aici se observă o relativă stabilitate în ultimii ani, cu valori între 290 și 333 de articole anual după 2019. Ingineria ocupă locul secund cu 1.653 articole, cu un vârf în 2019 (369 articole), urmat de o scădere semnificativă. Această dinamică, coroborată cu tendința similară din zona roșie. Științele biologice (1.431 articole) prezintă o evoluție îngrijorătoare: după un maxim de 333 de articole în 2018, s-a înregistrat o scădere continuă până la doar 78 în 2022.

Tabel 41. Număr articole ISI Alb în jurnale WOS publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești pe clasificările în domeniu ale jurnalelor WOS

ISI Alb	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Total
Agricultural sciences	34	42	50	65	55	54	20	14	334
Astronomy	4	4	2	1	3	4	7	2	27
Biological sciences	638	520	664	576	578	328	258	207	3769
Chemistry	914	909	1260	1556	1495	206	112	127	6579
Computer sciences	94	72	107	54	45	56	45	33	506
Engineering	713	583	616	484	495	425	185	191	3692
Geosciences	316	262	264	242	132	131	97	61	1505
Humanities	4	3	8	6	4	14	2	3	44
Mathematical sciences	328	189	221	209	174	164	102	129	1516
Medical sciences	758	722	875	887	841	1051	1114	1039	7287
MULTIDISCIPLINARY SCIENCES	25	7	6	19	30	32	2	1	122
Physics	152	67	105	148	83	101	489	394	1539
Professional fields	132	130	225	160	115	131	45	35	973
Psychology	23	23	35	34	29	22	35	51	252
Social sciences	171	141	75	147	122	131	67	99	953
Neîncadrate				21	33	322	487	350	1213
Total	4306	3674	4513	4609	4234	3172	3067	2736	30311

Zona albă (quartilele Q3 și Q4) cuprinde reviste cu factor de impact mai redus/ Tendința generală este de scădere a publicațiilor în această zonă, de la 4.306 în 2015 la 2.386 în 2022, reprezentând o reducere de 45%. Această evoluție, corelată cu creșterea publicațiilor din zonele roșie și galbenă, indică o reorientare calitativă a eforturilor de cercetare.

Chimia prezintă cea mai dramatică transformare: de la un maxim de 1.556 articole în zona albă în 2018, numărul a scăzut la doar 127 în 2022 – o reducere de 92%. Această schimbare radicală sugerează fie o migrare masivă spre reviste din zona roșie sau galbenă, fie modificări în clasificarea

revistelor din domeniu. Științele medicale reprezintă o excepție notabilă, fiind singurul domeniu major care a crescut în zona albă, de la 758 articole în 2015 la 1.039 în 2022.

Ingineria și științele biologice au înregistrat scăderi substanțiale în zona albă (de la 713 la 191, respectiv de la 638 la 207), sugerând o îmbunătățire calitativă a publicațiilor din aceste domenii, dacă ar fi să măsurăm doar prin prisma încadrării jurnalelor în aceste categorii.

Tabel 42. Număr articole ISI Roșu publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești pe categorii de universități

ISI Rosu	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Total
Agronomic, Veterinar	58	69	101	115	142	103	99	136	823
Arhitectura, Arta, Sport		3			1	5	2	2	13
Comprehensive	133	232	269	313	471	423	350	379	2.570
Medicina	295	373	641	726	620	496	382	408	3.941
Științe, Socio-Uman, Economic	293	516	681	787	782	749	539	553	4.900
Tehnic	240	359	436	445	476	461	271	262	2.950
Total	1.019	1.552	2.128	2.386	2.492	2.237	1.643	1.740	15.197

Distribuția articolelor din zona roșie pe categorii de universități oferă o imagine a capacității instituționale de a genera cercetare cu vizibilitate internațională ridicată. Universitățile de științe, socio-umane și economice conduc clasamentul cu 4.900 articole (32,2% din total), urmate de universitățile de medicină cu 3.941 articole (25,9%). Împreună, aceste două categorii generează aproape 60% din publicațiile românești în reviste Q1. Universitățile tehnice contribuie cu 2.950 articole, însă prezintă o tendință îngrijorătoare: după un maxim de 476 articole în 2019, numărul a scăzut la 262 în 2022 – o reducere de 45% în trei ani. Universitățile comprehensive au înregistrat cea mai spectaculoasă creștere relativă, de la 133 articole în 2015 la 379 în 2022 – o creștere de 185%. Această evoluție sugerează o consolidare progresivă a capacității de cercetare în instituțiile multidisciplinare. Universitățile agronomice și veterinare mențin o contribuție modestă, dar stabilă, cu o tendință ușor ascendentă (de la 58 în 2015 la 136 în 2022). Universitățile de arhitectură, artă și sport au o prezență marginală în zona roșie, cu doar 13 articole pe întreaga perioadă, reflectând specificul disciplinar al acestor domenii, unde publicarea în reviste științifice indexate internațional nu reprezintă mecanismul principal de diseminare a rezultatelor.

Tabel 43. Număr articole ISI Galben publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești pe categorii de universități

ISI Galben	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Total
Agronomic, Veterinar	135	110	150	165	118	59	40	41	818
Arhitectura, Arta, Sport	1	2		3	3	5		3	17
Comprehensive	141	218	283	310	413	286	299	321	2.271
Medicina	210	303	451	570	489	358	346	311	3.038

Științe, Socio-Uman, Economic	377	477	508	532	711	511	451	489	4.056
Tehnic	239	294	312	346	391	235	185	190	2.192
Total	1.103	1.404	1.704	1.926	2.125	1.454	1.321	1.355	12.392

Universitățile de științe, socio-umane și economice conduc cu 4.056 articole, menținând o relativă stabilitate în ultimii ani după un vârf în 2019 (711 articole). Universitățile de medicină contribuie cu 3.038 articole, cu o tendință descrescătoare după 2018 – de la 570 la 311 articole în 2022. Această scădere ar putea reflecta o migrare a publicațiilor spre zona roșie sau o reducere a volumului total. Universitățile comprehensive prezintă o dinamică pozitivă, cu o creștere de la 141 articole în 2015 la 321 în 2022, consolidându-și poziția ca a treia categorie ca volum de publicații în zona galbenă. Universitățile agronomice și veterinare înregistrează o scădere dramatică, de la 135 articole în 2015 la doar 41 în 2022. Universitățile tehnice urmează un trend similar cu cel din zona roșie: creștere până în 2019 (391 articole), urmată de scădere la 190 în 2022.

Tabel 44. Număr articole ISI Alb publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești pe categorii de universități

ISI ALB	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Total
Agronomic, Veterinar	215	200	211	235	246	111	115	100	1.433
Arhitectura, Arta, Sport	2	2	2	3	7	8	4	4	32
Comprehensive	829	662	868	810	866	491	511	448	5.485
Medicina	1.426	1.408	1.905	2.147	1.861	1.230	1.217	1.059	12.253
Științe, Socio-Uman, Economic	923	695	796	734	616	580	458	489	5.291
Tehnic	911	707	731	659	605	430	275	286	4.604

Distribuția publicațiilor din zona albă (Q3–Q4) relevă diferențe importante în strategiile de publicare ale diferitelor categorii de universități. Universitățile de medicină domină această categorie cu 12.253 articole, un volum substanțial mai mare decât în zonele roșie și galbenă cumulate (6.979 articole). Această situație sugerează că, deși cercetarea medicală românească produce un volum semnificativ de publicații de înaltă calitate, există și un flux important de articole în reviste cu impact mai redus. Totuși, tendința este descrescătoare (de la 1.426 în 2015 la 1.059 în 2022). Universitățile comprehensive (5.485 articole) și cele de științe, socio-umane și economice (5.291 articole) au volume comparabile, ambele cu tendințe descendente. Pentru universitățile de științe, scăderea de la 923 articole în 2015 la 489 în 2022 corelată cu creșterea în zonele roșie și galbenă indică o îmbunătățire calitativă clară.

Universitățile tehnice înregistrează cea mai pronunțată reducere a publicațiilor în zona albă: de la 911 în 2015 la 286 în 2022. Această evoluție, coroborată cu datele din zonele superioare, sugerează o reorientare calitativă a cercetării tehnice românești. Universitățile agronomice și veterinare prezintă o scădere de la 215 la 100 articole (–53%), indicând fie o îmbunătățire calitativă, fie o reducere a volumului total de cercetare.

Tabel 45. Număr articole ISI publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești în jurnale românești

An	Nr. total articole ISI	Nr. total articole ISI in reviste românești	%
2015	12824	2726	21%
2016	12745	2509	20%
2017	16558	3147	19%
2018	16844	3172	19%
2019	17521	3157	18%
2020	14902	2910	20%
2021	13691	2509	18%
2022	14652	2262	15%
Total	119.737	22.392	19%

Din totalul de aproape 120.000 de articole publicate între 2015 și 2022, aprox. 22.400 au apărut în reviste românești indexate în Web of Science. Aceasta înseamnă că, în medie, aproximativ una din cinci publicații (19%) a fost realizată într-o revistă editată în România. Însă ponderea publicațiilor în reviste românești scade constant. În 2015, articolele din reviste românești reprezentau 21% din total. În 2022, această pondere a coborât la doar 15%. Este o scădere de 6 puncte procentuale în șapte ani. Deși numărul total de articole a crescut semnificativ între 2015 și 2019 (de la 12.824 la 17.521), numărul articolelor în reviste românești a rămas relativ constant, oscilând între 2.500 și 3.200 pe an. După 2019, când volumul total a scăzut, publicațiile în reviste românești au scăzut și ele, ajungând în 2022 la cel mai mic nivel din întreaga perioadă: doar 2.262 de articole.

Această tendință poate fi interpretată ca un semnal pozitiv pentru internaționalizarea cercetării. Cercetătorii români aleg din ce în ce mai mult să-și publice rezultatele în reviste internaționale, editate în afara țării. Aceasta presupune, de regulă, să scrie în limba engleză, să treacă prin procese de evaluare cu recenzanți internaționali și să-și facă munca vizibilă pentru un public global. Astfel, cercetătorii ținesc reviste cu audiență mai largă, cu factor de impact mai ridicat și cu vizibilitate internațională mai mare.

Această evoluție se corelează cu tendințele observate anterior: creșterea publicațiilor în zona roșie și galbenă, concomitent cu scăderea celor din zona albă și a lucrărilor de conferință. Revistele românești indexate WoS se află, în general, în zonele galbenă și albă, ceea ce explică parțial migrarea cercetătorilor spre reviste internaționale de top.

Analiza datelor extrase din WoS, prin prelucrarea și identificarea informațiilor privind afilierea autorilor, constituie un prim pas important în descrierea gradului de colaborare internațională a cercetătorilor din universitățile finanțate de la bugetul de stat

Tabel 46. Distribuția articolelor WoS pe categorii de publicații, după tipul de afiliere instituțională a autorilor – exclusiv România vs. colaborări internaționale (2021–2023)

	2021		2022		2023	
	Doar RO	Ro+alte țări	Doar RO	Ro+alte țări	Doar RO	Ro+alte țări
Arts&Humanities	78%	22%	80%	20%	76%	24%
ESCI	85%	15%	83%	17%	82%	18%

ISI Proceedings	81%	19%	76%	24%	75%	25%
Social Science & Scicence Citation Index	61%	39%	59%	41%	56%	44%

Datele din tabelul de mai sus ne arată o distribuție inegală în defavoarea colaborărilor internaționale, prezentă în toate categoriile și toți anii analizați, însă cu mici diferențe. Cea mai mare concentrare a producției naționale se regăsește în categoria ESCI, unde articolele semnate doar de cercetători din România reprezintă 85% în 2021, scăzând ușor la 82% în 2023. Un profil similar, deși cu o tendință de scădere mai pronunțată, prezintă și ISI Proceedings: de la 81% în 2021 la 75% în 2023.

Categoria Social Science Citation Index & Science Citation Index se distinge net față de celelalte prin ponderea semnificativ mai ridicată a colaborărilor internaționale — 39% în 2021, ajungând la 44% în 2023. Aceasta sugerează că domeniile cuprinse în această categorie sunt mai integrate în rețele internaționale de cercetare, fie ca efect al unor standarde mai ridicate de publicare care favorizează colaborarea, fie al unor tradiții disciplinare orientate spre parteneri externi.

Tendința generală pe cei trei ani este de creștere modestă, dar constantă, a ponderii colaborărilor internaționale în toate categoriile. Această evoluție ar putea reflecta efectele cumulative ale programelor de mobilitate și ale finanțărilor competitive care condiționează participarea unor parteneri din alte țări. Cu toate acestea, ritmul de creștere rămâne lent — cel mult 5 puncte procentuale în intervalul analizat — ceea ce indică faptul că internaționalizarea producției științifice românești este încă un proces în curs, cu marje considerabile de dezvoltare.

4.2 Mobilități Erasmus+ pentru cadre didactice și personalul administrativ

4.2.1 Mobilitățile Erasmus+ Outgoing pentru cadre didactice

Mobilitățile de predare

Mobilitățile de predare Erasmus+ (Staff Teaching Assignment – STA) oferă cadrelor didactice din învățământul superior posibilitatea de a susține cursuri, seminarii și prelegeri la o instituție de învățământ superior din altă țară. Printr-o astfel de mobilitate, pe lângă schimbul de experiență, există posibilitatea de îmbogățire a curriculei, a metodelor de predare, precum și consolidarea cooperării interinstituționale.

Durata minimă a unei astfel de mobilități este de 2 zile, iar durata maximă este de 60 de zile. O astfel de mobilitate are, de regulă, o durată de cinci zile. Pe perioada mobilității, trebuie să fie predate **minim 8 ore de predare**. Documentul necesar a fi întocmit este Acordul de mobilitate pentru predare (Staff Mobility for Teaching – Mobility Agreement), care stabilește obiectivele, conținutul orelor și activitățile propuse, și trebuie aprobat de ambele instituții înainte de plecare. La finalul mobilității, instituția gazdă eliberează un certificat de prezență (Attendance Certificate), care confirmă realizarea programului de predare agreed în prealabil.

Cadrul didactic primește un **grant Erasmus+, pentru a acoperi, cel puțin parțial, costurile de subzistență (cazare, diurnă zilnică) și costurile de transport**. Costurile de subzistență variază în funcție de țara gazdă, iar costurile de transport sunt o sumă fixă, calculată în funcție de distanță.

Mobilitatea academică a cadrelor didactice reprezintă un indicator important al internaționalizării învățământului universitar, facilitând schimbul de experiență pedagogică, a bunelor practici și consolidarea parteneriatelor inter-instituționale. Evoluția acestui tip de mobilitate în perioada analizată trebuie înțeleasă și în contextul pandemiei cu Covid19 care a afectat puternic acest sector.

Astfel, Mobilitățile de predare, prin care cadrele didactice susțin cursuri la universități partenere, au cunoscut o evoluție importantă. După ce în 2020 s-a atins un maxim de 2.473 de mobilități, anul 2021 a adus scădere importantă (doar 519 participanți), anul 2022 aducând o recuperare ușoară (la 386 de mobilități). Datele trebuie analizate și prin raport la dimensiunea corpului profesoral: din aproximativ 23.500 de cadre didactice din învățământul superior românesc, doar 1,6% au participat în 2022 la o mobilitate de predare Erasmus+. Această cifră extrem de redusă poate fi explicată și prin lipsa unor stimulente clare și importate cum ar fi: participarea la mobilități Erasmus+ să fie integrată în evaluarea performanței individuale sau în criteriile de promovare.

Tabel 47. Nr. cadre didactice, participante Erasmus+ predare (outgoing), în perioada 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Nr. cadre didactice	2.274	2.473	519	386
Total cadre didactice	23.774	23.562	23.606	23.564

Iată câteva **sugestii** pentru încurajarea cadrelor didactice de la universități din România să aplice pentru o mobilitate Erasmus+ Outgoing de predare la o universitate parteneră din străinătate:

1. **Comunicare și promovare eficientă:** organizarea de sesiuni de informare cu privire la oportunitățile și beneficiile unei mobilități Erasmus+ de predare, încurajarea celor care au beneficiat de o mobilitate Erasmus+ să își prezinte experiențele și impactul academic în fața colegilor și a studenților, existența unei pagini pe site-ul propriu dedicată mobilităților Erasmus+ de predare (care să includă și un calculator de distanțe),
2. **Evidențierea impactului academic și profesional:** îmbunătățirea CV-ului, schimb de bune practici (posibilitatea de a învăța noi metode de predare, inovatoare), dezvoltarea de cursuri comune cu cadre didactice din străinătate, posibilitatea de dezvoltare BIP-uri în viitor, de a scrie articole de cercetare științifică, de a scrie cărți sau de a scrie proiecte,
3. **Simplificarea procedurilor administrative:** simplificarea dosarului de candidatură, existența unui responsabil Erasmus+ dedicat exclusiv personalului didactic, oferirea unui șablon de acord de mobilitate pre-completat cu datele universității de origine,
4. **Prioritizarea** cadrelor didactice care nu au mai beneficiat recent de o mobilitate, sau care doresc realizarea unei mobilități la un partener strategic.

Mobilitățile de formare

Mobilitățile de formare Erasmus+ (Staff Mobility for Training – STT) oferă cadrelor didactice posibilitatea de a participa la activități de dezvoltare profesională în străinătate (la universități, indiferent dacă există sau nu un acord Erasmus+ bilateral, la diverse companii sau organizații, atât timp cât acestea sunt afiliate programului Erasmus+), activități relevante pentru activitatea lor didactică și de cercetare. Acest tip de mobilitate se concentrează pe schimb de experiență, schimb de bune practici, învățare, dezvoltarea unor competențe specifice, extinderea și consolidarea relațiilor academice și de cercetare etc.

Durata unei astfel de mobilități este între **minim 2 zile și maxim 60 de zile**. De regulă, o astfel de mobilitate de formare durează 5 zile lucrătoare. Printre activitățile tipice ce se derulează pe parcursul unei astfel de mobilități se regăsesc:

- Job shadowing (observarea directă a modului de lucru al unui omolog),
- Participarea la cursuri, seminarii, lucrări practice (în cadrul unor evenimente de tipul International Staff Training Week),
- Vizite de studiu,
- Stagii practice.

Cadrelor didactice beneficiare ale unei mobilități de formare își pot perfecționa metodele de predare (digitalizare, predare centrată pe student), își pot îmbunătăți competențele lingvistice, pot face schimb de idei în ceea ce privește internaționalizarea curriculumului.

Cadrul didactic primește un grant Erasmus+, pentru a acoperi, cel puțin parțial, costurile de subzistență (cazare, diurnă zilnică) și costurile de transport. Costurile de subzistență variază în funcție de țara gazdă, iar costurile de transport sunt o sumă fixă, calculată în funcție de distanță.

Mobilitățile de formare, prin care cadrele didactice participă la cursuri, seminarii sau efectuează job shadowing la instituții din străinătate, prezintă o situație similară cu stagiile de predare, deși ușor mai favorabilă. După ce în 2020 au fost 1.202 participanți, anul 2021 a adus o scădere la 266, urmată de o recuperare parțială la 415 în 2022. Totuși, și în acest caz vorbim de doar 1,8% din totalul cadrelor didactice, o cifră care sugerează că programele internaționale de dezvoltare profesională nu reprezintă o preocupare pentru majoritatea cadrelor didactice universitare.

Tabel 48. Nr. cadre didactice, participante Erasmus+ formare (outgoing), în perioada 2019-2022

An	2019	2020	2021	2022
Nr. Cadre didactice	1.128	1.202	266	415
Total cadre didactice	23.774	23.562	23.606	23.564

Iată câteva **sugestii** pentru încurajarea cadrelor didactice de la universități din România să aplice pentru o mobilitate Erasmus+ Outgoing de formare la o universitate din străinătate:

1. Comunicarea beneficiilor imediate ale unei astfel de mobilități:

- a. Dezvoltare profesională: dobândirea de competențe noi, cunoașterea unor metode predare inovatoare,
 - b. Networking și dezvoltarea de parteneriate: posibilitatea creării de rețele profesionale europene, inițierii de viitoare colaborări inter-instituționale (proiecte Erasmus+, de exemplu),
 - c. Dezvoltarea competențelor lingvistice și interculturale: șansa de îmbunătățire a cunoștințelor într-o limbă străină, perspectiva de a interacționa cu persoane din medii culturale diferite, lucru extrem de important într-o lume globalizată,
 - d. Recunoașterea importanței pentru cariera profesională: impact pozitiv asupra satisfacției personale la locul de muncă, alte forme de recunoaștere la universitatea de origine,
- 2. Promovarea eficientă a unor astfel de mobilități:**
- a. Informare pe email și pe alte canale de informare cu privire la deschiderea și calendarul selecției,
 - b. Organizarea de sesiuni de informare, clare și explicite, în care sunt oferite explicații detaliate cu privire la procesul de aplicare, cu privire la oportunitățile și beneficiile unei mobilități Erasmus+ de formare,
 - c. Încurajarea celor care au beneficiat de o mobilitate Erasmus+ să își prezinte experiențele și impactul academic în fața colegilor,
 - d. Publicarea, pe site-ul propriu dedicat mobilităților Erasmus+ de formare, a evenimentelor la care cadrele didactice sunt încurajate să participe,
- 3. Simplificarea procesului administrativ și oferirea de suport:**
- a. Existența unei pagini pe site-ul propriu dedicată mobilităților Erasmus+ de formare, care să includă și un calculator de distanțe,
 - b. Îndrumarea cadrelor didactice către evenimente de tipul *International Week* la universități din străinătate,
 - c. Existența unui responsabil Erasmus+ dedicat exclusiv personalului didactic.

4.2.2 Mobilitățile Erasmus+ Incoming pentru cadre didactice

Mobilitățile de predare

Mobilitățile Erasmus+ Incoming de predare (Staff Teaching Mobility – STA) se referă la primirea de cadre didactice de la o instituție parteneră din străinătate (cu care a fost semnat un acord Erasmus+ bilateral), pentru a susține activități de predare (cursuri, seminarii, lucrări practice) la universitatea din România. Durata unei astfel de mobilități este între **minim 2 zile și maxim 60 de zile**. De regulă, durata unei mobilități de predare este de 5 zile. **Cadrul didactic trebuie să predea minimum 8 ore** (cursuri, seminarii, lucrări practice). Înainte de începerea mobilității, un acord de mobilitate (Mobility Agreement for Teaching) trebuie semnat de către cadrul didactic în cauză, de către universitatea de origine și de către universitatea de destinație. Acest acord de mobilitate conține planul de predare detaliat, agreat de toate părțile implicate.

Printr-o mobilitate Erasmus+ Incoming de predare, studenții de la universitatea de destinație au acces la metode de predare, informații și abordări noi, și la cursuri predate într-o limbă străină. De asemenea, o astfel de mobilitate intensifică relațiile interinstituționale, putând conduce la viitoare articole comune de cercetare științifice, cărți de specialitate, proiecte comune de cooperare (de exemplu, Erasmus+), sau proiecte comune de cercetare. În fine, cadrele didactice de la universitatea de destinație au posibilitatea de a face networking, de a-și extinde rețeaua profesională, de a schimba bune practici și de a învăța din experiența profesorului invitat.

Grantul Erasmus+ este acordat de universitatea de origine, în cazul țărilor din categoria Programme Countries, respectiv de universitatea de destinație, în cazul țărilor din categoria Partner Countries (adică țări din afara Uniunii Europene). Finanțarea acoperă, cel puțin parțial, costurile de subzistență (cazare și diurnă) și costurile de transport. Universitatea de destinație este cea care asigură asistență logistică și integrarea cadrului didactic Incoming.

Mobilitățile de predare incoming au scăzut de la 1.506 cadre primite în 2020 la doar 338 în 2022. Această evoluție sugerează că procesul de organizare a acestor mobilități întâmpină dificultăți. Dacă oferta de cursuri în limbi străine este limitată, și posibilitățile de integrare a profesorilor invitați devin restrânse. Totodată, lipsa de stimulente directe pentru universitățile românești reprezintă o altă posibilă explicație pentru atragerea unui număr atât de redus de cadre didactice care predau în străinătate

Tabel 49. Nr. cadre didactice, participante Erasmus+ predare (incoming), în perioada 2019-2022

An	2019	2020	2021	2022
Nr. cadre didactice	1.421	1.506	419	338

Iată câteva **sugestii** pentru atragerea cadrelor didactice de la universități partenere din străinătate pentru o mobilitate Erasmus+ Incoming de predare la universități din România:

1. Personalizarea ofertei:

- Identificarea nevoilor de predare la universitatea din România, și identificarea unui cadru didactic de la o universitate parteneră din străinătate care ar aduce o valoare adăugată ridicată pentru studenți,
- Trimiterea de invitații personalizate, către directori de departamente sau decani ai universităților partenere din străinătate, cu propunere concretă de domenii specifice de predare,
- Promovarea unui catalog de cursuri (o listă scurtă și clară de cursuri) pe care cadre didactice Erasmus+ Incoming le pot preda (menționând și limba de predare),

2. Simplificarea procesului administrativ și oferirea de suport:

- Existența unui responsabil Erasmus+ dedicat exclusiv personalului didactic, care gestionează rapid toate întrebările și toate documentele cadrelor didactice Incoming,
- Semnarea rapidă a acordului de mobilitate, înainte de începerea acesteia, și a certificatului de prezență la finalul mobilității,

- c. Oferirea de asistență logistică pentru găsirea unei cazări convenabile (listă de opțiuni recomandate), detalii practice legate de transportul local, stabilirea și comunicarea unui program de lucru clar,
3. **Valoare adăugată dincolo de predare:**
- a. Pe lângă cele **minim 8 ore de predare**, oferirea oportunităților de a interacționa și cu alte cadre didactice de la universitatea de destinație, cu cercetători (pentru inițierea de proiecte comune), vizite la centre de cercetare și la companii importante din regiune, participarea la conferințe, organizarea de seminarii sau work-shop-uri et.,
 - b. Planificarea și a unui program social: vizitarea universității, turul orașului, prânz / cină cu cadre didactice de la universitatea de destinație, program cultural etc.,
4. **Diseminare:**
- a. Testimoniale, scrise sau video, ale cadrelor didactice care au beneficiat de o mobilitate Incoming,
 - b. Sesiuni online de prezentare a oportunităților de predare la universitatea de destinație,
 - c. Alte forme de comunicare (email, site-ul propriu, rețele sociale).

Mobilitățile de formare

Mobilitățile Erasmus+ de **formare Incoming** (Staff Training Mobility - STT) se referă la primirea de cadre didactice din străinătate (de la o universitate din străinătate, indiferent dacă există sau nu un acord Erasmus+ bilateral, la diverse companii sau organizații, atât timp cât acestea sunt afiliate programului Erasmus+), activități relevante pentru activitatea lor didactică și de cercetare. Acest tip de mobilitate se concentrează pe schimb de experiență, schimb de bune practici, învățare, dezvoltarea unor competențe specifice, extinderea și consolidarea relațiilor academice și de cercetare etc.

Durata unei astfel de mobilități este între **minim 2 zile și maxim 60 de zile**. De regulă, o astfel de mobilitate de formare durează 5 zile lucrătoare. Printre activitățile tipice ce se derulează pe parcursul unei astfel de mobilități se regăsesc:

- Job shadowing (observarea directă a modului de lucru al unui omolog de la universitatea gazdă din România),
- Participarea la cursuri, seminarii, lucrări practice (în cadrul unor evenimente de tipul International Staff Training Week),
- Vizite de studiu,
- Stagii practice.

Cadrele didactice beneficiare ale unei mobilități de formare își pot perfecționa metodele de predare (digitalizare, predare centrată pe student), își pot îmbunătăți competențele lingvistice, pot face schimb de idei în ceea ce privește internaționalizarea curriculumului.

Cadrul didactic primește un grant Erasmus+, pentru a acoperi, cel puțin parțial, costurile de subzistență (cazare, diurnă zilnică) și costurile de transport. Costurile de subzistență variază în

funcție de țara gazdă, iar costurile de transport sunt o sumă fixă, calculată în funcție de distanță. Grantul Erasmus+ este acordat de universitatea de origine, în cazul țărilor din categoria Programme Countries, respectiv de universitatea de destinație, în cazul țărilor din categoria Partner Countries (adică țări din afara Uniunii Europene).

Cadrul didactic invitat și universitatea gazdă trebuie să stabilească și să semneze un plan de formare detaliat înainte de începerea mobilității (Training Agreement).

Printre beneficiile pentru programul Erasmus+ Incoming de formare putem enumera:

- Obținerea de feedback valoros de la cadre didactice din străinătate, cu privire la procese administrative sau structuri interne de organizare,
- Schimbul de bune practici permite învățarea despre inovații organizatorice sau didactice,
- Consolidarea relațiilor: întărirea parteneriatelor interne și crearea de noi parteneriate, pentru potențiale proiecte de cooperare viitoare,
- Posibilitatea pentru cadrele didactice de la universitatea gazdă să interacționeze cu colegi de la universități din străinătate, ameliorându-și astfel competențele lingvistice și didactice.

Înainte de pandemie, programul Erasmus+ incoming pentru formarea cadrelor didactice avea un trend pozitiv: de la 425 de cadre didactice străine în 2019, ajunsesem la 596 în 2020. Pandemia s-a resimțit în 2021, când numărul a scăzut la doar 96 de cadre didactice. În 2022 vedem o creștere și o redresare: 255 de cadre didactice participante.

Tabel 50. Nr. cadre didactice, participante Erasmus+ formare (incoming), în perioada 2019-2022

An	2019	2020	2021	2022
Nr. cadre didactice	425	596	96	255

Iată câteva **sugestii** pentru încurajarea cadrelor didactice de la universități partenere din străinătate să aplice pentru o mobilitate Erasmus+ Incoming de formare la universități din România:

1. Personalizarea ofertei:

- a. Trimiterea de invitații personalizate, către directori de departamente sau decani ai universităților partenere din străinătate, cu propunere concretă de domenii specifice de formare (shadowing privind digitalizarea aplicațiilor pentru o mobilitate Erasmus+, de exemplu),
- b. Publicarea unei liste a departamentelor care pot fi vizitate pentru job shadowing,
- c. Organizarea unei săptămâni dedicate personalului administrativ (*International Staff Training Week*) la universitatea din România,
- d. Specificarea clară a limbii de lucru,

2. Simplificarea procesului administrativ și oferirea de suport:

- a. Existența unui responsabil Erasmus+ dedicat exclusiv personalului didactic, care gestionează rapid toate întrebările și toate documentele, pentru cadrele didactice Incoming,
 - b. Semnarea rapidă a acordului de mobilitate înainte de începerea mobilității și a certificatului de prezență la finalul mobilității,
 - c. Oferirea de asistență logistică pentru găsirea unei cazări convenabile (listă de opțiuni recomandate), detalii practice legate de transportul local, programul de lucru la sosire,
3. **Valoare adăugată (Networking și aspecte culturale):**
- a. Menționarea oportunităților de a interacționa și cu alte cadre didactice de la universitatea de destinație, cu cercetători (pentru inițierea de proiecte comune), vizite la centre de cercetare și la companii importante din regiune, participarea la conferințe, organizarea de seminarii sau work-shop-uri et.,
 - b. Planificarea și a unui program social: vizitarea universității, turul orașului, prânz / cină cu cadre didactice de la universitatea de destinație, program cultural etc.,
4. **Diseminare:**
- a. Testimoniale, scrise sau video, ale cadrelor didactice care au beneficiat de o mobilitate Incoming,
 - b. Sesiuni online de prezentare a oportunităților de predare la universitatea de destinație,
 - c. Alte forme de comunicare (email, site-ul propriu, rețele sociale).

4.2.3 Mobilitățile Erasmus+ pentru personalul administrativ

Mobilitățile Erasmus+ Outgoing pentru personalul administrativ

Mobilitățile Erasmus+ Outgoing pentru personalul administrativ se încadrează în categoria activităților de **formare profesională** (Staff Training - STT) și oferă membrilor personalului administrativ din universități din România oportunitatea de a petrece o perioadă de formare în străinătate la o altă universitate, la diverse companii sau organizații, indiferent dacă există sau nu un acord Erasmus+ bilateral, atât timp cât acestea sunt afiliate programului Erasmus+.

Durata unei astfel de mobilități este între **minim 2 zile și maxim 60 de zile**. De regulă, o astfel de mobilitate de formare durează 5 zile lucrătoare. Printr-o astfel de mobilitate, personalul administrativ:

- Poate participa la evenimente de formare,
- Poate derula stagii de formare (job shadowing), menite să dezvolte abilitățile necesare pentru postul curent,
- Poate învăța din experiența și bunele practici ale instituției gazde,
- Poate dobândi noi competențe, noi cunoștințe,
- Poate cunoaște și interacționa cu personalul administrativ de la universitatea de destinație.

Participanții primesc un grant, care acoperă (cel puțin parțial) costurile de călătorie și cele de subzistență (cazare și diurnă). Grantul Erasmus+ este acordat de universitatea de origine. Pentru participarea la o astfel de mobilitate, pe lângă contractul financiar, trebuie semnat și un acord (Training Agreement).

Personalul nedidactic din universitățile românești - secretare, consilieri, specialiști în relații internaționale, personal din serviciile financiare sau de resurse umane - reprezintă o categorie care a demonstrat un interes important față de oportunitățile Erasmus+. Participarea la o International Staff Training Week sau efectuarea unui job shadowing la o universitate din străinătate oferă acces la modele organizaționale eficiente, la sisteme IT moderne, la proceduri simplificate - toate elemente pe care participanții le pot adapta și implementa la întoarcere. Implicarea acestei categorii de personal din universități în programe de mobilitate este importantă și pentru interacțiunile cu studenții străini care au nevoie de sprijin inclusiv în zona administrativă, nu doar academică a universității.

Tabel 51. Nr. persoane – personal administrativ (outgoing), participante Erasmus+ formare profesională (outgoing), în perioada 2019-2022

An	2019	2020	2021	2022
Nr. persoane- personal administrativ	999	1204	309	600

Iată câteva **sugestii** pentru încurajarea personalului administrativ de la o universitate din România să aplice pentru o mobilitate Erasmus+ Outgoing de formare la o universitate din străinătate:

1. Conștientizare și comunicare eficientă:

- Sesiuni de informare clare și scurte, organizate special pentru personalul administrativ, unde să fie prezentate beneficiile, etapele procesului de aplicare, precum și aspectele financiare,
- Testimoniale ale celor care au participat deja la o astfel de mobilitate, ceea ce poate reduce teama de necunoscut,
- Personalizarea ofertei, și trimiterea informației direct către departamentul respectiv; de exemplu, *Mobilitate pentru personalul de la Resurse Umane, la o universitate din ..., axată pe digitalizare*, în funcție de evenimentele de tip International Week anunțate,

2. Simplificarea procesului administrativ și oferirea de suport:

- Existența unui responsabil Erasmus+ dedicat personalului administrativ, care oferă suport individualizat pentru găsirea instituției gazdă, completarea documentelor, aranjamente logistice (transport, cazare),
- Procedură simplificată de aplicare,
- Oferirea de modele de documente (Training Agreement), pre-completate,
- Încurajarea participării la Job Shadowing, deoarece personalul se concentrează pe observarea directă a activității similare din universitatea de destinație,

- e. Încurajarea participării la săptămâni de formare (*International Staff Training Week*) de la universități din străinătate, ceea ce elimină necesitatea de a negocia individual un program de formare, și oferă, de asemenea, un cadru structurat,
- f. Oferirea unei liste cu evenimente de tipul *International Staff Training Week* de la universități din străinătate,

3. Recunoașterea mobilității pentru activitatea profesională a angajaților:

- a. Recunoașterea mobilității ca un aspect pozitiv în evaluarea anuală a performanței,
- b. Diseminarea obligatorie la întoarcerea din mobilitate, în fața colegilor,

Mobilitățile Erasmus+ Incoming pentru personalul administrativ

Mobilitățile Erasmus+ Incoming pentru personalul administrativ se încadrează în categoria activităților de **formare profesională** (Staff Training - STT) și oferă membrilor personalului administrativ de la universități din străinătate oportunitatea de a petrece o perioadă de formare la o universitate din România, indiferent dacă există sau nu un acord Erasmus+ bilateral, atât timp cât ambele universități au semnat Carta Erasmus+.

Durata unei astfel de mobilități este între **minim 2 zile și maxim 60 de zile**. De regulă, o astfel de mobilitate de formare durează 5 zile lucrătoare. Printr-o astfel de mobilitate, personalul administrativ:

- Poate participa la evenimente de formare,
- Poate derula stagii de formare (job shadowing), menite să dezvolte abilitățile necesare pentru postul curent,
- Poate învăța din experiența și bunele practici ale instituției gazde,
- Poate dobândi noi competențe, noi cunoștințe,
- Poate cunoaște și interacționa cu personalul administrativ de la universitatea de destinație.

Participanții primesc un grant, care acoperă (cel puțin parțial) costurile de călătorie și cele de subzistență (cazare și diurnă). Grantul Erasmus+ este acordat de universitatea de origine. Pentru participarea la o astfel de mobilitate, pe lângă contractul financiar, trebuie semnat și un acord (Training Agreement).

Mobilitatea incoming a personalului administrativ urmează un trend similar de creștere, precum personalul outgoing. De la minimul de 134 vizitatori în 2021, numărul a crescut la 443 în 2022, valoare care se apropie de situația pre-pandemie din 2019 (515) și 2020 (673). Această evoluție confirmă că universitățile românești au investit în organizarea de evenimente dedicate personalului din străinătate. Totodată, acestea pot fi și rezultatul mobilităților outgoing la care au participat personalul administrativ România, colegii din universitățile din străinătate la care au fost în vizită fiind interesați de practicile și experiența universităților românești în diverse aspecte ale managementului universitar.

Tabel 52. Nr. persoane – personal administrativ (incoming), participante Erasmus+ formare profesională (incoming), în perioada 2019-2022

An	2019	2020	2021	2022
Nr. persoane- personal administrativ	515	673	134	443

Iată câteva **sugestii** pentru încurajarea personalului administrativ de la o universitate din străinătate să aplice pentru o mobilitate Erasmus+ Incoming de formare de la o universitate din România:

1. Existența unei oferte de formare atractive:

- Organizarea anuală a unei săptămâni de formare (*International Staff Training Week*) structurate, dedicate personalului administrativ, pe teme de actualitate,
- Combinarea sesiunilor formale cu sesiuni de job shadowing în departamentele / direcțiile omoloage,
- Includerea de activități sociale / culturale în program: vizitarea universității, tur ghidat al orașului, cine tradiționale, scurte excursii,

2. Promovare și vizibilitate:

- Existența unei pagini web dedicate evenimentului, ușor de navigat, cu o listă clară a termenelor limită, cu testimoniale de la evenimente similare anterioare, cu detalii logistice (opțiuni de cazare, transport local, informații despre oraș, despre țară)
- Contactarea directă a personalului de la Birourile Erasmus+ din universitățile partenere, și transmiterea invitației de participare, împreună cu rugămintea de a promova evenimentul în cadrul universității lor,
- Promovarea evenimentului pe platforme internaționale precum [IMOTION](#),

3. Asigurarea unei experiențe pozitive:

- Existența unui responsabil Erasmus+ dedicat personalului administrativ, care gestionează rapid toate întrebările și toate documentele,
- Semnarea rapidă a acordului de formare înainte de începerea mobilității și a certificatului de prezență la finalul mobilității,
- Pregătirea unui pachet de bun venit, cu materiale utile,
- Integrare cu personalul local: pe lângă sesiunile formale, organizarea de vizite în direcțiile omoloage de la universitatea de destinație, organizarea unei întâlniri la cafea sau a unui prânz informal, pentru a facilita interacțiunile și eventual consolidarea parteneriatelor.

5 Analiza distribuției și implementării anuale a finanțării instituționale - indicatorilor de calitate privind internaționalizarea sistemul de învățământ universitar

Pentru a putea vedea care este impactul finanțării suplimentare asupra internaționalizării universităților publice românești, s-a realizat o regresie unifactorială de tip Panel Data, folosindu-se E-Views 13.

Perioada pentru care s-a realizat analiza este de 8 ani, între 2016 și 2023, pe un eșantion de 46 de universități publice din România. Analiza are 2 părți. În prima parte, am analizat corelația dintre nivelul de finanțare suplimentară (indicatorul I.C3.1) și mobilitățile studențești. În a doua parte, am analizat corelația dintre nivelul de finanțare suplimentară (indicatorul I.C3.2) și numărul de studenți străini din universitățile românești.

5.1 IC3.1 Ponderea mobilităților studențești

În prima parte a analizei empirice, accentul a fost pus pe corelația dintre nivelul de finanțare suplimentară I.C3.1 și mobilitățile studențești.

Astfel, analiza s-a bazat pe:

- IC31VT: indicator care reprezintă sumele repartizate universităților, aferente finanțării suplimentare, ținând cont de ponderea mobilităților studențești. Datele statistice au fost obținute de la CNFIS, pe perioada 2016-2023,
- MT reprezintă numărul total de mobilități studențești Erasmus+ (Outgoing și Incoming) în universitățile românești. Datele statistice au fost obținute de la CNFIS, pe perioada 2016-2023,
- MO reprezintă numărul total de mobilități studențești Erasmus+ Outgoing în universitățile românești. Datele statistice au fost obținute de la CNFIS, pe perioada 2016-2023,
- MI reprezintă numărul total de mobilități studențești Erasmus+ Incoming în universitățile românești. Datele statistice au fost obținute de la CNFIS, pe perioada 2016-2023.

Tabel 53. Statistici descriptive ale indicatorilor utilizați în analiză (IC31VT, MT, MO, MI)

	IC31VT	MT	MO	MI
Mean	1048769.	236.6033	158.5679	78.03533
Median	494446.8	129.0000	94.00000	37.50000
Maximum	9401013.	1943.000	1299.000	644.0000
Minimum	12521.52	0.000000	0.000000	0.000000
Std. Dev.	1320706.	293.4659	202.5948	106.9268
Skewness	2.386130	2.389546	2.673981	2.300097
Kurtosis	10.71771	9.531788	11.02008	8.643547

Jarque-Bera	1262.509	1004.394	1424.811	812.8415
Probability	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000
Sum	3.86E+08	87070.00	58353.00	28717.00
Sum Sq. Dev.	6.40E+14	31606862	15063394	4196039.
Observations	368	368	368	368

Sursa: prelucrare proprie în E-Views

Analiza statisticilor descriptive

Analiza statistică descriptivă a variabilelor IC31VT, MT, MO și MI, realizată pe un eșantion de 368 observații, evidențiază o distribuție puternic asimetrică și o variabilitate ridicată a datelor, aspecte relevante pentru interpretarea ulterioară a rezultatelor econometrice.

În ceea ce privește tendința centrală, se constată diferențe semnificative între media aritmetică și mediană pentru toate variabilele analizate. Pentru IC31VT, media (1.048.769) este de peste două ori mai mare decât mediana (494.446), indicând o influență considerabilă a valorilor extreme asupra nivelului mediu. O situație similară se regăsește și în cazul variabilelor MT (media = 236,60; mediana = 129), MO (media = 158,57; mediana = 94) și MI (media = 78,03; mediana = 37,5). Aceste discrepanțe sugerează o distribuție asimetrică pozitivă, în care majoritatea observațiilor sunt concentrate în zona valorilor reduse, în timp ce un număr relativ mic de universități înregistrează valori foarte ridicate.

Gradul de dispersie este de asemenea semnificativ, așa cum reiese din valorile ridicate ale abaterii standard, în special în cazul IC31VT (1.320.706). Intervalele largi dintre valorile minime și maxime – de exemplu, între 12.521 și 9.401.013 pentru IC31VT – confirmă existența unor variații substanțiale între universitățile analizate. Pentru variabilele MT, MO și MI, valorile minime egale cu zero indică prezența unor observații fără activitate în perioada analizată, în timp ce maximele relativ ridicate contribuie la accentuarea asimetriei distribuțiilor.

Indicatorii de formă ai distribuției consolidează aceste observații. Valorile coeficientului de asimetrie (skewness), situate peste pragul de 2 pentru toate variabilele, indică o asimetrie pozitivă pronunțată. În același timp, valorile kurtosis cuprinse între aproximativ 8 și 11 semnaleză distribuții leptokurtice, caracterizate printr-un vârf accentuat și cozi groase, ceea ce reflectă prezența unor valori extreme (outlieri) semnificative.

Testul Jarque–Bera confirmă abaterea de la normalitate pentru toate variabilele analizate, probabilitatea asociată fiind egală cu 0,000 în fiecare caz. Astfel, ipoteza nulă privind distribuția normală a datelor este respinsă la orice nivel convențional de semnificație statistică.

În ansamblu, rezultatele statisticii descriptive indică existența unor distribuții puternic asimetrice și heterogene, caracterizate prin valori extreme și lipsa normalității. Aceste constatări sugerează necesitatea aplicării unor transformări adecvate ale variabilelor (de exemplu, transformarea logaritmică) sau utilizarea unor metode econometrice robuste, în vederea obținerii unor estimări consistente și fiabile în etapele ulterioare ale analizei.

Pentru a surprinde, sub aspect empiric impactul finanțării suplimentare asupra numărului de mobilități totale, dar și separat, pe cele 2 categorii (Incoming și Outgoing), am dezvoltat un set de 3 modele de regresie liniară simplă, rezultatele obținute fiind detaliate în continuare. Estimările se vor face utilizând modele cu efecte individuale, fixe sau aleatorii, după caz. Discriminarea între cele două tipuri de efecte se va face utilizând testul Hausman.

Primul model surprinde relația dintre MT și nivelul finanțării suplimentare, având ca variabilă dependentă MT (numărul total al mobilităților studențești Erasmus+ Outgoing și Incoming) și ca variabilă independentă, valoarea finanțării suplimentare (indicatorul IC31VT).

Tabel 54. Rezultatele modelului de regresie (variabila dependentă: MT)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
IC31VT	3.48E-05	1.95E-05	1.781934	0.0815
C	209.5307	23.30932	8.989141	0.0000
AR(1)	0.177874	0.061673	2.884168	0.0060
Effects Specification				
Cross-section fixed (dummy variables)				
R-squared	0.880457	Mean dependent var	244.9845	
Adjusted R-squared	0.859951	S.D. dependent var	304.7151	
S.E. of regression	114.0337	Akaike info criterion	12.44758	
Sum squared resid	3563010.	Schwarz criterion	13.01024	
Log likelihood	-1956.060	Hannan-Quinn criter.	12.67221	
F-statistic	42.93751	Durbin-Watson stat	1.857231	
Prob(F-statistic)	0.000000			
Inverted AR Roots	.18			

Sursa: prelucrare proprie în E-Views

Analiza coeficienților și semnificația statistică

Modelul utilizează metoda Least Squares cu termen autoregresiv de ordin 1, AR(1).

- Coeficientul asociat variabilei IC31VT este pozitiv și reflectă o relație pozitivă între nivelul de finanțare și totalul mobilităților (MT), dar impactul nu este atât de puternic, având în vedere valoarea apropiată de zero a coeficientului estimat. Totuși, valoarea p (0.0815) indică faptul că variabila este semnificativă doar la un prag de 10%.

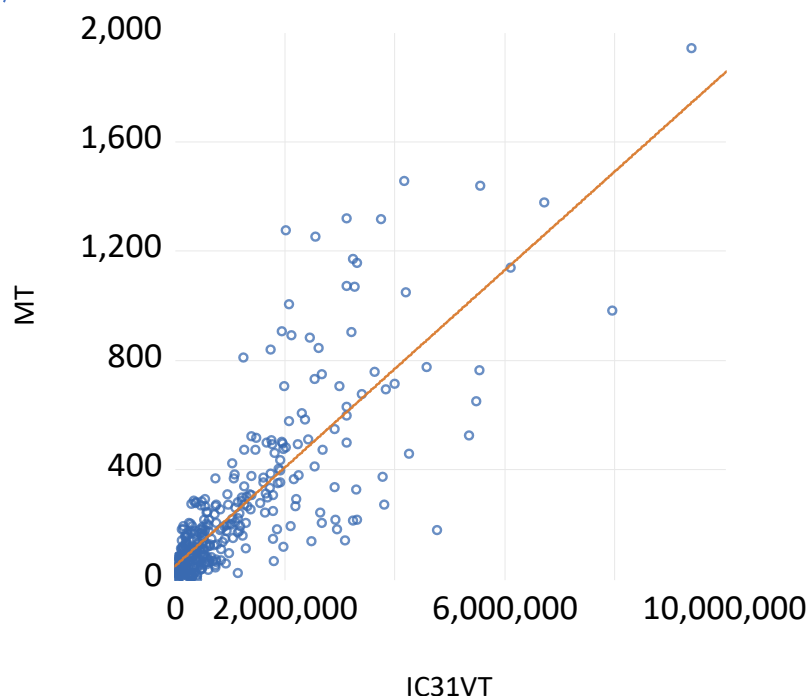

- Termenul AR(1) (0.1778): coeficientul este pozitiv și semnificativ statistic ($p = 0.0060$), ceea ce confirmă faptul că valorile mobilităților din perioada curentă sunt influențate de valorile din perioada anterioară.
- Constanta ($C = 209.53$): este extrem de semnificativă ($p < 0.0001$), indicând un nivel de bază ridicat al mobilităților totale, independent de variația IC31VT.
 1. Calitatea modelului și performanța statistică
- Pentru a testa modelul și performanța lui statistică, am analizat o serie de valori de referință pentru testele specifice, precum Durbin Watson pentru autocorelarea reziduurilor sau testul Fischer F statistic pentru validitatea statistică globală a modelului.
- În cazul testului Durbin Watson (1.85): valoarea este apropiată de pragul ideal de 2.0, ceea ce demonstrează că includerea termenului AR(1) a corectat eficient problema autocorelării reziduurilor.
- În cazul F-statistic (42.93): valoarea de probabilitate 0.0000 confirmă validitatea statistică globală a modelului.
- Nu în ultimul rând, R-squared (R pătrat coeficientul de determinație) (0.8804) arată că modelul explică aproximativ 88% din variația mobilităților totale. Aceasta este o capacitate de predicție foarte mare, superioară modelelor individuale pentru MO (~20%) sau MI (~83%).

Modelul pentru Mobilitățile Erasmus+ totale este cel mai robust din setul de analize prezentat:

- Concentrare: valorile mari ale *Kurtosis* (10.71 pentru IC31VT și 9.53 pentru MT) indică prezența unor valori extreme (outliers) în date, fapt confirmat și de diferența mare dintre medie și mediană.

Deci, putem spune că finanțarea suplimentară influențează pozitiv, însă într-o măsură mai redusă dinamica mobilităților totale, acestea fiind stimulate în principal de alte surse de finanțare, și de toricul mobilităților anterioare.

Grafic 1 Grafic de dispersie (scattered plot), ilustrează relația între variabilele: IC31VT și MT

Graficul în sine reiterează relația pozitivă și direct proporțională între IC31VT și MT. Pe măsură ce IC31VT crește, crește și MT. Totodată, se observă o concentrare puternică a observațiilor în zona valorilor mici, ceea ce este coerent cu asimetria pozitivă evidențiată în statisticile descriptive de mai sus.

Pentru a surprinde impactul nivelului de finanțare suplimentară asupra mobilităților studențești Erasmus+ Outgoing (MO), am dezvoltat un model de regresie liniară simplă, estimat prin metoda OLS, rezultatele obținute fiind prezentate în tabelul numărul 3.

Tabel 55. Rezultatele modelului de regresie (variabila dependentă: MO)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
IC31VT	6.13E-05	1.53E-05	4.002114	0.0002
C	94.29855	16.42196	5.742222	0.0000
Effects Specification				
			S.D.	Rho
Cross-section random			84.89219	0.4966
Idiosyncratic random			85.47203	0.5034
Weighted Statistics				
R-squared	0.199513	Mean dependent var	53.17652	
Adjusted R-squared	0.197325	S.D. dependent var	103.3832	

S.E. of regression	92.62319	Sum squared resid	3139934.
F-statistic	91.22138	Durbin-Watson stat	1.198173
Prob(F-statistic)	0.000000		

Unweighted Statistics

R-squared	0.440225	Mean dependent var	158.5679
Sum squared resid	8432117.	Durbin-Watson stat	0.446173

Sursa: prelucrare proprie în E-Views

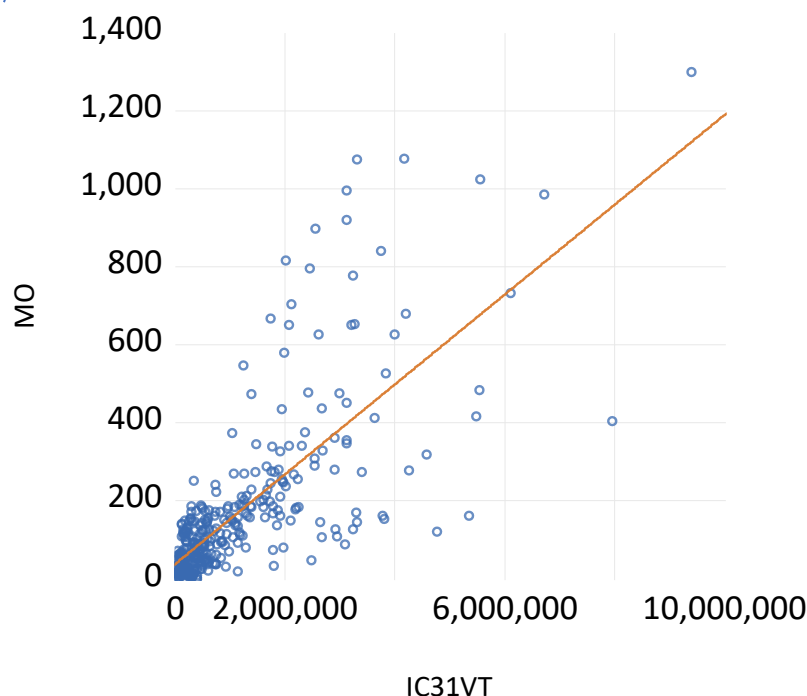
Analiza coeficienților și semnificația statistică

Modelul analizează relația dintre variabila independentă IC31VT și variabila dependentă MO.

- Coeficientul IC31VT: există o relație pozitivă între cele două variabile. Totuși, valoarea numerică este foarte mică, ceea ce sugerează că este nevoie de o variație mare a IC31VT pentru a produce o schimbare vizibilă în Mobilitățile Erasmus+ Outgoing.
 - Probabilitatea (Prob. = 0.0002): deoarece valoarea p este mult sub pragul de semnificație de 0.05, variabila independentă este statistic semnificativă. Putem spune cu o încredere de peste 99% că IC31VT influențează Mobilitățile Erasmus+ Outgoing.
 - Constanta ($C = 94.29$): reprezintă valoarea estimată a Mobilităților Erasmus+ Outgoing atunci când IC31VT este zero, fiind de asemenea înalt semnificativ statistic ($p < 0.0001$).
2. Calitatea modelului (Weighted Statistics)
- R-squared (0.1995): aproximativ 20% din variația variabilei dependente (Mobilitățile Erasmus+ Outgoing) este explicată de acest model.
3. Diagnosticul modelului și efecte aleatorii
- Durbin-Watson (1.19): această valoare este destul de mică (sub pragul ideal de 2), ceea ce sugerează prezența unei autocorelări pozitive a erorilor. Totuși, faptul că s-au folosit erori standard de tip White period (cross-section cluster) ajută la corectarea acestei probleme pentru a obține rezultate valide.
 - F-statistic (91.22) și Prob(F): valoarea p asociată testului F este 0.0000, ceea ce confirmă că modelul este valid din punct de vedere global (variabila independentă chiar are un impact asupra celei dependente).

Modelul este valid și semnificativ statistic. Variabila IC31VT are un impact pozitiv asupra

Mobilităților Erasmus+ Outgoing, însă capacitatea de predicție a modelului este limitată (20%), semn că fenomenul studiat este complex și ar putea beneficia de includerea unor variabile de control suplimentare.

Grafic 2. Grafic de dispersie (scattered plot), ilustrează relația între variabilele: IC31VT și MO

Graficul nr. 2 indică existența unei relații pozitive între IC31VT și MO, sugerată de panta ascendentă a liniei de regresie. Pe măsură ce valoarea IC31VT crește, se observă o tendință generală de creștere a variabilei MO, ceea ce sugerează o corelație pozitivă între cele 2 variabile. Majoritatea observațiilor sunt grupate la niveluri scăzute ale IC31VT și MO, acest lucru fiind în acord cu statisticile descriptive care indicau o asimetrie pozitivă pronunțată.

Nu în ultimul rând, pentru a surprinde relația dintre mobilitățile Incoming și finanțarea suplimentară, am dezvoltat un nou model de regresie liniară simplă, având ca variabilă independentă mobilitățile studențești Erasmus+ Incoming și ca variabilă dependentă finanțarea suplimentară reprezentată de IC31VT. Rezultatele obținute sunt descrise în tabelul nr. 4.

Tabel 56. Rezultatele modelului de regresie (variabila dependentă: MI)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
IC31VT	2.30E-05	8.64E-06	2.667946	0.0106
C	53.86949	9.057842	5.947276	0.0000
Effects Specification				
Cross-section fixed (dummy variables)				
R-squared	0.835836	Mean dependent var	78.03533	
Adjusted R-squared	0.812311	S.D. dependent var	106.9268	
S.E. of regression	46.32404	Akaike info criterion	10.62799	

Sum squared resid	688839.3	Schwarz criterion	11.12712
Log likelihood	-1908.551	Hannan-Quinn criter.	10.82629
F-statistic	35.52955	Durbin-Watson stat	2.018252
Prob(F-statistic)	0.000000		

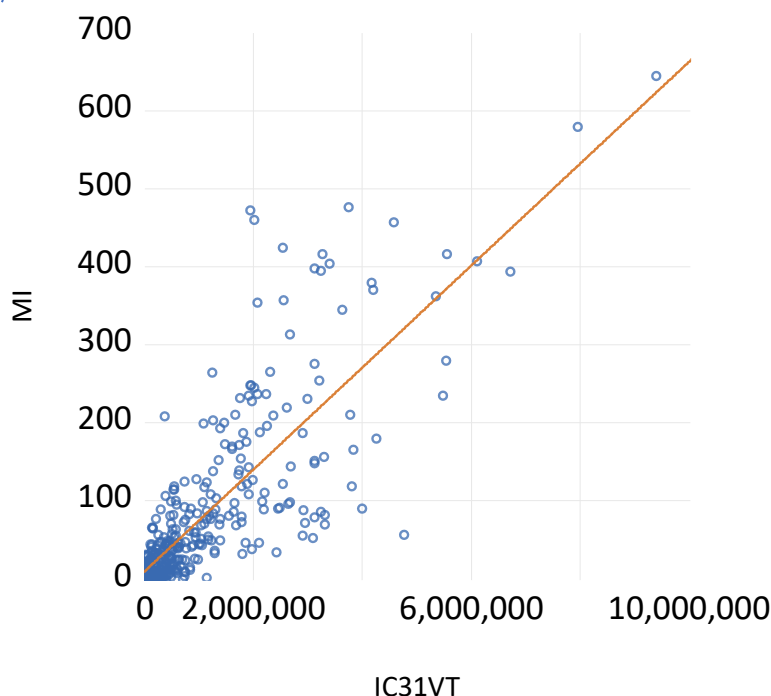
Sursa: prelucrare proprie în E-Views

Semnificația variabilei independente

- Coeficientul IC31VT : există o relație pozitivă între cele două variabile. Deși valoarea pare mică, semnul pozitiv indică faptul că o creștere a IC31VT determină o creștere a Mobilităților Erasmus+ Incoming.
 - Probabilitatea (Prob. = 0.0106): deoarece valoarea p este mai mică decât pragul standard de 0.05, variabila IC31VT este considerată semnificativă statistic. Există o probabilitate de peste 98% ca impactul acesteia să nu fie întâmplător.
 - Constanta (C = 53.869): este înalt semnificativă (p = 0.0000), reprezentând valoarea de bază a Mobilităților Erasmus+ Incoming când variabila independentă este zero.
1. Calitatea modelului (Goodness of fit)

Acest model de regresie liniară prezintă indicatori de performanță mult mai ridicați față de modelul anterior:

- R-squared (0.8358): modelul explică aproximativ 83.5% din variația variabilei Mobilitățile Erasmus+ Incoming. Este o putere de explicare foarte mare pentru un model econometric, indicând faptul că variabilele alese captează majoritatea factorilor de influență.
- R-squared (0.8123): modelul este robust, indicând faptul că peste 81% din variația mobilităților de tip Incoming poate fi explicată prin prisma variațiilor înregistrate în nivelul de finanțare suplimentară (IC31VT).
- F-statistic (35.52) și Prob(F-statistic): valoarea p asociată testului F este 0.0000, confirmând că modelul este valid în ansamblul său.
- Durbin-Watson (2.018): valoarea indicatorului este foarte aproape de pragul de referință 2.0, ceea ce indică faptul că nu există probleme de autocorelare a erorilor.

Grafic 3. Grafic de dispersie (scattered plot), ilustrează relația între variabilele: IC31VT și MI

Graficul nr. 3 evidențiază o relație pozitivă între IC31VT și MI, sugerată de panta ascendentă a liniei de regresie (linia roșie). Pe măsură ce valorile IC31VT cresc, se observă o tendință generală de creștere și a variabilei MI, ceea ce indică existența unei asocieri directe între cele două variabile.

Totuși, distribuția punctelor relevă mai multe caracteristici relevante din punct de vedere metodologic:

1. Concentrarea observațiilor la niveluri reduse – majoritatea punctelor sunt grupate în partea stângă a graficului, la valori scăzute ale IC31VT și MI. Această structură este coerentă cu asimetria pozitivă evidențiată anterior în statisticile descriptive.
2. Prezența valorilor extreme (outlieri) – există câteva observații cu valori foarte ridicate ale IC31VT și MI, situate în partea dreaptă superioară a graficului. Acestea pot influența semnificativ estimarea pantei regresiei și pot amplifica percepția intensității relației liniare.

Concluzie

Cele 3 modele de regresie validează impactul pozitiv al finanțării suplimentare atât asupra numărului de mobilități totale, cât și separat, pe fiecare dimensiune (mobilități de tip Incoming, respectiv Outgoing).

Față de modelul pentru Mobilitățile Erasmus+ Outgoing (unde R-squared era ~20%), modelul pentru Mobilitățile Erasmus+ Incoming este mult mai performant în a explica realitatea datelor, având un R-squared de peste 83% și un indicator Durbin-Watson aproape de pragul ideal.

5.2 IC3.2 Ponderea studenților străini înscriși în programe de studii

În continuarea analizei empirice, accentul a fost pus și pe identificarea impactului finanțării suplimentare asupra numărului de studenți străini pe categorii specifice: etnici români, respectiv studenți străini (UE și non-UE). Astfel, am dezvoltat un nou set de 3 modele de regresie liniară simplă, având următoarele variabile:

- ESST: etnicii români și studenții străini, de la toate cele 3 niveluri (licență, masterat și doctorat). Datele statistice au fost obținute de la CNFIS, pe perioada 2016-2023,
- ET: etnicii români, de la toate cele 3 niveluri de studii (licență, masterat și doctorat). Datele statistice au fost obținute de la CNFIS, pe perioada 2016-2023,
- SST: studenții străini (UE și non-UE), de la toate cele 3 niveluri de studii (licență, masterat și doctorat). Datele statistice au fost obținute de la CNFIS, pe perioada 2016-2023,
- IC32V: indicator care reprezintă sumele repartizate universităților, aferente finanțării suplimentare, ținând cont de numărul studenților străini. Datele statistice au fost obținute de la CNFIS, pe perioada 2016-2023.

În ceea ce privește relația dintre finanțarea suplimentară (indicatorul I.C3.2, variabila independentă) și totalul studenților străini (etnici români + studenți străini – variabila dependentă), rezultatele sunt prezentate în continuare.

Statisticile descriptive ale indicatorilor utilizați în această analiză sunt prezentați în tabelul numărul 5.

Tabel 57. Statistici descriptive ale indicatorilor utilizați în analiză (IC32V, ESST, ET, SST)

	ESST	ET	SST	IC32V
Mean	603.8641	266.6304	337.2337	1256301.
Median	308.5000	146.0000	92.00000	750380.5
Maximum	3004.000	2367.000	2848.000	12869950
Minimum	15.00000	0.000000	0.000000	7245.579
Std. Dev.	701.9094	393.1103	575.5415	1497970.
Skewness	1.716503	3.264452	2.652098	3.109381
Kurtosis	5.242106	14.40376	9.807884	17.24727
Jarque-Bera	257.7927	2647.641	1142.054	3705.416
Probability	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000
Sum	222222.0	98120.00	124102.0	4.62E+08
Sum Sq. Dev.	1.81E+08	56714616	1.22E+08	8.24E+14
Observations	368	368	368	368

Sursa: prelucrare proprie în E-Views

Analiza statistică descriptivă a variabilelor ESST, ET, SST și IC32V, realizată pe un eșantion de 368 observații, evidențiază o structură distribuțională caracterizată prin variabilitate ridicată, asimetrie pozitivă pronunțată și abatere semnificativă de la normalitate.

În ceea ce privește tendința centrală, pentru toate variabilele se constată diferențe considerabile între media aritmetică și mediană. Astfel, pentru ESST, media este de 603,86, în timp ce mediana este 308,5; pentru ET, media este 266,63 comparativ cu o mediană de 146; pentru SST, media atinge 337,23, iar mediana este 92; în cazul IC32V, media este 1.256.301, în timp ce mediana este 750.380,5. În toate situațiile, media depășește semnificativ mediana, ceea ce indică o distribuție asimetrică pozitivă, în care un număr relativ redus de observații cu valori ridicate influențează nivelul mediu al variabilelor.

Analiza dispersiei confirmă eterogenitatea pronunțată a datelor. Intervalele dintre valorile minime și maxime sunt largi: ESST variază între 15 și 3004, ET între 0 și 2367, SST între 0 și 2848, iar IC32V între 7.245,579 și 12.869.950. Valorile abaterii standard sunt ridicate în raport cu mediile corespunzătoare (701,90 pentru ESST; 393,11 pentru ET; 575,54 pentru SST; 1.497.970 pentru IC32V), ceea ce indică o dispersie substanțială a observațiilor față de media aritmetică. În special în cazul IC32V, abaterea standard depășește media, sugerând o variabilitate accentuată și o distribuție puternic dezechilibrată. Prezența valorilor minime egale cu zero pentru ET și SST reflectă existența unor universități fără activitate în perioada analizată.

Indicatorii de formă ai distribuției susțin aceste constatări. Coeficienții de asimetrie (skewness) sunt pozitivi și depășesc valoarea 1 pentru toate variabilele: 1,716 pentru ESST, 3,264 pentru ET, 2,652 pentru SST și 3,109 pentru IC32V. Aceste valori indică asimetrie pozitivă pronunțată, mai accentuată în cazul ET și IC32V. În același timp, valorile kurtosis sunt semnificativ mai mari decât pragul de referință 3 (5,24 pentru ESST; 14,40 pentru ET; 9,81 pentru SST; 17,25 pentru IC32V).

În ansamblu, rezultatele statisticii descriptive evidențiază distribuții puternic asimetrice, caracterizate prin dispersie ridicată și prezența unor valori extreme. Aceste caracteristici trebuie avute în vedere în etapele ulterioare ale analizei econometrice, întrucât pot influența alegerea metodelor de estimare și validitatea inferențelor statistice.

Pornind de la informațiile furnizate de statisticile descriptive, și pentru a surprinde impactul finanțării suplimentare asupra numărului de studenți străini, în continuare detaliem rezultatele modelelor de regresie dezvoltate în acest sens.

Primul model de regresie cu efecte aleatoare are ca variabilă dependentă numărul total de studenți străini (ESST), și ca variabilă explicativă indicatorul IC32V, care surprinde finanțarea suplimentară. Rezultatele obținute sunt prezentate în tabelul următor (nr. 6).

Tabel 58. Rezultatele modelului de regresie (variabila dependentă: ESST)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
----------	-------------	------------	-------------	-------

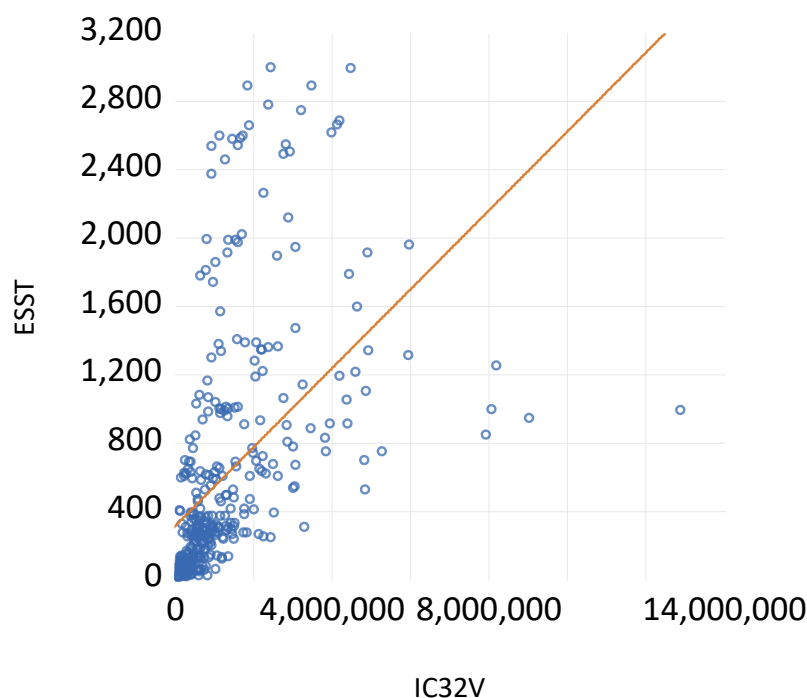
IC32V	9.63E-05	2.74E-05	3.518771	0.0010
C	482.9043	98.37751	4.908686	0.0000
Effects Specification			S.D.	Rho
Cross-section random			599.2441	0.9669
Idiosyncratic random			110.9492	0.0331
Weighted Statistics				
R-squared	0.316287	Mean dependent var		39.44448
Adjusted R-squared	0.314419	S.D. dependent var		135.1482
S.E. of regression	111.9025	Sum squared resid		4583112.
F-statistic	169.3120	Durbin-Watson stat		0.426191
Prob(F-statistic)	0.000000			
Unweighted Statistics				
R-squared	0.160635	Mean dependent var		603.8641
Sum squared resid	1.52E+08	Durbin-Watson stat		0.012870

Sursa: prelucrare proprie în E-Views

Analiza coeficienților și semnificația statistică

- Coeficientul IC32V: observăm că finanțarea suplimentară induce un impact pozitiv chiar dacă cu o magnitudine mai redusă, asupra numărului total de studenți străini.
- Probabilitatea (Prob. = 0.0001): relația este înalt semnificativă statistic. Valoarea p mult sub pragul de 0.01 indică faptul că variabila independentă IC32V este un predictor foarte sigur pentru volumul total de studenți (etnici + străini).
- Constanta (C = 482.23): este de asemenea semnificativă ($p = 0.0019$), reprezentând pragul minim de studenți totali estimați în absența influenței IC32V.
 1. Specificația efectelor (Efecte aleatorii)
 - Cross-section random ($Rho = 0.9757$): această valoare extrem de ridicată indică faptul că 97.57% din varianța erorilor este determinată de diferențele structurale dintre cele 46 de universități transversale.
 - Interpretare: acest lucru sugerează că factori precum prestigiul universității, locația geografică sau infrastructura proprie sunt mult mai importanți în determinarea numărului total de studenți decât variația anuală a indicatorului IC32V.
 2. Calitatea modelului (Weighted Statistics)
 - R-squared (0.1343): modelul explică aproximativ 13.4% din variația variabilei dependente ESST. Deși variabila independentă este foarte semnificativă, puterea de explicație este relativ scăzută, ceea ce confirmă faptul că atragerea studenților (etnici și străini la un loc) este un proces complex, influențat de numeroși alți factori neinclusi în această regresie unifactorială.

- F-statistic (56.78) și Prob(F-statistic): valoarea de 0.0000 confirmă validitatea matematică a modelului per ansamblu.
- Durbin-Watson (0.64): rămâne la un nivel scăzut, indicând prezența autocorelării pozitive a reziduurilor, tipică pentru datele panel de acest fel, dar tratată prin metoda de estimare EGLS și erorile standard robuste.

Grafic 4. Grafic de dispersie (scattered plot), ilustrează relația între variabilele: IC32V și ESST

Graficul nr. 4 evidențiază o relație pozitivă între IC32V și ESST, sugerată de panta ascendentă a liniei de regresie (linia roșie). Pe măsură ce valorile IC32V cresc, se observă o tendință generală de creștere și a variabilei ESST, ceea ce indică existența unei asocieri directe între cele două variabile.

În ceea ce privește următorul model de regresie, care surprinde relația dintre finanțarea suplimentară (indicatorul I.C3.2, variabila independentă) și studenții Etnici români (ET – variabila dependentă), rezultatele sunt următoarele:

Tabel 59. Rezultatele modelului de regresie (variabila dependentă: ET)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
IC32V	6.26E-05	2.16E-05	2.904079	0.0057
C	187.9871	43.93280	4.278969	0.0001

Effects Specification

		S.D.	Rho
Cross-section random		327.4847	0.9398
Idiosyncratic random		82.91940	0.0602
Weighted Statistics			
R-squared	0.261354	Mean dependent var	23.77369
Adjusted R-squared	0.259336	S.D. dependent var	97.12613
S.E. of regression	83.58855	Sum squared resid	2557259.
F-statistic	129.5011	Durbin-Watson stat	0.385976
Prob(F-statistic)	0.000000		
Unweighted Statistics			
R-squared	0.186591	Mean dependent var	266.6304
Sum squared resid	46132188	Durbin-Watson stat	0.021396

Sursa: prelucrare proprie în E-Views

Analiza coeficienților și a semnificației statice

Modelul studiază impactul variabilei independente IC32V asupra variabilei dependente ET.

- Coeficientul IC32V indică o relație pozitivă între cele două variabile. O creștere a variabilei IC32V determină o creștere a variabilei ET, deși mărimea absolută a coeficientului este mică.
- Semnificația Statistică (Prob. = 0.0057): valoarea p este sub pragul de semnificație de 0.05 (și chiar sub 0.01). Acest lucru înseamnă că variabila IC32V are un impact semnificativ statistic asupra variabilei ET.
- Constanta ($C = 187.98$): este înalt semnificativă statistic ($p = 0.0001$), reprezentând nivelul estimat al ET în absența influenței IC32V.

Specificația efectelor (Effects Specification)

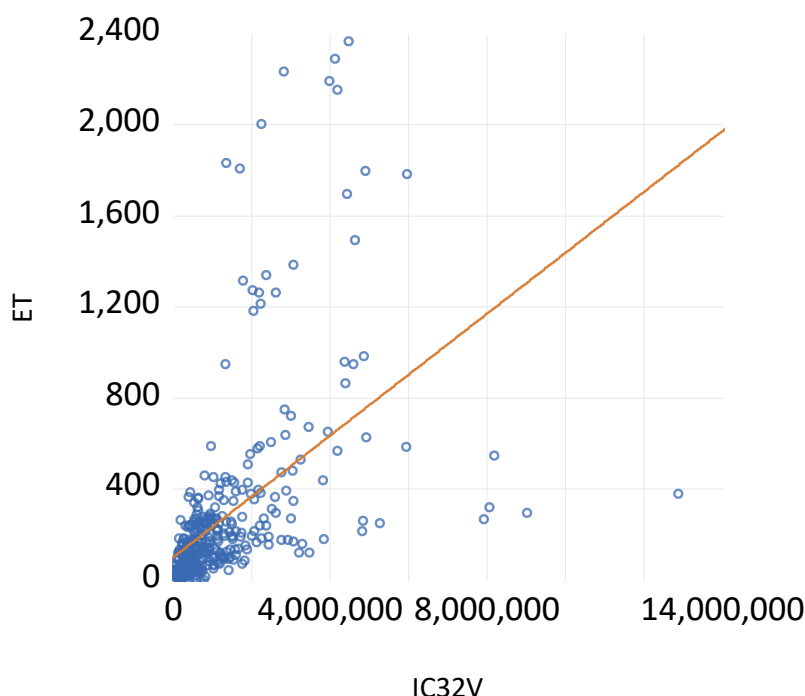
Analiza componentelor varianței oferă informații despre structura datelor de tip panel:

- Cross-section random ($Rho = 0.9398$): această valoare foarte ridicată indică faptul că aproximativ 94% din varianța totală a erorilor este explicată de diferențele individuale dintre cele 46 de universități transversale.
- Idiosyncratic random ($Rho = 0.0602$): doar aproximativ 6% din varianță este cauzată de factori reziduali care se schimbă în timp. Acest lucru sugerează că factorii specifici fiecărei universități sunt extrem de importanți în acest model.

1. Calitatea modelului (Weighted Statistics)

- R-squared (0.2613): modelul explică aproximativ 26.1% din variația variabilei dependente în contextul datelor ponderate. Pentru un model unifactorial, aceasta este o valoare rezonabilă, dar indică faptul că există și alți factori care influențează ET și care nu sunt incluși în model.

- F-statistic (13.78) și Prob(F-statistic) (0.0002): modelul este valid din punct de vedere global, deoarece probabilitatea asociată testului F este mult sub pragul de 0.05.

Grafic 5. Grafic de dispersie (scattered plot), ilustrează relația între variabilele: IC32V și ET

Graficul nr.5 evidențiază o relație pozitivă între IC32V și ET, sugerată de panta ascendentă a liniei de regresie (linia roșie). Pe măsură ce valorile IC32V cresc, se observă o tendință generală de creștere și a variabilei ET, ceea ce indică existența unei asocieri directe între cele două variabile.

Concluzie

Modelul este solid din punct de vedere statistic, demonstrând că IC32V este un predictor relevant pentru ET. Totuși, importanța majoră a efectelor aleatorii transversale (94%) sugerează că entitățile analizate sunt foarte eterogene. S-au utilizat erori standard de tip White period pentru a asigura robustețea rezultatelor față de eventuale probleme de autocorelare sau heteroscedasticitate.

La ultimul model de regresie am analizat relația dintre finanțarea suplimentară (indicatorul I.C3.2, variabila independentă) și studenții străini (SST – variabila dependentă). Rezultatele sunt următoarele:

Tabel 60. Rezultatele modelului de regresie (variabila dependentă: SST)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
IC32V	3.42E-05	3.11E-06	11.01351	0.0000
C	294.2536	90.09142	3.266167	0.0137

Effects Specification			
		S.D.	Rho
Cross-section random		559.7702	0.9811
Idiosyncratic random		77.64969	0.0189
Weighted Statistics			
R-squared	0.107491	Mean dependent var	16.51940
Adjusted R-squared	0.105053	S.D. dependent var	82.17279
S.E. of regression	77.73681	Sum squared resid	2211742.
F-statistic	44.08013	Durbin-Watson stat	0.398932
Prob(F-statistic)	0.000000		
Unweighted Statistics			
R-squared	0.037197	Mean dependent var	337.2337
Sum squared resid	1.17E+08	Durbin-Watson stat	0.007538

Sursa: prelucrare proprie în E-Views

Analiza coeficienților și semnificația statistică

- Coeficientul IC32V: indică o relație directă și pozitivă. Deși valoarea nominală a coeficientului este mică, aceasta este extrem de precisă.
- Probabilitatea (Prob. = 0.0000): variabila IC32V este extrem de semnificativă. Valoarea p apropiată de zero indică faptul că putem respinge ipoteza nulă cu o încredere de aproape 100%, confirmând că IC32V influențează SST.
- Constanta ($C = 294.25$): este, de asemenea, semnificativă ($p = 0.0137$), reprezentând volumul de studenți străini care nu depinde de variația IC32V.

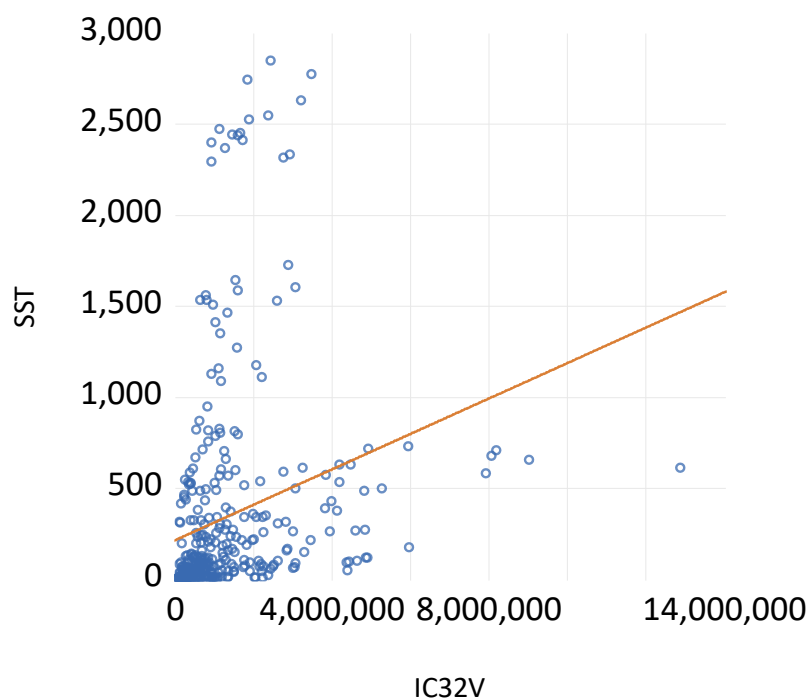
Specificația efectelor (Efecte aleatorii)

- Cross-section random ($Rho = 0.9811$): această valoare este extrem de mare, indicând faptul că 98.11% din variabilitatea reziduală provine din diferențele constante între universitățile transversale.
- Idiosyncratic random ($Rho = 0.0189$): doar 1.89% din varianță este cauzată de factori care se schimbă de la un an la altul în cadrul aceleiași universități. Aceasta arată că factorul "locație/unitate" este cel mai important determinant pentru SST.

Indicatori de calitate (Weighted Statistics)

- R-squared (0.1074): modelul explică aproximativ 10.7% din variația variabilei SST în contextul datelor ponderate. Deși variabila independentă este foarte semnificativă, puterea de predicție scăzută sugerează că există mulți alți factori (variabile omise) care atrag studenții străini, dincolo de IC32V.
- F-statistic (44.11) și Prob(F): valoarea p de 0.0000 confirmă că, deși modelul explică doar o mică parte din fenomen, relația identificată este validă din punct de vedere matematic.

- Durbin-Watson (0.59): această valoare este scăzută (semnificativ sub 2), ceea ce indică prezența unei autocorelări pozitive în reziduuri. Totuși, utilizarea erorilor standard de tip White cross-section ajută la corectarea parțială a acestei probleme pentru obținerea unor inferențe valide.

Grafic 6. Grafic de dispersie (scattered plot), ilustrează relația între variabilele: IC32V și SST

Graficul nr. 6 reprezintă un grafic de dispersie (scatter plot) care evidențiază relația dintre variabila IC32V și variabila SST, pe baza celor 368 observații analizate. Linia roșie indică direcția generală a relației liniare dintre cele două variabile.

Graficul sugerează existența unei relații pozitive între IC32V și SST, întrucât linia de regresie are o pantă ascendentă. Aceasta indică faptul că, în medie, valorile mai mari ale IC32V sunt asociate cu valori mai ridicate ale SST.

Se observă o concentrare semnificativă a observațiilor în zona valorilor reduse ale IC32V, ceea ce este coerent cu asimetria pozitivă identificată anterior în statisticile descriptive. Majoritatea universităților analizate prezintă niveluri relativ scăzute ale ambelor variabile.

Totodată, se remarcă prezența unor valori extreme (outlieri), în special în partea dreaptă a graficului (valori foarte ridicate ale IC32V) și în partea superioară (valori ridicate ale SST). Aceste observații pot influența estimarea pantei regresiei și pot amplifica percepția intensității relației liniare.

În ansamblu, figura indică o relație pozitivă între IC32V și SST, însă distribuția observațiilor este caracterizată prin concentrare în zona valorilor reduse, prezența unor valori extreme și variabilitate crescută la niveluri ridicate ale IC32V.

Concluzii și recomandări

Modelul demonstrează fără echivoc că există o legătură pozitivă între IC32V și numărul de studenți străini (SST). Totuși, valoarea foarte mare a indicatorului Rho (0.98) sugerează că dotările sau caracteristicile specifice fiecărei universități în parte sunt mult mai importante decât fluctuația variabilei IC32V.

Observație comparativă: Față de analiza anterioară ("Etnici"), unde IC32V explica 26% din varianță, în cazul studenților străini (SST) variabila are o influență mai slabă ca magnitudine de grup (10%), dar mult mai sigură din punct de vedere al testului de probabilitate (0.0000 vs 0.0057).

Concluzie generală:

Prin cumularea celor două categorii (ET + SST), modelul devine mai stabil sub aspectul semnificației statistice a impactului IC32V. Rezultatul demonstrează că IC32V stimulează prezența studenților străini în ansamblu, dar performanța unei universități sub aspectul atragerii de studenți străini pare să fie dictată în proporție de peste 97% de caracteristicile sale intrinseci (efectele specifice de grup), mai degrabă decât de fluctuațiile indicatorului independent analizat (finanțarea suplimentară).

Discuții

Internaționalizarea reprezintă o condiție extrem de importantă, pentru dezvoltarea sistemul universitar românesc și plasarea ca actor relevant în contextul internațional. Indicatorii din Clasa 3 pot fi considerați mecanisme relevante și necesare pentru a stimula, dar și sprijini universitățile finanțate din bugetul de stat pentru a stimula activități care să contribuie pozitiv la acest proces. De notat ar fi faptul că aceste tipuri de politici financiare nu sunt suficiente și nu reușesc să acopere costurile pe care universitățile le suportă pentru a deveni competitive pe piața internațională, mai ales dacă ne uităm la universități regionale.

În ceea ce privește mobilitatea, datele indică faptul că studenții de licență rămân segmentul dominant, doctoranzii sunt practic absenți din programe, iar studenții din domenii tehnice sunt constant subreprezențați. Analizele bazate pe datele EUROSTUDENT confirmă că România ocupă constant ultimele poziții europene în ceea ce privește rata de participare la mobilități: 6,8% în valul 8, față de medii europene de 10–20%. Barierele pe care le invocă studenții și studentele care au participat la studiu sunt preponderent financiare și sociale, ceea ce are un impact important asupra rezultatelor pe care le obțin universitățile la indicatorul IC31, situații pe care universitățile au un control limitat.

Internaționalizarea resursei umane prezintă o componentă importantă a acestui proces. Pe dimensiunea cercetării, tendința este pozitivă dacă o măsurăm în termenii producției de articole în zona roșie (Q1) care a crescut de patru ori între 2015 și 2022. Totodată, important de menționat este că ponderea publicațiilor în reviste românești a scăzut de la 21% la 15%. Cu toate acestea, colaborările internaționale rămân scăzute: sub 44% chiar în categoria cu cea mai bună performanță (SocialScience Citation Index&Science Citation Index) și sub 25% în celelalte categorii, indicând un proces de internaționalizare a cercetării mai degrabă lent. În ceea ce privește dimensiunea mobilității, participarea cadrelor didactice la Erasmus+ este extrem de redusă: 1,6% pentru predare și 1,8% pentru formare în 2022.

Ținând cont de rezultatele obținute în urma analizei privind impactul finanțării suplimentare asupra internaționalizării universităților publice românești, venim cu câteva propuneri și sugestii, atât pentru universități cât și pentru decidenții publici:

1. Direcții de dezvoltare pentru universități:

Analiza arată că peste 97% din variația numărului de studenți străini este explicată de caracteristicile intrinseci ale universității (prestigiu, infrastructură, locație) și nu doar de finanțarea suplimentară.

- Consolidarea identității instituționale și a prestigiului: universitățile trebuie să investească în factori de atractivitate structurală, deoarece aceștia sunt determinanți critici pentru atragerea studenților internaționali.

- Valorificarea istoricului de mobilități: având în vedere că mobilitățile curente sunt influențate de cele anterioare (coeficient AR(1) semnificativ), universitățile ar trebui să creeze mecanisme de fidelizare și rețele de alumni pentru a menține un flux constant de schimburi Erasmus+.
- Focus pe mobilitățile de tip „Incoming”: deoarece modelul pentru studenții sosiți (Incoming) este mult mai robust ($R\text{-square} > 83\%$) comparativ cu cel pentru plecări (Outgoing), universitățile pot utiliza mai eficient finanțarea suplimentară pentru a îmbunătăți serviciile destinate studenților străini.

2. Politici publice pentru decidenți:

Rezultatele indică faptul că, deși finanțarea suplimentară are un impact pozitiv și semnificativ, magnitudinea acestuia este redusă, fenomenul fiind unul complex.

- Regândirea indicatorilor de finanțare (I.C3.1 și I.C3.2): deoarece indicatorul IC32V explică doar 10% din variația studenților străini (SST), este necesară o corelare mai strânsă a finanțării cu alte criterii de performanță calitativă, nu doar cu simplul volum de studenți.
- Reducerea disparităților între universități: statisticile descriptive arată o asimetrie extremă (concentrare mare a resurselor și studenților în câteva centre). Politicile publice ar trebui să vizeze susținerea universităților mai mici pentru a ieși din zona "valorilor minime egale cu zero" în ceea ce privește mobilitățile.
- Asigurarea predictibilității financiare: semnificația statistică a constantelor în toate modelele sugerează un nivel de bază de internaționalizare care există independent de variația anuală a finanțării suplimentare. Politicile ar trebui să garanteze un suport financiar stabil pe termen lung pentru a permite planificarea strategică.

3. Direcții de dezvoltare viitoare

- Includerea variabilelor de control: modelele viitoare trebuie să integreze variabile precum calitatea facilităților de cazare, programele de studii în limbi străine și poziția în clasamentele internaționale, pentru a explica restul de variație neacoperit de finanțare.
- Strategii diferențiate pentru Etnici vs. Studenți străini: deoarece IC32V are un impact mai mare asupra atragerii etnicilor români ($R\text{-squared}$ aproximativ 26%) față de studenții UE/non-UE ($R\text{-squared}$ aproximativ 10%), universitățile trebuie să dezvolte strategii de marketing și suport distincte pentru cele două categorii.
- Digitalizarea și simplificarea proceselor Erasmus+: pentru a crește numărul de mobilități Outgoing (unde modelul a explicat doar 20% din variație), este nevoie de eliminarea barierelor administrative care nu țin de latura financiară.

Tabel 1. Tipuri de mobilități Erasmus+ finanțate prin acțiunea cheie 1 (sinteză).....	7
Tabel 2. Număr de proiecte de mobilitate și valoarea granturilor atrase de universitățile românești	8
Tabel 3. Nr. studenți outgoing, participanți Erasmus+ studiu (lungă durată) pe cicluri de studii în perioada 2019-2022	10
Tabel 4. Nr. studenți outgoing, participanți Erasmus+ studiu (lungă durată), pe domenii fundamentale în perioada 2019-2022	11
Tabel 5. Nr. studenți outgoing, participanți Erasmus+ studiu (scurtă durată), pe cicluri de studii, în perioada 2019-2022	13
Tabel 6. Nr. studenți outgoing, participanți Erasmus+ studiu (scurtă durată), pe domenii fundamentale în perioada 2019-2022	13
Tabel 7. Nr. studenți outgoing, participanți Erasmus+ practică pe cicluri de studii, în perioada 2019-2022	15
Tabel 8. Nr. studenți outgoing, participanți Erasmus+ practică pe domenii fundamentale, în perioada 2019-2022	16
Tabel 9. Ponderea studenților care au experiența mobilităților de studiu în străinătate - (pe țări).....	19
Tabel 11. Ponderea studenților din România care au experiența mobilităților de studiu în străinătate (pe domenii de studii)	21
Tabel 12. Ponderea studenților din ROMÂNIA care au experiența mobilităților de studiu în străinătate și obstacolele majore pe care le-au întâmpinat	22
Tabel 13. Ponderea studenților din ROMÂNIA care NU au experiența mobilităților de studiu în străinătate și obstacolele majore pe care le invocă.....	24
Tabel 14. Nr. studenți incoming, participanți Erasmus+ studiu (lungă durată) pe ciclu de studiu, în perioada 2019-2022	26
Tabel 15. Nr. studenți incoming, participanți Erasmus+ studiu (lungă durată) pe domenii fundamentale de studiu, în perioada 2019-2022.....	26
Tabel 16. Nr. studenți incoming, participanți Erasmus+ studiu (scurtă durată) pe ciclu de studiu, în perioada 2019-2022	29
Tabel 17. Nr. studenți incoming, participanți Erasmus+ studiu (scurtă durată) pe domenii fundamentale de studiu, în perioada 2019-2022.....	29
Tabel 18. Ponderea studenților străini (cu altă cetățenie decât Română, UE și SEE și cu cetățenie UE și SEE) din total studenți (licență, master și doctorat), la nivel național (2018-2023).....	43
Tabel 19. Ponderea studenților cu altă cetățenie decât Română, UE și SEE din total studenți (licență, master și doctorat), pe universități (2018-2023)	44
Tabel 20.. Ponderea studenților cu cetățenie UE și SEE din total studenți (licență, master și doctorat), pe universități (2018-2023)	45
Tabel 21. Ponderea studenților străini (cu altă cetățenie decât Română) din total studenți, la nivel național, pe cicluri de studii (licență, master și doctorat) (2018-2023)	47
Tabel 22. Ponderea studenților cu altă cetățenie decât Română, UE sau SEE din total studenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul licență	48
Tabel 23. Ponderea studenților cu altă cetățenie decât Română, UE sau SEE din total studenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul master	48
Tabel 24. Ponderea studenților cu altă cetățenie decât Română, UE sau SEE din total studenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul doctorat	49
Tabel 25.. Ponderea studenților cu cetățenie UE sau SEE din total studenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul licență.....	49
Tabel 26. Ponderea studenților cu cetățenie UE sau SEE din total studenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul master.....	49
Tabel 27. Ponderea studenților cu cetățenie UE sau SEE din total studenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul doctorat	49
Tabel 28. Ponderea absolvenților cu altă cetățenie decât Română, UE și SEE din total absolvenți (licență, master și doctorat), la nivel național (2018-2023)	50

Tabel 29. Ponderea absolvenților cu altă cetățenie decât Română, UE și SEE din total absolvenți (licență, master și doctorat), pe universități (2018-2023)	51
Tabel 30. Ponderea absolvenților cu Cetățenie UE și SEE din total absolvenți (licență, master și doctorat), pe universități (2018-2023)	52
Tabel 31. Ponderea absolvenților cu altă cetățenie decât Română din total absolvenți, la nivel național, pe cicluri de studii (licență, master și doctorat) (2018-2023)	54
Tabel 32. Ponderea absolvenților cu altă cetățenie decât Română, UE sau SEE din total absolvenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul licență	54
Tabel 33. Ponderea absolvenților cu altă cetățenie decât Română, UE sau SEE din total absolvenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul masterat	54
Tabel 34. Ponderea absolvenților cu altă cetățenie decât Română, UE sau SEE din total absolvenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul doctorat.....	55
Tabel 35. Ponderea absolvenților cu Cetățenie UE și SEE din total absolvenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul licență.....	55
Tabel 36. Ponderea absolvenților cu Cetățenie UE și SEE din total absolvenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul master.....	55
Tabel 37. Ponderea absolvenților cu Cetățenie UE și SEE din total absolvenți, la nivel național, pe domenii fundamentale și ciclul doctorat	55
Tabel 38. Număr articole în jurnale WOS publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești pe categorii de articole	60
Tabel 39. Număr articole ISI Roșu în jurnale WOS publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești pe clasificările în domeniu ale jurnalelor WOS.....	61
Tabel 40. Număr articole ISI Galben în jurnale WOS publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești pe clasificările în domeniu ale jurnalelor WOS.....	62
Tabel 41. Număr articole ISI Alb în jurnale WOS publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești pe clasificările în domeniu ale jurnalelor WOS.....	63
Tabel 42. Număr articole ISI Roșu publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești pe categorii de universități.....	64
Tabel 43. Număr articole ISI Galben publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești pe categorii de universități	64
Tabel 44. Număr articole ISI Alb publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești pe categorii de universități.....	65
Tabel 45. Număr articole ISI publicate de cadrele didactice și de cercetare din universitățile românești în jurnale românești.....	65
Analiza datelor extrase din WoS, prin prelucrarea și identificarea informațiilor privind afilierea autorilor, constituie un prim pas important în descrierea gradului de colaborare internațională a cercetătorilor din universitățile finanțate de la bugetul de stat.....	66
Tabel 46. Distribuția articolelor WoS pe categorii de publicații, după tipul de afiliere instituțională a autorilor – exclusiv România vs. colaborări internaționale (2021–2023).....	66
Tabel 47. Nr. cadre didactice, participante Erasmus+ predare (outgoing), în perioada 2019-2022.....	68
Tabel 48. Nr. cadre didactice, participante Erasmus+ formare (outgoing), în perioada 2019-2022	69
Tabel 49. Nr. cadre didactice, participante Erasmus+ predare (incoming), în perioada 2019-2022	71
Tabel 50. Nr. cadre didactice, participante Erasmus+ formare (incoming), în perioada 2019-2022	73
Tabel 51. Nr. persoane – personal administrativ (outgoing), participante Erasmus+ formare profesională (outgoing), în perioada 2019-2022	75
Tabel 52. Nr. persoane – personal administrativ (incoming), participante Erasmus+ formare profesională (incoming), în perioada 2019-2022.....	77
Tabel 53. Statistici descriptive ale indicatorilor utilizați în analiză (IC31VT, MT, MO, MI).....	78
Tabel 54. Rezultatele modelului de regresie (variabila dependentă: MT)	80
Grafic 1 Grafic de dispersie (scattered plot), ilustrează relația între variabilele: IC31VT și MT	82
Tabel 55. Rezultatele modelului de regresie (variabila dependentă: MO).....	82
Grafic 2. Grafic de dispersie (scattered plot), ilustrează relația între variabilele: IC31VT și MO	84
Tabel 56. Rezultatele modelului de regresie (variabila dependentă: MI)	84

Grafic 3. Grafic de dispersie (scattered plot), ilustrează relația între variabilele: IC31VT și MI	86
Tabel 57. Statistici descriptive ale indicatorilor utilizați în analiză (IC32V, ESST, ET, SST).....	87
Tabel 58. Rezultatele modelului de regresie (variabila dependentă: ESST).....	88
Grafic 4. Grafic de dispersie (scattered plot), ilustrează relația între variabilele: IC32V și ESST	90
Tabel 59. Rezultatele modelului de regresie (variabila dependentă: ET)	90
Grafic 5. Grafic de dispersie (scattered plot), ilustrează relația între variabilele: IC32V și ET	92
Tabel 61. Rezultatele modelului de regresie (variabila dependentă: SST)	92
Grafic 6. Grafic de dispersie (scattered plot), ilustrează relația între variabilele: IC32V și SST	94